

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุष्ฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา"
ของ พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เขาวนชัย)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ดร.พิทยา แสงสว่าง)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรรองกาญจน์ ชูทิพย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา
ผู้วิจัย	พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เซาว์นชัย
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	รูปแบบการบริหาร, การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา, ทักษะอาชีพ นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 1.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการสนทนา

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title	THE SCHOOL CURRICULUM MANAGEMENT MODEL TO PROMOTE CAREER SKILLS FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
Author	Phonlawat Kanlayaprasit
Advisor	Assistant Professor Sathiraporn Chaowachai, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration - (Type 2.1), Naresuan University, 2023
Keywords	Management Model, The school curriculum management, Career skills for opportunity expansion school

ABSTRACT

The objective of this research was to develop a school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity extension schools under Primary Education Area Offices. The research method was divided into 3 stages: Step 1: Studying opinions on students' need about vocational skill development and approaches about school curriculum management to promote vocational skills for educational opportunity extension schools under the Primary Education Area Offices. The methods were divided into 3 sub-stages as follows: 1.1 Study of opinions on the students' need to develop vocational skills of educational opportunities extension schools under Primary Education Area Offices. The key informants was school administrators; head of academic affairs and head of career learning groups in educational opportunity extension schools under Primary Education Area Offices. Step 1.2 Study about school curriculum management guidelines to promote vocational skills of educational opportunity extension schools under Primary Education Area Offices from interviewing a group of experts. Step 1.3 Study school curriculum management guidelines to promote vocational skills of educational opportunities extension schools under Primary Education Area Offices by studying the good practiced schools. Step 2: Create a school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity

extension schools under Primary Education Area Offices that consists of 2 sub-stages; 2.1. Draft a school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity extension schools under Office of Primary Education Area Offices. 2.2. Examine the draft of school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity extension schools under Primary Education Area Offices by discussing with a group of 9 experts. 2.3. Estimate possibility and benefit of a school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity extension schools under Primary Education Area Offices by school administrators; head of academic affairs and head of career learning groups in educational opportunity extension schools under the Primary Education Area Offices.

The results of a research were shown that the school curriculum management model to promote vocational skills for educational opportunity extension school, it consists of 3 components: 1. Curriculum management factors 2. A process of curriculum management to promote vocational skills and 3. Students' vocational skills in educational opportunity extension schools and the school curriculum management model to promote vocational skills for the educational opportunity extension schools under the Primary Education Area Offices that were developed, there are possibility and benefit of a whole model at the highest level

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้จากความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เขาวรรณชัย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นທີ່ปรึกษา พร้อมให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานวิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัยและ ดร.พิทยา แสงสว่าง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้สัมภาษณ์ และผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอก รุ่น 20 คณะครูโรงเรียนบ้านกกไทร และโรงเรียนบ้านเฉลียงลับ ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ดีที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสนับสนุนการเรียนในครั้งนี้เป็นอย่างดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา และเป็นแรงผลักดันสำคัญให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดีด้วยความรักและกำลังใจ

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแต่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยและผู้สนใจบ้างไม่มากก็น้อย

พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร.....	26
กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	48
แนวคิดเกี่ยวกับการทักษะอาชีพ.....	70
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีและรูปแบบการบริหาร.....	88

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	92
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	98
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	100
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	102
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	116
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	120
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	125
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	126
ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา	140
ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	202
บทที่ 5 บทสรุป.....	210

<p>ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา</p>	210
<p>ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา</p>	211
<p>ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา</p>	212
สรุปผลการวิจัย	212
อภิปรายผลการวิจัย	218
ข้อเสนอแนะ	229
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก	240
ประวัติผู้วิจัย	365

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารหลักสูตร.....	45
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	59
ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์ทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	86
ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความ ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	103
ตาราง 5 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	111
ตาราง 6 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย วิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	115
ตาราง 7 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย วิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามสัดส่วนขนาดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง	121
ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....	126
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความ ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม	127

<p>ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ</p>	<p>128</p>
<p>ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว.....</p>	<p>129</p>
<p>ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล</p>	<p>130</p>
<p>ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน.....</p>	<p>131</p>
<p>ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ</p>	<p>132</p>
<p>ตาราง 15 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>133</p>
<p>ตาราง 16 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)</p>	<p>136</p>

ตาราง 17 แสดงสรุปแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	141
ตาราง 18 แสดงผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของ ร่าง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยาย โอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	176
ตาราง 19 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา...	203
ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม	204
ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการ บริหารหลักสูตร.....	205
ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ.....	206
ตาราง 23 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ทักษะ อาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	208

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 ภารกิจหลักและภารกิจย่อยในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	51
ภาพ 2 การบริหารหลักสูตรที่เชื่อมโยงมาจากระบบการร่างหลักสูตรในการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ.....	52
ภาพ 3 แสดงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	54
ภาพ 4 แนวทางการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	57
ภาพ 5 เป้าหมายการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	66
ภาพ 6 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	99
ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการวิจัยขั้นตอนที่ 1.....	100
ภาพ 8 แสดงขั้นตอนการวิจัยขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3.....	101
ภาพ 9 แสดงร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา... 165	
ภาพ 10 แสดงรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา... 190	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสืบสานพระราชปณิธานด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวงในการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง จึงทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษาพื้นฐานแก่ผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม การมีงานทำ มีอาชีพ และการเป็นพลเมืองดี

ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 7 ที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 23 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับในเรื่องความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 67 - 68) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ แต่เนื่องจากปัจจุบันนี้กระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงทั้งวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมตลอดจน ด้านอื่นๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปอย่างแพร่หลายส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตโลกของการทำงานและการประกอบอาชีพของนานาประเทศ รวมถึงประเทศไทย เป็นอย่างมาก ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนตระหนักเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ “Thailand 4.0” ขึ้น ซึ่งปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือ ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องมีการเตรียมความรู้ทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานที่ถูกต้อง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้กำหนดจุดเน้นในด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้าถึงโอกาสความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และจัดหาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้การฝึกอาชีพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ ให้นักเรียนมีแรงจูงใจสู่อาชีพ ได้รับการศึกษาความรู้ทักษะที่เหมาะสมเพื่อการมีงานทำในอนาคต เป็นกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งการที่บุคคลจะมีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต้องมีการผลิตและพัฒนาบุคคลด้วยการวางรากฐานทางทักษะการประกอบอาชีพให้บุคคลมีความรู้ และทักษะพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ ค่านิยมการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ โดยพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ ส่งเสริมทักษะด้านการประกอบอาชีพ ทักษะการทำงาน รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระแก่นักเรียน

ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นความสามารถในการนำเอากระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม สิ่งจำเป็นที่เด็กทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จด้านการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 16 - 21) แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในกระบวนการให้เด็กสามารถวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต สิ่งจำเป็นที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จด้านการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคต และเป็นเรื่องสำคัญที่สถานศึกษา ครูผู้สอนต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, น. 5) เกิดขึ้นภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยการเปิดการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศเป็นครั้งแรก จำนวน 119 โรงเรียนตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2533 โดยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ขยายการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี

ในท้องถิ่นที่มีความพร้อม เป็นการศึกษาไม่บังคับและไม่เก็บค่าเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 4 - 6 ปี ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับเด็กในเกณฑ์การศึกษา ภาคบังคับให้เด็กวัยเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคนได้เรียนจนจบหลักสูตร มีความรู้ ทักษะ เจตคติและลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีโอกาสเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง ตามนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล เป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะอาชีพให้เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น

จากการรายงานผลถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. 69) พบปัญหาว่า การจัดการศึกษายังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุก ระดับ คุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นแต่คนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการวิเคราะห์ SWOT ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น. 43) พบว่า การจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันยังมีปัญหา ในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพมากที่สุด คือ (1) ปัญหาในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดการเสริมสร้างความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นรากฐานสำคัญ (2) การสนับสนุนของผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ องค์กรเอกชน ภาครัฐและบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านทักษะอาชีพ (3) งบประมาณไม่เพียงพอ แผนการดำเนินงานไม่ชัดเจน (4) กิจกรรมส่งเสริมอาชีพไม่หลากหลาย การผนวกการส่งเสริมอาชีพ เข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกสาระวิชายังไม่เหมาะสม (5) อาคารสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม (6) ขาดครูผู้สอนวิชาชีพเฉพาะด้าน การเก็บรักษาสื่อการสอนไม่เป็นระบบขาดข้อมูลแหล่งวิทยากรท้องถิ่น (7) เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริม และการประเมินผลไม่เหมาะสมกับกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองและชุมชนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษา ขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ ซึ่งสามารถส่งเสริมการดำเนินการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนให้มากขึ้น

ซึ่งจากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียน

จากความสำคัญของทักษะอาชีพข้างต้น และนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ การจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงต้องมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาครูผู้สอน และนักเรียนให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าการศึกษาด้านอาชีพโดยบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการส่งเสริมทักษะอาชีพก็คือ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา และหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน (สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และคณะ, 2554, น. 2) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง เรื่องการประกอบอาชีพไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการดำเนินการของ Career Education ที่มีการปรับมาจากอาชีวศึกษามาเป็นการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่จบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วไม่ได้ ศึกษาต่อ เพราะต้องการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพจึงจัดระบบการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้อง กับหลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคม

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับให้มีทักษะและศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงาน หรือการศึกษาต่อ อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะและ ประสบการณ์ในอาชีพต่างๆ สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง และหลักสูตรเป็น เครื่องมือที่นำไปสู่เป้าหมายในการจัดการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะและ ทักษะศตคติ เป็นพลเมืองที่ดีมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศชาติ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2565, น. 5) เป็นเนื้อหา หรือ สาขาวิชาที่จัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน โดยจัด กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน (William & Tanner, 1999, p. 96) เป็นหัวใจของการศึกษาที่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการศึกษาของ ประเทศนั้นไปทางใด โรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษแก่ผู้เรียนอย่างไร (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564, น. 47)

การบริหารหลักสูตรเป็นภารกิจงานด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง การใช้ หลักสูตร การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร (สมเกียรติ อินทสิงห์, 2563, น. 33) ในการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา การนำหลักสูตรมาใช้จะประสบความสำเร็จ หากได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ

อาชีพ ซึ่งการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ เป็นกระบวนการการขับเคลื่อนและดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและจุดเน้นของสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้จริงในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยการทำงานจากหลายฝ่ายในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงต้องมีการวางระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในระบบนิเวศทางการศึกษา ให้สามารถเข้าถึงและเข้าใจความสำคัญ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ อย่างเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อม วางแผนและศึกษาข้อมูลบริบทรอบด้านอย่างครอบคลุมชัดเจน สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนที่สำคัญ รวมทั้งอาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน และเตรียมพร้อมสำหรับการติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (มนสิข สิริสมบุญ, 2563, น. 135) ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา การจัดเสริมทักษะอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถดำเนินการได้โดยร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ สังคม ชุมชน หรือ สถาบันทางการศึกษาด้านอาชีพร่วมกันพิจารณานำอาชีพมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพอย่างหลากหลาย รวมถึงการให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์อาชีพและการถอดประสบการณ์อาชีพได้ค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง เห็นเส้นทางชีวิตเพื่อวางแผนศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อ ก็สามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไปในอนาคต

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ สามารถตั้งเป้าหมายในการศึกษาเพื่อการมีงานทำในอนาคต ส่งเสริมให้นักเรียนได้รวบรวมข้อมูลของตนเองอย่างรอบด้าน ประเมินตนเองสู่การวางแผนและตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการศึกษา และให้นักเรียนสามารถต่อยอดพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่อาชีพในอนาคตได้

คำถามของการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นอย่างไร

2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเมืองคัมภีร์ประกอบเป็นอย่างไร

3. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษา ด้านทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ทักษะอาชีพตามความถนัด และ ความสนใจหันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ทักษะ ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน และทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งหมด 183 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 6,854 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 345 คน จาก 115 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 115 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 115 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 115 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 จังหวัด เป็นตัวแทน ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดน่าน จังหวัดอุดรธานี จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดพิจิตร จากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) รวมกลุ่มตัวอย่าง 335 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 345 คน

ขั้นที่ 2 จับฉลากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยรวมกลุ่มตัวอย่าง 345 คน จาก 115 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 115 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 115 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 115 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

1.2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ได้แก่ การวางแผนการบริหารหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนงานอาชีพ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 5 คน ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นหรือเคยเป็นรองคณบดีฝ่ายวิชาการ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีผลงานทางวิชาการ หรือ การเขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 1 คน

2. เป็นผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรทวิศึกษา จำนวน 1 คน

3. เป็นผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพของนักเรียน จำนวน 1 คน

4. เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ เรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ ด้านอาชีพ จำนวน 1 คน

5. เป็นผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหาร สถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา หรือ ได้รับรางวัลทรงคุณค่าของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC Awards) ด้านวิชาการ ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษา ยอดเยี่ยม จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาด้วย การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะ ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ หลักสูตร การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

1.2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ได้แก่ การวางแผน การบริหารหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หรือ โรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคุณสมบัติดังนี้

โรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการส่งเสริมทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบพัฒนาทักษะอาชีพระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ โรงเรียนที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่าของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC Awards) ด้านการบริหารวิชาการ ด้านครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และระบบทวิศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การนำร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มาตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษา มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางการบริหารจัดการทักษะอาชีพ และ หรือหลักสูตร สถานศึกษา โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กร การบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นหรือเคยเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับนโยบาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นหรือเคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท มีผลงานและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบด้านทักษะอาชีพ จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 4 เป็นหรือเคยเป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรการสอน หรือเคยเป็นผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตาก จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2,646 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (Random Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) รวมกลุ่มตัวอย่าง 338 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 354 คน จาก 118 โรงเรียน โดยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 118 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 118 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 118 คน ตามสัดส่วนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 9 จังหวัด โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified) จากนั้นใช้วิธีการจับฉลากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร หมายถึง ทรัพยากรพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของสถานศึกษา มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาดตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอยู่เสมอ มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

1.1.2 ครู หมายถึง ครูที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยความรู้และความเข้าใจในการจัดทำและใช้หลักสูตร มีทักษะในการออกแบบการเรียนการสอนอาชีพ เข้าใจในหลักสูตรอาชีพที่สอน พัฒนาดตนเองในด้านการสอนอาชีพตามหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ

1.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ และเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

1.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร หมายถึง การสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แพลตฟอร์ม ในการส่งเสริมการเรียนการสอนอาชีพที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน การทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในสถานศึกษา และใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

1.1.5 การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เหมาะกับผู้เรียน ให้เชื่อมโยงกับการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ หมายถึง ขั้นตอนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หรือ แนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

1.2.1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร หมายถึง การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการ เพื่อนำมากำหนดนโยบาย และทิศทางในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

1.2.2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร หมายถึง การทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน

1.2.3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร หมายถึง การจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

1.2.4 การดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

1.2.5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร หมายถึง การแต่งตั้งทีมผู้นิเทศรูปแบบการนิเทศ และการสร้างเครื่องมือการนิเทศ และและเพื่อนำผลการติดตามไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ต่อไปอย่างเป็นระบบ

1.2.6 การประเมินการใช้หลักสูตร หมายถึง การกำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการประกอบอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 5 ทักษะ

1.3.1 ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ หมายถึง นักเรียนมีความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ สามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนเองสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ

1.3.2 ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว หมายถึง นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการคิดหาทางออกเมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม สามารถ

ในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจ ในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้ นำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.3 ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้อาชีพของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

1.3.4 ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อาชีพที่ตนเองสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอาชีพที่ตนเองสนใจ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้

1.3.5 ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น มีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง ข้อมูลที่แสดงระดับความต้องการการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งได้มาจากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่จะใช้เป็นผลลัพธ์ขององค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4. ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ว่าสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา

5. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ว่าเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา

6. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ว่าเป็นประโยชน์ การนำไปใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

7. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ าระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ โรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้ปฏิบัติ หน้าที่หัวหน้างาน หรือ ให้เป็นผู้รับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ โรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

10. **ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ** หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ โรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.4 การพัฒนาหลักสูตร
 - 2.5 ความหมายการบริหารหลักสูตร
 - 2.6 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร
 - 2.7 กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.8 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา
 - 2.9 แนวทางการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะอาชีพ
 - 3.1 ความหมายของทักษะอาชีพ
 - 3.2 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีและรูปแบบการบริหาร
 - 4.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 4.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 4.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

คำว่า “การบริหาร” หรือ “การจัดการ” โดยทั่วไปเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน และใช้แทนกันได้เสมอ คำภาษาอังกฤษที่มักใช้เรียกในความหมายของการบริหารมี 2 คำ คือ Management และ Administration ส่วนมากคำว่า Management มักจะใช้ในทางธุรกิจ ซึ่งหมายถึง การนำเอานโยบาย ไปปฏิบัติโดยมีการกำหนดแบบงาน วิธีการทำงาน และการใช้ปัจจัย หรือทรัพยากรต่างๆ ซึ่งเรียกว่า การจัดการ ส่วนคำว่า Administration มักเน้นการบริหารเกี่ยวกับนโยบาย มักนิยมใช้ในทางราชการ เช่น Public Administration ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ดังนี้

ธีรศักดิ์ อุปไมยอธัชชัย และสุชาติ บางวิเศษ (2563, น. 30) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและความเป็นคนดี ซึ่งการพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องมี การดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคล มาดำเนินการ หรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย

วรรณิกา อภัยภักดิ์ (2561, น. 20) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการวางแผนการจัดการสถานศึกษา การสั่งการ และการควบคุมการปฏิบัติการในสถานศึกษา และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา หรือกระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคลและทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สัมมา ธรณิธย์ (2560 , น. 93) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มีการสั่งการ ควบคุม และกระบวนการจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายผลผลิต หรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น. 17) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา คือ การบริหารเป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานกับคนและโดยคนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ยุทธนา เกื้อกุล (2560, น. 38) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมกันอย่างเป็นระบบ มีวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บริการทางการศึกษาให้แก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จรูณี เก้าเอี้ยน (2557, น. 2) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน และโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

ภารดี อนันต์นาวิ (2555, น. 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการร่วมมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 18) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเด่นชัดเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้อย่างชัดเจน ซึ่งใช้ความพยายามต่างๆ ในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ การประเมินผล และการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และนักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคม

Hoy and Miskel (2001, pp. 437 - 438) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจ องค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการดำเนินงานต่างๆ ในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา โดยมีแบบแผนวิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรม และนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษา ซึ่งการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายได้ ซึ่งนักวิชาการได้นำเสนอความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

อร่าม วัฒนะ (2561, น. 38) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานรับผิดชอบร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน โดยเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ดีในการเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 43) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีคุณค่ายิ่งต่องานหรือภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้การบริหารมีความสำคัญและมีประโยชน์อาจกล่าวไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดการลงมือปฏิบัติงาน เนื่องจากการบริหารสถานศึกษามีกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญยิ่ง คือ การตัดสินใจ
2. ช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของบุคคล เพื่อให้งานที่ปฏิบัติได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. ช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว เนื่องจากต้องมีการแบ่งงานกันทำและการทำงานประสานสัมพันธ์กัน
4. ช่วยให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม เนื่องด้วยการบริหารเป็นกรรมวิธีที่บุคคลได้นำไปใช้ทางการบริหารสถานศึกษา
5. ช่วยก่อให้เกิดการประหยัด เนื่องด้วยการปฏิบัติงานจะต้องมีปัจจัยต่างๆ เข้าไปสนับสนุนช่วยให้งานได้ประสบความสำเร็จ สำหรับปัจจัยต่างๆ เช่น การใช้งบประมาณแรงงานวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เวลา เป็นต้น เพราะก่อนจะใช้ต้องมีการวางแผนก่อนว่าจะใช้อย่างไรเท่าไร และในเวลาใดจึงจะเหมาะสม
6. ช่วยให้การปฏิบัติงานเกิดได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่าการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องเป็นการทำงานที่ลงทุนน้อยที่สุด ในปัจจัยทางการบริหารแต่ได้ผลตอบแทนสูงสุด และทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการทำงานที่สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารสถานศึกษานั้น เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบ มีรูปแบบ ขั้นตอน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อนำพาองค์กร หรือสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันมีประสิทธิผล คือ เมื่อมีการทำงานเสร็จแล้วผลงานปรากฏออกมาตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้
7. ช่วยก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสามัคคี เนื่องด้วยการบริหาร คือ การแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถความถนัด และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มารวมกลุ่มกันทำงาน มีการจัดสรรอย่างทั่วถึงทั้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติและรวมถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างทั่วถึงอีกด้วย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่รู้สึกแตกแยกกัน
8. ช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะการบริหารมีเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
9. ช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมา หมายความว่า การบริหารเป็นการปฏิบัติงานที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของฝ่ายการเมือง หากการบริหารดำเนินการตอบสนองนโยบายของ

ฝ่ายการเมืองแล้วการเมืองให้การสนับสนุนงบประมาณมากขึ้นจึงทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในระบบบริหารและระบบปฏิบัติการ

Good (1973, p. 14) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา เป็นการวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจ สถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษานั้น เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบ มีรูปแบบ และขั้นตอน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อนำพาคณะกร หรือสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ สถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551. น. 28 - 103)

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกันคือ

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่างด้วยกัน คือ
 - 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
 - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
 - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 2.11 การวางแผนพัสดุ
 - 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือ คุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือ สิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
 - 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - 2.14 การจัดหาพัสดุ
 - 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
 - 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

- 2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกันคือ
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาทุกประเภท
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 - 3.12 การออกจากราชการ
 - 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
 - 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
 - 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
 - 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
 - 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 21 อย่างด้วยกันคือ
 - 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.11 การรับนักเรียน
 - 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือ เลิกสถานศึกษา
 - 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
 - 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.15 การทัศนศึกษา
 - 4.16 งานกิจการนักเรียน
 - 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การรายงานผล
การปฏิบัติงาน
 - 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้
1. ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 2. ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ
 3. ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา
 4. ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา
 5. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

6. มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว
7. เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา
8. เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ โดยตรง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรจัดเป็นหัวใจหลักของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยมีการผสมผสาน มโนทัศน์ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับแนวทางและความเป็นไปได้ของการจัดการศึกษาที่มีระบบ การจัดการศึกษาของผู้สอน เพื่อพัฒนาให้มีความรู้ทักษะความสามารถและความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้จึงขอนำเสนอ ดังนี้

ฉัตรดา เวชญาลักษณ์ (2565, น. 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดจุดหมายโครงสร้างของเนื้อหาวิชาแผนจัดการเรียนรู้ โปรแกรมการศึกษา การจัดเนื้อหา กิจกรรมประสบการณ์ต่างๆ หรือศาสตร์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปัจจุบัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ที่เป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายนั้นๆ

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2564, น. 28) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ไปในทิศทางที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมาย ของการศึกษา สังคม ชุมชน

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564, น. 31) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ เจตคติ ทักษะและสมรรถนะต่างๆ

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563, น. 80) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า เป็นแผนแม่บท หรือ พิมพ์เขียวของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเป้าหมายของหลักสูตร สาระ การเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการ วัดผลประเมินผล

ประสาธ เนืองเฉลิม (2563, น. 27) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ

การจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียน และกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนที่กำหนดโดยผู้พัฒนาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สิทธิพล อาจอินทร์ (2563, น. 5 - 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่จัดให้กับผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน และมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563, น. 19) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาหรือจัดทำขึ้นโดยบุคลากรในสถานศึกษาอันประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ให้กับสถานศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทความเชื่อจุดเน้นของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ยังต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแม่บทของชาติ รวมทั้งความคาดหวังของเขตพื้นที่การศึกษาสังคมและท้องถิ่น

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2563, น. 5) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า คือ หลักสูตรที่กำหนดโปรแกรมหรือแผนการเรียนที่ชัดเจนทั้งในเรื่องจุดมุ่งหมายการเรียน เนื้อหาการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และรายการประกอบอื่นๆ และหลักสูตรที่ไม่ได้กำหนดเป็นแผนหรือประสบการณ์การเรียนใดๆ อย่างเช่น หลักสูตรแฝง หรือประสบการณ์อื่นๆ ที่เด็กได้รับทั้งในและนอกห้องเรียน หรืออาจจะเป็นค่านิยม ทศนคติความเชื่อ หรือความเห็นอื่นๆ ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ตามเป้าหมายที่กำหนดในหลักสูตรได้

กมลฉัตร กล่อมอิม (2562, น. 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาได้รวบรวมจัดทำไว้ หรือจัดเตรียมสำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนกับผู้เรียน โดยมีเนื้อหาสาระครบถ้วนอย่างมีระบบสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีจุดประสงค์ชัดเจนรวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและล้ำสมัย ตลอดจนการประเมินตามสถานการณ์จริง หรือตามสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ ทางด้านสังคม และทางสติปัญญา ได้อย่างครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาหลักสูตร

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562, น. 113) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ แผน หรือข้อกำหนดอย่างเป็นระบบที่แสดงถึงจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และมวลประสบการณ์ เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2561, น. 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรจะหมายถึง กระบวนการทั้งในและนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน

เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถ้าเป็นระดับอุดมศึกษาจะหมายถึงเนื้อหาสาระที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เช่นกัน

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, น. 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงสร้างเนื้อหารายวิชา หรือ โปรแกรมการศึกษา หรือมวลประสพการณ์ต่างๆ

อ้อมใจ วงษ์มณฑาและคณะ (2560, น. 18) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย มวลประสพการณ์ ขอบข่ายเนื้อหาวิชา และกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ และเกิดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตต่อไป

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 38) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หลักสูตรทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้ที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาแห่งนั้น

จรุณี เก้าเอี้ยน (2557, น.159) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ค่านิยม พัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนก้าวหน้า บุคคลที่นำพาสิ่งเหล่านี้ให้ประสบผลสำเร็จก็คือครูนั่นเอง

Good (1973, pp. 12 - 15) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดให้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้น หรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาที่สำคัญ นอกจากนี้หลักสูตร หมายถึง เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งที่พอจำเป็นที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้ไว้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ หรือ ได้รับประกาศนียบัตรเพื่อจะสามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพ

Saylor and Alexander (1974, pp. 112 - 114) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความรู้มวลประสพการณ์ที่สถานศึกษาได้จัดเตรียมไว้ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประกอบมาตรฐานการเรียนรู้เนื้อหาสาระ ประสพการณ์เรียนรู้ วิธีการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเรียนรู้ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมาย มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักสูตรจะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้โดยสรุปในหลายประการ ต่อไปนี้

มนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2563, น.12) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะบอกให้ทราบว่า จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างไรจะต้องจัดเนื้อหาและประสบการณ์อย่างไร จะใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลอย่างไรที่จะแสดงว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะเป็นแนวปฏิบัติแก่ผู้สอนที่จะบอกให้รู้ว่า จะสอนให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมอะไร จะต้องจัดประสบการณ์อย่างไร ประเมินผลอย่างไร หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

มารุต พัฒผล (2562, น. 4 - 5) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการทั้งต่อสังคมและประเทศชาติ บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคตว่าควรมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร

2. หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหลัก หรือหัวใจของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตร

3. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้บริหารการศึกษาในฐานะที่เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพการศึกษา

4. หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรจะทำให้ผู้สอนทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แนวทาง การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

5. หลักสูตรมีความสำคัญที่มีต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง ในฐานะที่ช่วยทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้ารับการศึกษ เช่น เนื้อหาสาระ ระยะเวลา ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยในการวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตรและการศึกษาต่อได้อย่างเป็นระบบ

6. หลักสูตรมีความสำคัญต่อชุมชนในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน

ชวลิต ชูกำแพง (2561, น. 13) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้นๆ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ครูต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรบอกความเจริญของประเทศ ประเทศใดที่มีหลักสูตรที่เหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่คุณภาพของคนในประเทศนั้น สามารถสรุปความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของคนที่จะจบการศึกษาในระดับนั้นๆ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะสะท้อนถึงการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพของประเทศ
3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลติดตามผลของการศึกษาได้ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง
4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างหลากหลายให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้
5. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความรู้และการจัดประสบการณ์ของครู ซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับจะมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป
6. อนาคตการศึกษาของชาติมาจากหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์ที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ชาตรี มณีโกศล (2560, น. 53) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ เพราะหลักสูตรเป็นแผนที่กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านความรู้ทักษะ และเกิดคุณลักษณะตามที่ต้องการ ตลอดจนเป็นคู่มือของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับเพื่อใช้ในการติดตามประเมินคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา นอกจากนี้หลักสูตรยังสะท้อน

ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมหรือประเทศนั้นๆ เนื่องจากการมีหลักสูตรที่ดีมีความเหมาะสม นั้น ย่อมสามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในสังคมหรือประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558, น. 5) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของผู้สอน เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะความสามารถและความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

จิตติมา วรรณศรี (2557, น. 30) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนการจัดการศึกษาโดยรวมของ สถานศึกษา โดยมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครู สถานศึกษาและผู้ปกครอง ดังนี้

1. ความสำคัญต่อผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนดำเนินงานของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และด้านสังคม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

2. ความสำคัญต่อครู หลักสูตรสถานศึกษาทำให้ครูทุกคนเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนช่วยให้ครูสามารถวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ทั้งด้านเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล การใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษา หลักสูตรเป็นแผนหลักที่จะช่วยให้ทราบถึง จุดมุ่งหมาย และความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อผู้เรียน ทำให้ทราบลักษณะของผู้เรียนที่จบการศึกษา จากสถานศึกษา และทราบแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง หลักสูตรสถานศึกษาช่วยให้ผู้ปกครองทราบจุดมุ่งหมาย และความคาดหวังด้านลักษณะ ด้านคุณสมบัติของบุตรหลาน แนวทางการพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการเรียนการสอน เป็นกรอบ แนวทางการจัดการศึกษาของผู้สอน โดยหลักสูตรจะกำหนดปลายทางการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาและประสบการณ์ การใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่มีความเหมาะสมกับการ จัดการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วยความสำคัญ หลายส่วนที่มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ฉิรดา เวชญาลักษณ์ (2565, น. 6) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 8 ส่วน ได้แก่

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายทั่วไปเนื้อหาวิชา
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อ
6. การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในชุมชน
7. การนำหลักสูตรไปใช้สอน
8. การประเมิน

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2564, น. 35 - 36) ได้กล่าวว่า หลักสูตรโดยทั่วไปควรประกอบด้วย จุดประสงค์รายวิชา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน แนวการวัดและประเมิน องค์ประกอบของหลักสูตรที่จะช่วยนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. หลักการของหลักสูตร เป็นส่วนที่กล่าวถึงความจำเป็นของการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร โดยจะกล่าวถึงจุดเด่นของหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรอะไร คุณสมบัติของผู้เรียนมาถึงจัดให้คล้ายและวิธีการจัดอย่างไร
2. จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ เป็นส่วนที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผลผลิตของหลักสูตร หรือ ผู้เรียน โดยมีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากกว่าเป้าหมาย โดยจะกำหนดไว้ในแต่ละเนื้อหา โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ 3 ด้าน
3. โครงสร้าง เป็นส่วนที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาที่จัดไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยจะบอกถึงรายละเอียดในเรื่องจำนวนหน่วยกิต กลุ่มวิชา รายวิชาและรายละเอียดเนื้อหาวิชา
4. แนวดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นส่วนที่กล่าวถึงกระบวนการวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาวิชาประสบการณ์แก่ผู้เรียน
5. การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นส่วนที่กล่าวถึงกระบวนการ มีวิธีการ เครื่องมือ เกณฑ์การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ใช้ในการตรวจสอบและตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะบรรลุตามที่จุดประสงค์และเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564, น. 47) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. หลักการ (Principle)
2. วัตถุประสงค์ (Objectives)
3. โครงสร้าง เนื้อหาและเวลา (Content)
4. แนวทางการจัดกิจกรรม (Activities)
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Media and Learning Resources)

6. แนวทางการวัดและประเมินผล (Evaluation)

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2563, น. 11) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ถือเป็นองค์ประกอบแรกของหลักสูตรที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของหลักสูตรว่า ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนั้นๆ จะมีคุณสมบัติคุณลักษณะอย่างไร ควรเกิดกิจกรรมอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. เนื้อหาสาระ หลักสูตรจะต้องกำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่แสดงให้เห็นถึงขอบข่ายของเนื้อหาสาระต่างๆ ทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องได้รับ ซึ่งเนื้อหาที่ได้รับเลือกมาบรรจุในหลักสูตรนั้นจะต้องเป็นเนื้อหาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติคุณลักษณะและพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3. แนวการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือการแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติคุณลักษณะและพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

กมลฉัตร กล่อมอิม (2562, น. 13) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 5 องค์ประกอบที่มีความสำคัญตามโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้และกำหนดขอบเขตของหลักสูตร ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ

1. สภาพปัญหาและความต้องการของหลักสูตร เป็นการระบุถึงความจำเป็นเหตุผลของการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งสิ่งที่ต้องการพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเจตนาที่กำหนดไว้

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการระบุถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โครงสร้างของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้เป็นการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาสาระสำคัญ ขอบเขตของหลักสูตร ตลอดจนรายละเอียดสิ่งที่ต้องการให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ในการเรียนรู้รายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจรายละเอียดของโครงสร้างของหลักสูตร พร้อมทั้งรายวิชาสาระการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. แนวทางการวัดและประเมินผล เป็นการระบุถึงวิธีการ กระบวนการวัดและประเมินผลโดยเครื่องมือวัดผลและประเมินผล สอดคล้องตามสภาพจริงที่สะท้อนผู้เรียนอย่างแท้จริง

ชวลิต ชูกำแหง (2561, น. 4-7) ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดนโยบายของรัฐ หรือ ครูผู้สอน ซึ่งมีความเหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคม

2. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร เนื้อหาที่ชัดเจนจากนิยามและจุดมุ่งหมาย ข้อมูลที่นำมาสร้างหลักสูตรหรือกำหนดหลักสูตรนำมาจากข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หลักการและระเบียบวิธี ครูออกแบบอ้างอิงในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ในเนื้อหานั้น

3. ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยการจัดสรรเวลา หรือ แบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการเรียงลำดับเวลาของหลักสูตรในการให้ข้อมูลข่าวสารและการจัดกิจกรรมต่างๆ

ชาตรี มณีโกศล (2560, น. 68 - 69) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร อย่างน้อย 3 ส่วน คือ

1. ความต้องการหรือความคาดหวังของหลักสูตร ซึ่งหมายถึง จุดหมาย วัตถุประสงค์ หรือจุดประสงค์ของหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาสาระเป็นส่วนที่แสดงถึงสิ่งที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้นๆ

2. การปฏิบัติหรือการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด

3. การประเมินผล หมายถึง การติดตามตรวจสอบและตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ เมื่อเรียนจบเนื้อหาหรือหลักสูตรนั้นๆ ไปแล้วข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557, น. 7 - 8) ได้กล่าวว่า หลักสูตร ต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ส่วน คือ จุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์ เนื้อหา/ ประสพการณ์ วิธีการจัดประสพการณ์/วิธีสอน และการประเมินผล ซึ่งหลักสูตรจะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้

Taba (1962, p. 224) ได้กล่าวว่า หลักสูตรทุกรูปแบบควรประกอบไปด้วยจุดประสงค์ทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะเนื้อหาสาระและประสพการณ์การเรียนรู้การวัดและการประเมินผล

Tyler (1969, p. 11) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรว่าควรประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดประสงค์ 2) เนื้อหาสาระ 3) การจัดประสพการณ์การเรียนรู้ 4) วิธีการตรวจสอบเป้าหมาย

สรุปได้ว่าองค์ประกอบหลักสูตรมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ของหลักสูตร ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตร เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เนื้อหาวิชา สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดจนทักษะ ประสบการณ์และความสามารถที่ต้องการให้นักเรียนมี ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชาแกน และการเสริมสร้างทักษะที่สำคัญควบคู่กัน 3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากกว่าการเป็นผู้รับเพียงฝ่ายเดียว ตลอดจนแนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การประเมินผล กระบวนการวัดและประเมินผล โดยเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลที่สะท้อนผู้เรียนอย่างแท้จริง

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยเป็นการจัดทำ หรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นรากฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมไปถึงการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

ฉัตรดา เวชญาลักษณ์ (2565, น. 75) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลยการพัฒนาหลักสูตรจึงมีทั้งการวางจุดมุ่งหมายการจัดปัญหาวิชาการเรียนการสอน การวัดประเมินผลและอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบของโรงเรียน

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2564, น. 203) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ แผนประสบการณ์หรือแผนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนเพื่อกำหนดการเรียนรู้ของนักเรียน มีการวางแผนนำไปใช้และประเมินผลร่วมกัน

วารินทร์ แก้วอุไร (2564, น. 268) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ เป็นกระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคม โดยอาจปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนของหลักสูตรเดิม เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะครอบคลุมทั้งการวางแผนการสร้างหลักสูตร หรือการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร

สิทธิพล อาจอินทร์ (2563, น. 67) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การจัดทำหลักสูตร เดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562, น. 127) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การวางแผน อย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่ต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือสร้างหลักสูตรใหม่ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Oliva (2009, p. 22) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรถูกกำหนดว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ ดีขึ้น การปรับปรุงหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรจะถูกนำมาใช้ในความหมายเดียวกันตรงกลาง แม้ว่าในบางกรณีการปรับปรุงจะถูกมองว่าเป็นผลมาจากการพัฒนา

Saylor and Alexander (1974, p. 86) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การทำ หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการ หรือขั้นตอนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักสูตรให้ดีขึ้น หรือสร้างหลักสูตรใหม่โดยอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งหมด หรือบางส่วนของ หลักสูตร

ความหมายการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่าย กว้างขวางครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัย เกื้อหนุนต่างๆ มากมายเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้นิยามของการบริหารจัดการหลักสูตรไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน (2564, น. 265) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรจะต้องมีองค์ประกอบ หลากหลายประการในการวางแผน ไม่ว่าจะเป็นด้านครูผู้สอน เอกสารหลักสูตร อาคารสถานที่ ห้องเรียนงบประมาณ เพื่อสามารถนำไปพัฒนาบริหารจัดการในด้านการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการ ออกแบบหลักสูตรให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด

มนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2563, น. 135) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึงกระบวนการจัดการ การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563, น. 33) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง ภารกิจงาน ด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง การใช้หลักสูตร การประเมิน และการปรับปรุง

หลักสูตร โดยมีกระบวนการอย่างเป็นระบบในการส่งเสริมสนับสนุนกำกับ ติดตามและควบคุม คุณภาพการดำเนินการต่างๆ มีคณะทำงานที่รับผิดชอบโดยตรงชัดเจน

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563, น. 97) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การวางแผน เกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การขับเคลื่อนหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลการใช้ หลักสูตร

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562, น. 140) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง ความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา มวลประสบการณ์และ จัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนกรอบ หรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้

รังสันต์ โยศรีคุณ (2556, น. 5 - 6) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้ หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตามประเมินผล สรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา

ประสาธ เนืองเฉลิม (2554, น. 72) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการนำ กระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้การประเมินหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยอาศัยบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง ภารกิจด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนา ผู้เรียน การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร และประเมินผลพัฒนาผู้เรียน การบริหาร ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

การบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรของ สถานศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งนักวิชาการได้ให้เสนอปัจจัยการบริหารหลักสูตร ดังนี้

ฉิรดา เวชญาลักษณ์ (2565, น. 22) สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้บริหาร มีบทบาทเป็นผู้นำและส่งเสริมสนับสนุน กำหนด ทิศทางในการปฏิบัติงาน ครูต้องมีสมรรถนะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม ด้านปัจจัยส่งเสริม/สนับสนุน ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ และ ระบบการบริหารจัดการ (4M) การนิเทศติดตามตรวจสอบภายในองค์กร ประกันคุณภาพภายใน

2. ปัจจัยภายนอก ด้านสังคมวัฒนธรรมประกอบด้วย วัฒนธรรมการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการนิเทศกำกับดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด นโยบายของรัฐ มีการประกันคุณภาพภายนอก

กษมา ชนะวงศ์ (2564, น. 115) สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ที่จะมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารหลักสูตร ได้แก่

1. คณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร

ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานวิชาการ มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตร และการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และบริบทเกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ จัดทำคู่มือบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล การแนะแนว ให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ หลักสูตรและใช้หลักสูตรแก่นักเรียนผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้บริหารและครูผู้สอน

ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะ คือ เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจ ให้คำปรึกษาที่ดี ในการแก้ปัญหา มีความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีภาวะผู้นำทางวิชาการ รอบรู้ เฉลียวฉลาด อารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ดี มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นประชาธิปไตย

3. ขอบข่ายงานบริหารจัดการหลักสูตร แบ่งภาระหน้าที่ออกเป็น 3 หน่วย คือ

3.1 หน่วยพัฒนาหลักสูตร กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรและแนวทางการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วางแผนพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ บูรณาการสอดแทรกทักษะชีวิต ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 หน่วยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่างๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบัน มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการ

3.3 หน่วยการจัดการแหล่งเรียนรู้ ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

เตรียมสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นระเบียบ สวยงามร่มรื่น น่าอยู่ มั่นคง ปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมทักษะชีวิต ดำเนินการให้ชุมชนและผู้ปกครอง มีส่วนในการกำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วาริรัตน์ แก้วอุไร (2564, น. 261) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยให้การบริหารหลักสูตรประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาศักยภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ
2. ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
3. ระบบการบริหารจัดการดำเนินไปอย่างมีแผนยุทธศาสตร์ กำหนดแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร ท้องถิ่น ตรวจสอบทบทวนและรายงาน มุ่งพัฒนาทางโรงเรียนให้เป็นองค์กรองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจ
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน โดยเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษา
5. บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการในท้องถิ่นให้คำปรึกษานำพาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มนสิข สิริสมบุรณ์ (2563, น. 132) ได้กล่าวว่า ปัจจัยประกอบเพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ได้แก่

1. การจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งงบประมาณต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
2. การสนับสนุนส่งเสริมให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์เอกสารต่างๆ อย่างเพียงพอ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะด้านการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ
4. การบริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความถนัด และครูต้องได้รับการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

5. การดำเนินการให้ฝ่ายต่างๆ ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร การตรวจสอบหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพ ผู้เรียน

6. สถานศึกษาควรจัดสรรเวลาให้ครูร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานโดยใช้ขบวนการกลุ่ม โดยให้มุ่งที่งานสอนเป็นหลักสำคัญ

7. สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563, น. 36) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านเอกสารหลักสูตรต้องมีการจัดโครงสร้างและเวลาเรียนที่เหมาะสม ด้านผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านผู้เรียนที่มีความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ ด้านคณะกรรมการการบริหารที่ต้องมีความเชี่ยวชาญ และด้านระบบควบคุมคุณภาพใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือแผนที่วางไว้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2562, น. 18-21) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร มีดังนี้

1. ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สนับสนุนงานด้านการบริหารหลักสูตร ในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้จัดการมีบทบาทสูงในการดำเนินงาน ความเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด

2. การมีส่วนร่วมของคนในองค์กร การคิดร่วมกันการทำงานร่วมกันพลังความคิดเมื่อมารวมกันแล้วจะมีค่าสูงมาก ผู้บริหารจึงไม่ควรมองข้าม

3. การระดมคนและทรัพยากรในหน่วยงาน คือ การพยายามทำให้คนในองค์กรเดินไปในทิศทางที่บริหารคาดหวังด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจตามความชอบและความสนใจโดยไม่ขัดกับนโยบายหลักของสถาบัน และต้องมีการสนับสนุนในด้านการเงิน และอุปกรณ์ที่เพียงพอในระดับหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

4. การรู้ทันตะวันตก คือ วิธีคิดวิธีมองของคนในองค์กรถ้ามีคตินิยมทางตะวันตก จะเรียกร้องให้มนุษย์รู้จักตนเอง ถ้าคนในองค์กรมีทัศนคติที่ดีการทำงานก็จะเป็นไปด้วยดี ถ้ามีทัศนคติที่ลบก็จะทำให้มีอุปสรรคอย่างมาก

สิทธิพร เอี่ยมแสน (2561, น. 45 - 47) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร มีดังนี้

1. ชุมชนและผู้ปกครอง กลุ่มของผู้ปกครองและคนในชุมชนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อหลักสูตรของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาในชุมชน คือ โรงเรียนที่บุตรหลานของเขา

เข้าเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจึงต้องการให้โรงเรียนได้พัฒนาลูกหลานของเขาตามที่เขาต้องการให้ได้
รู้และได้เป็น

2. ครู เป็นผู้ที่กำหนดหลักสูตรของโรงเรียนและออกแบบวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้
ผู้เรียนได้เรียนรู้และบรรลุในสิ่งที่ได้กำหนดเป้าหมายเอาไว้

3. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นคณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสิน
เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน การเลือกหนังสือแบบเรียน
การพิจารณาในการจัดซื้อสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ รวมถึงพิจารณาหลักสูตรของ
สถานศึกษาว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากมายน้อยเพียงใด

4. รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัด
การศึกษาของประเทศอย่างเป็นทางการ รัฐบาลยังเป็นผู้กำหนดการจัดการศึกษาของประเทศ
โดยผ่านการกำหนดเป็นหลักสูตรแกนกลางเพื่อให้ทุกเรียนในพื้นที่ของประเทศปฏิบัติตาม

เรณู บุญเสรษฐ (2561, น. 195 - 196) กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตร เป็นการพัฒนา
งานวิชาการที่เน้นการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ปัญหา
และความต้องการของผู้เรียนโดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
ดังนั้น ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู หลักสูตร สื่อ/แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศและ
สภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหาร ควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถให้
คำแนะนำด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
ในการบริหารหลักสูตร สร้างระบบการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถประยุกต์ใช้และแนะนำผู้อื่นได้ จัดสรร
งบประมาณและทรัพยากรในการบริหารหลักสูตร มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับ
เครือข่ายสถาบันการศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมพัฒนาครู ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากร

2. ครูผู้สอน ควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้ตามที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับหลักสูตรการจัดทำและการใช้หลักสูตร มีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร มีความรู้ตรงตาม
สาขาวิชา มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามทักษะ ตามศักยภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับ
ตัวชี้วัดมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการจัดทำสื่อและนำสื่อแหล่งเรียนรู้
ที่ทันสมัยเหมาะสมกับเนื้อหาสาระมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้
หลักสูตร และนำผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
ชุมชน ครู โรงเรียนอื่น มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม

3. หลักสูตร มีกรรมการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายและปัญหา ความต้องการ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน นำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บูรณาการสอดแทรกทักษะชีวิต ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

4. สื่อแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดหาและผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมทันสมัย หลากหลายตามวิชาและกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจ มีแหล่งสืบค้นข้อมูลและห้องปฏิบัติการสำหรับฝึกทักษะ มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการ และจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

5. บรรยากาศ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศให้ปลอดภัย สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหลักสูตรและการเรียนรู้ จากเครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสหวิทยาเขต เครือข่ายระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ของรัฐและเอกชน จัดบรรยากาศภายในให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สะอาดปลอดภัยแสงสว่างเพียงพอ โต๊ะเก้าอี้มีสภาพเหมาะสม มีบรรยากาศที่มีความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการทำงาน และการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

รัตนา คำเพชรดี (2559, น. 234 - 241) สรุปว่า ปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และนโยบายของหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด และสามารถปฏิบัติได้จริง กำหนดความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงได้

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีภารกิจที่ดำเนินการ 8 ภารกิจโดยครูผู้สอน ดังนี้

2.1 การสำรวจความพร้อมของผู้เรียน

2.2 การวิเคราะห์หลักสูตร

2.3 การกำหนดเนื้อหา ในการสอนตามจุดมุ่งหมาย

2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนชัดเจน

2.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 การวัดผลและประเมินผล

2.7 การปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน

2.8 การทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ เนื่องจากการเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมแสดงว่าผลที่เกิดจากการเรียนรู้ จะต้องอยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ หลังจากเกิด

การเรียนรู้ผู้เรียนสามารถทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นแกนกลางของความพยายามในฐานะผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลผู้จัดระเบียบองค์การ นอกจากนี้ ผู้บริหาร และครูควรเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด อารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ดี มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง มีมนุษยสัมพันธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

5. การบริหารจัดการหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย

6. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

7. การพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง

สุกัญญา จัตรงค์, และอภิชาติ เสนะนันท์ (2559, น. 1473 - 1487) กล่าวว่าปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการบริหารหลักสูตร คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้สนับสนุนหรือให้บริการงานการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ สนับสนุนการพัฒนาและใช้งานหลักสูตร ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับกำลังคน คือ ผู้สอน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนผู้เรียนที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจการนิเทศ ประเมินผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การบริหารจัดการห้องสมุด จัดหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ภายนอกสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้มีอาคารสถานที่ห้องเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ และการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองและใส่ใจวัฒนธรรม

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 54) ได้เสนอปัจจัยนำเข้าต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่เกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ ในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดเตรียมให้เหมาะสมเพียงพอแก่ความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สื่อ วัสดุอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาหรือ

ในชุมชน การจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการที่มีความเหมาะสม ปลอดภัย สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

Nieveen and Paus (2009, pp. 22 - 36) ได้ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร ดังนี้

1. ความเชี่ยวชาญของทีมบริหารหลักสูตร ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยองค์คณะบุคคลที่มีหลากหลาย มีทักษะและเจตคติที่ดีต่องานวิชาการและหลักสูตร
2. ความครบถ้วนของข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา ข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาถือว่าเป็นตัวป้อนเข้า (Input) ที่สำคัญและจำเป็นทำให้รู้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานหลักสูตรสถานศึกษา
3. ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน หัวใจสำคัญของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา คือการส่งมอบคุณค่าและมวลประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เรียน การบริหารหลักสูตรจะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอนและศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การจัดโครงสร้างหลักสูตรที่ดี รายวิชา สาระเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินร่วมต่างๆ ย่อมเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรที่วางไว้
5. การตั้งความคาดหวังที่สามารถปฏิบัติได้จริง การหาหลักสูตรเป็นภารกิจที่ช่วยเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานหลักสูตรประสบความสำเร็จ ดังนั้นต้องตั้งความคาดหวังที่เหมาะสมและเป็นไปได้ บุคลากรทุกฝ่าย จึงยากที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานการรับนโยบายและตอบสนองที่สอดคล้องกัน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

ปัจจัยการบริหาร หลักสูตร	หน่วยงาน/นักการศึกษา											สรุปปัจจัยการ บริหาร หลักสูตร	
	นิรดา กชญาลักษณ์ (2565)	กษมา ชนวงค์ (2564)	วาริรัตน์ แก้วโอโร (2564)	มนสิข สิทธิสมบุญรณ์ (2563)	สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563)	ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2563)	สิทิพร เอี่ยมเสน (2561)	เรณู บุญเสถียร (2561)	รัตนา คำเพชรดี (2559)	สุกัญญา จัตรงค์, และอภิชาติ เตณะนันท์	จิตติมา วรณศิริ (2557)		Nieveen and Paus (2009)
1.ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทาง วิชาการ มีความรู้ใน การบริหารหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1. คุณลักษณะ ของผู้บริหาร สถานศึกษา
2.ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3.ครูผู้สอนมีทักษะ ในการจัดการความรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	2. คุณลักษณะ ของครูและ บุคลากรที่ เกี่ยวข้อง
4.มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตร การจัดทำ การใช้หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
5.มีความรู้ตรงตาม สาขา มีทักษะด้าน เทคโนโลยี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
4. คณะกรรมการ บริหารหลักสูตร สถานศึกษา	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		3. การมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้อง
5.คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
6. ผู้ปกครอง ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓					
7.องค์กรอื่นทั้งภาครัฐ	✓	✓		✓			✓	✓					

หน่วยงาน/นักรการศึกษา											
ปัจจัยการบริหาร หลักสูตร	ณิรดา กชญาลักษณ์ (2565)	กษมา ชนวงษ์ (2564)	วาริรัตน์ แก้วไธโร (2564)	มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2563)	สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563)	สิทิพร เอี่ยมแสน (2561)	เรณู บุญเสถียร (2561)	รัตนา คำเพชรดี (2559)	สุกัญญา จัตุรงค์, และอภิชาติ เถนงันันท์ จิตติมา วรณศิริ (2557) Nieveen and Paus (2009)	สรุปปัจจัยการ บริหาร หลักสูตร
และเอกชนและ เครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ											
8.การจัดสรร งบประมาณ คน เงิน วัสดุ แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	4. การส่งเสริม สนับสนุนการ ใช้หลักสูตร
9.การจัดซื้อ อุปกรณ์ สถานที่ วิทยากร ทรัพยากรการจัดการ เรียนรู้ที่เพียงพอ	✓	✓		✓		✓		✓			
10.เครือข่ายการมีส่วนร่วม ในการระดม ทรัพยากรเพื่อ การศึกษา	✓		✓	✓		✓		✓		✓	
11.การสนับสนุนทาง วิชาการ ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน		✓	✓	✓		✓		✓			
12.บรรยากาศใน ชั้นเรียนเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้	✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	5. การจัด บรรยากาศ ในการเรียนรู้
13.บรรยากาศใน ชั้นเรียนเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้		✓	✓	✓	✓			✓		✓	
14.บรรยากาศที่มี ความร่วมมือและการ		✓		✓	✓			✓	✓	✓	

หน่วยงาน/นักรการศึกษา	
ปัจจัยการบริหาร หลักสูตร	ณิรดา กชญาลักษณ์ (2565) กษมา ชนะวงศ์ (2564) วาริรัตน์ แก้วไธโร (2564) มนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2563) สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563) ไพฑูรย์ สินถารัตน์ (2563) สิทิพร เอี่ยมแสน (2561) เรณู บุญเสริม (2561) รัตนา คำเพชรดี (2559) สุกัญญา จัตุรงค์, และอภิชาติ เถณะนันท์ จิตติมา วรณศรี (2557) Nieveen and Paus (2009)
สรุปปัจจัยการ บริหาร หลักสูตร	
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการทำงาน และ การเรียนรู้ของครูและ ผู้เรียน	
15.ห้องเรียน ห้องฝึก ปฏิบัติการฝึกอาชีพ อาคารสถานที่มีความ ปลอดภัย	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตรที่จะมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารหลักสูตร ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ได้แก่

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการนำความรู้ แนวคิดและวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างขวัญกำลังใจให้คำปรึกษาที่ดีในการแก้ปัญหา มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตร รอบรู้เฉลียวฉลาด อารมณ์มั่นคง มีคุณธรรมจริยธรรมมีความสามารถในการประสานงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดทำและการใช้หลักสูตร มีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร มีความรู้ตรงตามสาขา มีทักษะเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับตัวชี้วัด พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความสามารถในการจัดทำสื่อและนำสื่อแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหาสาระมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชน อบ.อ. อื่นทั้งภาครัฐและเอกชน และเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาตามความเหมาะสม สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต มีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน ท้องถิ่น สภาพแวดล้อมในสภาพจริง ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารวิชาการ กำกับติดตามการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมายและบริบทที่เกี่ยวข้อง

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

สถานศึกษามีการสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งเรียนรู้ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ในเรื่องหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสม จัดให้มีอาคาร สถานที่ ห้องเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดบรรยากาศภายในให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สะอาดปลอดภัย แสงสว่างเพียงพอ โต๊ะ เก้าอี้ มีสภาพเหมาะสม มีแหล่งสืบค้นข้อมูลและห้องปฏิบัติการสำหรับฝึกทักษะ มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอินเทอร์เน็ต มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการ จัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกห้องเรียน

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษานั้น เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษา หลายหน่วยงานได้เสนอขั้นตอนในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564, น. 281 - 282) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการรายวิชาหรือกิจกรรมทางการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษาประกอบด้วย

- 1.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน
- 1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตร
- 1.3 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร
- 1.4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา
- 1.5 การจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินผล
- 1.6 การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. ด้านการดำเนินการระดับชั้นเรียน คือ การนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ในระดับชั้นเรียนโดยครู ประกอบด้วย

- 2.1 การกำหนดโครงสร้างรายวิชา
- 2.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 2.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน คือ การดำเนินการในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

- 3.1 การพัฒนาบุคลากร
- 3.2 การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร
- 3.3 การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม
- 3.4 การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

4. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ คือ การดำเนินการในการกำกับดูแลคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย หรือตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 4.1 การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร
- 4.2 การประกันคุณภาพภายใน
- 4.3 การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563, น. 97) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย การวางแผนเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การขับเคลื่อนหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลการใช้หลักสูตร

มนสิข สิริสมบูรณ์ (2563, น. 128 - 131) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารหลักสูตร คือ การศึกษาขั้นตอนต่างๆ ของการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตร โดยทั่วไปของการจัดทำหลักสูตรจะดำเนินการโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านเนื้อหาสาระ ด้านระเบียบหลักเกณฑ์หลักสูตร ด้านการบริหาร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร โดยจะดำเนินการในการสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันและการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จจะต้องเน้นการสร้าง ความเข้าใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

3. การใช้หลักสูตร จะประกอบด้วยกิจกรรมหลักๆ คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการนำหลักสูตรมาปฏิบัติการในโรงเรียนได้ การสอนของครูต้องสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเลือกวิธีสอนให้เหมาะสม โดยผู้บริหารคอยให้ความสะดวกให้คำแนะนำและให้กำลังใจ

4. การประเมินผลหลักสูตร หลังการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้วควรจะมีการประเมินผลหลักสูตรตามวัตถุประสงค์หลักสูตรที่กำหนด หรือตามตัวชี้วัดที่กำหนดและพัฒนาให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563, น. 33) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร เป็นภารกิจงานด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการใช้หลักสูตร การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยมีกระบวนการอย่างเป็นระบบในการส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตามและควบคุมคุณภาพ การดำเนินการต่างๆ โดยมีภารกิจการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมมีภารกิจหลัก 3 ด้าน และภารกิจย่อย 11 ประการ ดังนี้

1. ภารกิจด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่
 - 1.1 การวิเคราะห์และจัดทำสารสนเทศของสถานศึกษา
 - 1.2 การออกแบบและจัดทำหลักสูตรการศึกษา
 - 1.3 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
 - 1.4 การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา
2. ภารกิจด้านการส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.1 การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ
 - 2.2 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหลักสูตร
 - 2.3 การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม
 - 2.4 การส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ
3. ภารกิจด้านกำกับและดูแลหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.1 การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 การประกันคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3.3 การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

โดยภารกิจการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภารกิจหลัก 3 ด้าน ซึ่งมีภารกิจย่อย 11 ประการ สามารถสรุป ได้ดังนี้

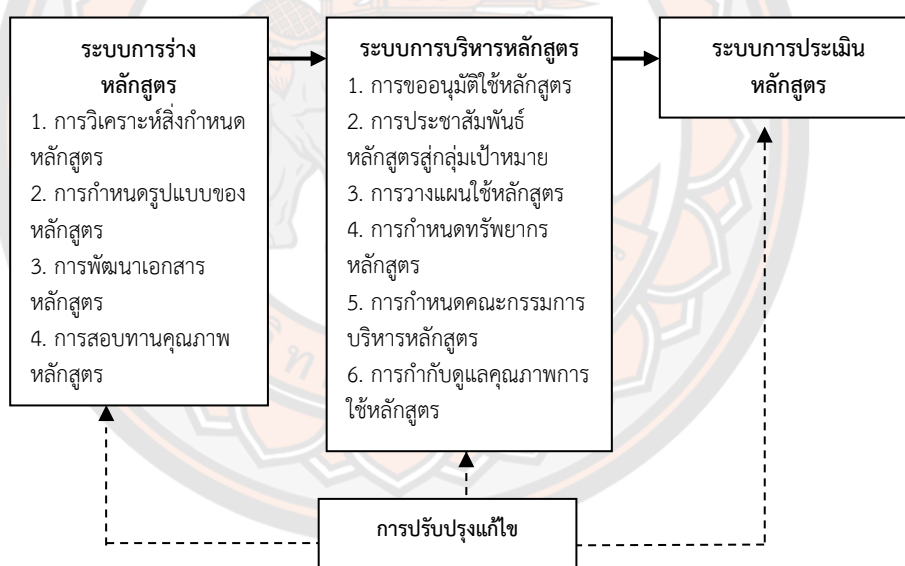
ภาพ 1 ภารกิจหลักและภารกิจย่อยในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ที่มา: สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563, น. 53)

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562, น. 148 - 149) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารหลักสูตร มี 7 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตร การวางแผนดำเนินการ การดำเนินการบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร และการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร ในส่วนของการบริหารหลักสูตร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา ในการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนา

ผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะและเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา มวลประสบการณ์ และจัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนกรอบ หรือ กำหนดการพัฒนา ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจึงต้องบริหารหลักสูตรโดยจัดทำหลักสูตร สนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และติดตามดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตร และการใช้ หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งนำผลจากการติดตามกำกับดูแลมาปรับปรุง หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มารุต พัฒผล (2562, น. 15 - 17) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร เป็นการวางแผนและ ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เชื่อมโยงมาจากระบบ การร่างหลักสูตรประกอบด้วย การขออนุมัติใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย การวางแผนการใช้หลักสูตร การกำหนดทรัพยากรของหลักสูตร การกำหนดคณะกรรมการบริหาร หลักสูตร และการกำกับดูแลคุณภาพ ประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งทั้ง 6 กิจกรรมมีความเป็นระบบ ที่มีเสถียรภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพ 2 การบริหารหลักสูตรที่เชื่อมโยงมาจากระบบการร่างหลักสูตรในการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ

ที่มา: มารุต พัฒผล (2562, น. 14)

1. การขออนุมัติใช้หลักสูตร หมายถึง การนำเอกสารหลักสูตรเสนอคณะกรรมการ ควบคุมคุณภาพหลักสูตร เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติให้ใช้หลักสูตร ซึ่งคณะกรรมการจะร่วมกัน พิจารณาถึงประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย

2. การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง การสื่อสารสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาในหลักสูตร

3. การวางแผนการใช้หลักสูตร หมายถึง การเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

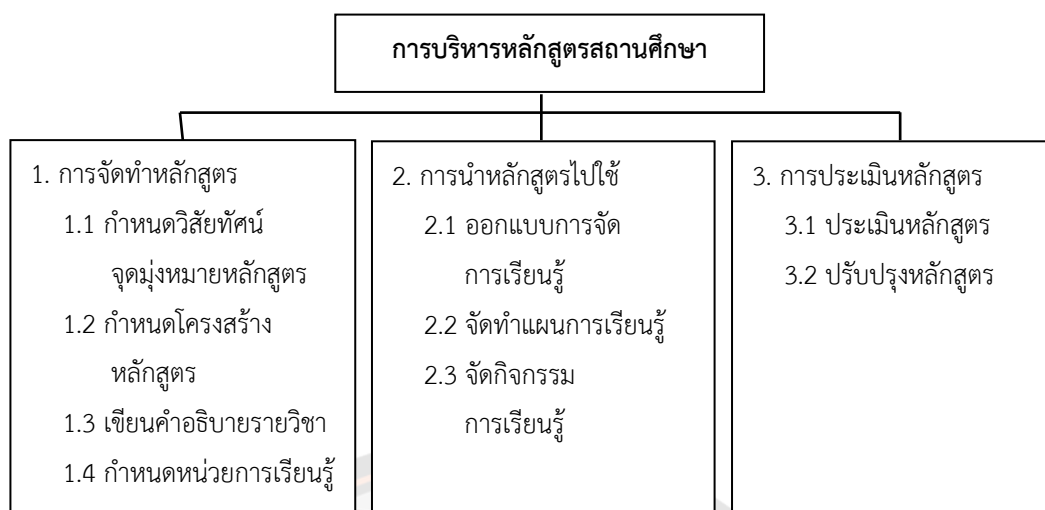
4. การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีความเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หมายถึง การกำหนดคณะบุคคลผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายและดูแลคุณภาพทางวิชาการ เพื่อให้กำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรบนพื้นฐานหลักวิชาการ

6. การกำกับ ดูแล และนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 6) ได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรว่า การพัฒนาและใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการหลักสูตร มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรของตนเองต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงความคิด วิธีการ รูปแบบและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากกรอบแนวคิดเดิมสู่แนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่ วิธีการบริหารจัดการ และแนวปฏิบัติใหม่ๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา

จิตติมา วรธรรมศรี (2557, น. 34-37) ได้เสนอว่า ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและหลักสูตรมีคุณภาพ หลักสูตรต้องสอดคล้องกับความเหมาะสมกับบริบทปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยสถานศึกษามีแนวทางดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 3 แสดงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ที่มา: จิตติมา วรธรรมศรี (2557, น. 37)

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วยการทำงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. กำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายหลักสูตร ดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้เรียน
ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หรือคุณภาพ
และคุณลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวัง โดยมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่างๆ ได้แก่
หลักสูตรแกนกลางระดับชาติ สภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความต้องการ
ของผู้เรียน

2. กำหนดโครงสร้างหลักสูตร เป็นการกำหนดรายวิชา/สาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรและกำหนดเวลา
เรียนอย่างชัดเจนเพื่อครูจะได้นำไปสู่การจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย
ที่กำหนด

3. เขียนคำอธิบายรายวิชา โดยการศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดของสาระ
การเรียนรู้แต่ละชั้นปีที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทราบมาตรฐาน
ตัวชี้วัดที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะปฏิบัติและเจตคติ แล้วนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์
ทั้ง 3 ด้านมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยมีเนื้อหาสาระความรู้ของท้องถิ่นระบุเพิ่มเติมได้ เพื่อจะ
ได้นำไปใช้วางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

4. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเนื้อหาสาระความรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้
จากคำอธิบายรายวิชา หรือผลการวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดในส่วนของความรู้มาพิจารณากำหนด

เนื้อหาบ่อยๆ และรวบรวมจัดหมวดหมู่เนื้อหาที่สัมพันธ์กันเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้และเวลาในการเรียนรู้ แต่ละหน่วย จากนั้นจึงจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมคุณภาพของหลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบและอนุมัติการใช้หลักสูตรแล้ว ดำเนินการจัดทำประกาศหรือคำสั่ง การใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนดำเนินการที่สำคัญของการบริหารหลักสูตร ซึ่งจะเกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูต้องวางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง ครูต้องเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

2. จัดทำแผนการเรียนรู้ เป็นการแปลงหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ทักษะปฏิบัติและเจตคติ ตามที่กำหนดคำอธิบายรายวิชา หรือตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมและกระบวนการที่ได้กำหนดไว้ จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยแผนการจัดการเรียนรู้จะบอกให้ทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้เรียน เรื่องที่เรียนรู้ วิธีการ ระยะเวลาการเรียนรู้ และวิธีการตรวจสอบผลการเรียนรู้

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และคุณลักษณะตามมาตรฐานตัวชี้วัดผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญเป็นผู้ปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กระบวนการสอนที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยการทำงานการตรวจสอบความสำเร็จของการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการตรวจสอบโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทั้งครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อตรวจสอบว่า หลังจากการใช้หลักสูตร

สถานศึกษาแล้ว ผู้เรียน มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรเพื่อจะเป็นข้อมูลสารสนเทศไปใช้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

2. ปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินหลักสูตรมาพิจารณา กำหนดแนวทางดำเนินการแก้ไข ปรับเปลี่ยนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับ ปัญหาความต้องการ บริบทและความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษานำไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานและเป้าหมายของสถานศึกษา

นิตยา เปลื้องนุช (2554, น. 43-44) ได้เสนอแนวคิดหลักการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา ดังนี้

1. ความเข้าใจในระบบและกระบวนการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจว่าโรงเรียนของตนเป็นระบบหนึ่งที่ประกอบด้วยระบบย่อยและกระบวนการต่างๆมากมาย การทำความเข้าใจองค์กรเช่นนี้จำเป็นต้องวางระบบและการจัดการโรงเรียนโดยใช้แผนภูมิ แผนผัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการจะปรับปรุงหรือออกแบบระบบโรงเรียนเมื่อจำเป็น

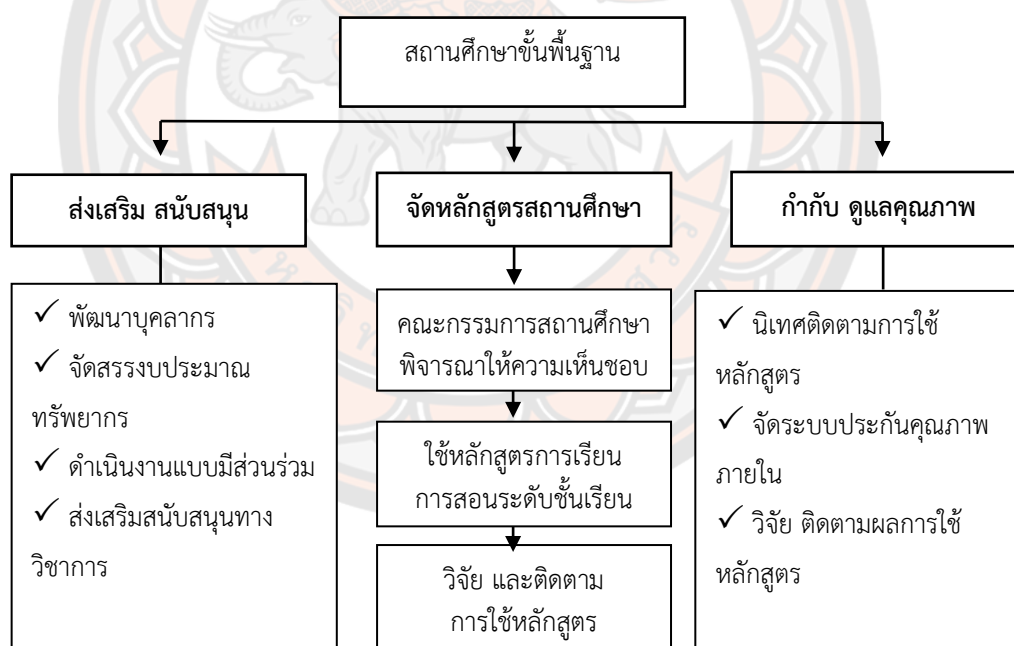
2. การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ระบบโรงเรียนที่เน้นคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการปฏิบัติการต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการเก็บข้อมูลสถิติต่างๆ เพื่อใช้ในการบริหารงานและเช่นเดียวกันในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ก็จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจต่างๆ ในขณะที่เรียนด้วย

3. การแก้ปัญหาเป็นทีม การเรียนการสอนในห้องเรียนจะเน้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการแก้ปัญหาเป็นทีมและใช้กลยุทธ์วิธีและเครื่องมือต่างๆ เพื่อปฏิบัติการต่อปัญหาที่ทำทนายอยู่นั้น รวมทั้งศึกษาวิธีการที่จะปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหา

4. การระบุและเข้าใจความต้องการจำเป็น ในระบบธุรกิจลูกค้าเป็นส่วนสำคัญที่สุดลูกค้าในระบบโรงเรียนก็คือนักเรียนที่โรงเรียนจะต้องตอบสนองความพึงพอใจที่เป็นสิ่งที่ต้องการจำเป็นสำหรับนักเรียน และต้องให้นักเรียนได้เข้าใจในความต้องการจำเป็นและความคาดหวังของเขาเองด้วย โรงเรียนจะต้องพัฒนาระบบการประเมินผลเพื่อใช้เปรียบเทียบได้ว่านักเรียนมีความสามารถเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับสิ่งที่คาดหวังไว้ก่อน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 61 - 63) สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

นอกจากจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษายังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ โดยต้องมีการวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งพิจารณาถึงปริมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกันทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่บุคลากร ดังนั้นการวางแผนในการบริหารหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวด้วย ในการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการติดตามดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตามกำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาพ 4 แนวทางการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 63)

Brain (2014, p. 5-15) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

1. การจัดทำแผนผังหลักสูตร
2. การวิเคราะห์เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตร
3. การวัดและประเมินผลผู้เรียน
4. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
5. การวิจัยและทบทวนการใช้หลักสูตร

Tyler (1969, p. 12) ได้เสนอกระบวนการบริหารหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร คือ การนำข้อมูลจากการศึกษา ด้านสังคม ด้านผู้เรียน และข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ มาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ การดำเนินการหลังจากได้มาซึ่งจุดประสงค์ที่สามารถใช้ได้จริงแล้ว โดยต้องคำนึงถึงลำดับก่อนและหลังความต่อเนื่อง และการบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้
3. การประเมินผล คือ การตัดสินว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสังเคราะห์กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ดังตาราง 2

กระบวนการบริหาร หลักสูตรเพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพ	หน่วยงาน/นักรการศึกษา								สรุป
	ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564)	จตุรงค์ ณะเสีตังกูร (2563)	มนสิช สิทธิสมบุรณ์ (2563)	สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563)	ปริญภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562)	มารุต พัฒผล (2562)	กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ (2558)	จิตติมา วรณศรี (2557)	
6. วางแผนอบรมครูสร้าง ความเข้าใจในการจัดทำ และใช้หลักสูตรกับครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	2. การวาง แผนการใช้ หลักสูตร
7. วางแผนจัดครูเข้าสอน	✓					✓		✓	
8. วางแผนการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
9. วางแผนการประเมิน การใช้หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
10. จัดสรรงบประมาณ อุดหนุน วัสดุ อุปกรณ์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	3. การจัด สื่อและ แหล่งเรียนรู้ ในการใช้ หลักสูตร
11. จัดหาและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
12. การเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ กิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
13. ทำข้อตกลง (MOU) กับสถานประกอบ การในการฝึกทักษะอาชีพ	✓	✓	✓					✓	

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ในระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หรือ คณะทำงานในการจัดทำหลักสูตร

1.2 วิเคราะห์สารสนเทศ จุดแข็ง จุดอ่อน ความต้องการของผู้เรียน ข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตร

1.3 การวางแผนประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจในการใช้หลักสูตร

1.4 การวางแผนสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี อาคาร ปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

1.5 การวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร คือ การเตรียมการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ในระดับชั้นเรียนโดยครู ประกอบด้วย

2.1 การวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ ทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร

2.2 การสร้างความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กับครู

2.3 การวางแผนจัดครูเข้าสอน ให้ตรงตามความสามารถและความถนัด

2.4 การวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร

2.5 การวางแผนการประเมินการใช้หลักสูตร

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร คือ การดำเนินการในการส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรในการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

3.1 การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่เพียงพอ

3.2 จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี

3.3 การเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 การสนับสนุนทางวิชาการโดยทำข้อตกลง (MOU) กับสถานประกอบการในการฝึกทักษะอาชีพ

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร คือ การดำเนินการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

4.1 การออกแบบการเรียนรู้ เนื้อหา ตัวชี้วัด กิจกรรมการเรียนรู้

4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.3 จัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร คือ การดำเนินการนิเทศติดตามใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

5.1 การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน

5.2 การสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับการนิเทศ

5.3 นิเทศการใช้หลักสูตร เก็บรวบรวมข้อมูลและรายงานผลการนิเทศ

6. การประเมินการใช้หลักสูตร คือ การดำเนินประเมินผลใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

6.1 กำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร

6.2 กำหนดเครื่องมือ รูปแบบการประเมินการใช้หลักสูตร

6.3 ประเมินการใช้หลักสูตร

6.4 สรุป รายงานผลการใช้หลักสูตร

แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา

แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา (Career Education) หรืออาชีพศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงานสั่งสมความรู้ และทักษะ ที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงานและสำรวจก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานซึ่งระยะเวลา ที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อ และการทำงานต่อไปในอนาคต ซึ่งนโยบายการศึกษาของประเทศไทยซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับ ทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนโดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง

การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สั่งสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน สำรวจและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งจะต้องพัฒนาความคิดรวบยอด (Concepts) เกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางอาชีพ (Career Development) ของผู้เรียนในช่วงอายุตั้งแต่ 0 - 15 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งหลักสูตรและการเรียนการสอนจากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้อง

ให้ความสำคัญและร่วมมือกันจัดให้ความรู้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ การแนะนำ การพัฒนาและการเน้นย้ำ การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในหลักสูตรและการสอนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงของความรู้จากโรงเรียนกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนทำกิจกรรม การเรียนรู้ที่สนุกน่าสนใจ และมีความหมายช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็น ในอนาคต เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ สถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

ส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพจะต้องมีส่วนประกอบของกิจกรรม ตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมตระหนักรู้การทำงานจริง เรียนรู้การตัดสินใจ และเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงทั้งนี้การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ด้านกระบวนการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 น. 6) สถานศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้มี 1) การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักในคุณค่าและ ความสำคัญของการประกอบอาชีพ (Career Motivation) 2) การสร้างความเข้าใจในอาชีพ (Career Orientation) 3) การสำรวจโลกแห่งอาชีพในยุคปัจจุบัน ศักยภาพและความสนใจของตนเอง (Career Exploration) และ 4) การเตรียมสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ (Career Preparation) ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการศึกษาอาชีพระดับก่อนอุดมศึกษา

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาระบบการแนะแนวในสถานศึกษา และสร้างทางเลือก ในการตัดสินใจด้านอาชีพและการประกอบอาชีพในสาขาที่ตนถนัดและสนใจ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงให้สถานศึกษาได้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ตัวนักเรียน ทุกระดับชั้น ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ เพื่อตั้งเป้าหมายในการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- 2) ให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะพื้นฐานทางอาชีพ เช่น หลักสูตรระยะสั้น ฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการ ฝึกอาชีพกับผู้รู้ ศึกษาดูงานเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งการหารายได้ระหว่างเรียน
- 3) ให้นักเรียนได้รวบรวมข้อมูลของตนเองอย่างรอบด้าน เพื่อประเมินตนเองสู่การวางแผน และตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- 4) ให้นักเรียนสามารถต่อยอดพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าสู่อาชีพในอนาคตได้จากการส่งเสริมพัฒนาระบบการแนะแนวให้กับสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเสริมทักษะ และสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 3)

1. เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจ รู้จักและค้นพบตนเอง จนสามารถวางแผนตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษา และการประกอบอาชีพในอนาคตได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด

2. เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้รับการเสริมทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

3. เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง ที่เกี่ยวกับโลกของการทำงาน จากการสัมผัสงานในสภาพจริงในสถานประกอบการ/แหล่งเรียนรู้

4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง/แหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนา นักเรียน ดังต่อไปนี้ (กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 17) เป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัย ของนักเรียน ดังนี้

ระดับปฐมวัย : เตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้นักเรียน เป็นคนดี มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ประหยัด พอเพียง รวมถึงมีโอกาสได้เรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง บุคคลและสภาพแวดล้อม รวมทั้งอาชีพของคนในชุมชน สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กเกี่ยวกับอาชีพผ่านประสบการณ์ตามช่วงวัยของนักเรียน เช่น การเล่นบทบาทสมมุติในอาชีพตามแบบบุคคลในครอบครัว หรือในโรงเรียน เป็นต้น

ระดับประถมศึกษา : เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมแนะแนว ให้นักเรียนรู้จักอาชีพและเห็นความสำคัญของอาชีพ (Career Awareness) ทั้งอาชีพของครอบครัว อาชีพในชุมชนอาชีพในท้องถิ่น อาชีพภายในประเทศและอาชีพนานาชาติ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ หรือ ปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงาน รู้จักใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทำงานและ สามารถทำงานด้วยกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนได้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานที่พึงประสงค์ทำงาน ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม รวมถึงใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด คุ่มค่า และถูกวิธี เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเรียนรู้อาชีพ และ การฝึกทักษะอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพ ต่อไปในอนาคต โดยผ่านการสำรวจความถนัด ความสนใจความสามารถของตนเอง (Career Exploration) เรียนรู้ความแตกต่างของอาชีพ และค้นหาความต้องการของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม นักเรียนได้รับประสบการณ์ฝึกทักษะ และเตรียมคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่างๆ อย่างหลากหลาย สามารถวางแผนการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่ประสงค์ จะศึกษาต่อก็สามารถนำทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : เตรียมนักเรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ (Career Preparation) ศึกษาต่อ ในสาขาอาชีพที่ตนถนัด สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อวางพื้นฐานความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้นโดยอาจจัดเป็นแผนการเรียนที่มีจุดเน้น และเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการของตน มีโอกาสได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะทางอาชีพ รวมถึงการปรับตัวเข้ากับอาชีพ (Career Assimilation) โดยทดลองฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

โดยเป้าหมายการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพ 5

ภาพ 5 เป้าหมายการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555, น. 8)

แนวทางการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, น. 25) การเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลายประกอบด้วย การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การเสริมทักษะอาชีพ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น ทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพ ดังนี้

1. การเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับรายวิชาพื้นฐาน ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพ และ 8) ภาษาต่างประเทศ โดย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเวลาเรียนของรายวิชาพื้นฐานในระดับประถมศึกษาจำนวน 840 ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรวมจำนวน 880 ชั่วโมง หรือ 22 หน่วยกิตต่อปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 ปี จำนวน 1,640 ชั่วโมง หรือ 41 หน่วยกิต สถานศึกษาสามารถจัดสอนเสริมทักษะอาชีพได้อย่างหลากหลายที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในรายวิชาพื้นฐาน โดยเฉพาะรายวิชาพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ ในการปฏิบัติงานและประกอบอาชีพโดยตรง รวมถึงการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงานให้นักเรียน ในลักษณะ Content free รวมทั้งสถานศึกษาสามารถบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้อาชีพและ กิจกรรมการเรียนการสอนอาชีพได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่การประกอบอาชีพได้

2. การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม

รายวิชาเพิ่มเติมเป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งเปิดสอนเพิ่มจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นความต้องการและความถนัดของผู้เรียนหรือ ความต้องการของท้องถิ่นโดยมีการกำหนดผลการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของ รายวิชาเพิ่มเติมต่างๆ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพในแต่ละระดับสถานศึกษาสามารถ พิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ความต้องการและเหมาะสมตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งในการจัดรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนา ทักษะทางอาชีพสำหรับระดับชั้นต่างๆ สถานศึกษาอาจมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา : สถานศึกษาจัดรายวิชาเพิ่มเติมที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้เลือกอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกทำงานง่ายๆ เพื่อให้รักการทำงาน สนุกกับการทำงาน งานที่ปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ ให้มีความรักความภูมิใจและเจตคติที่ดีในอาชีพท้องถิ่นของตน

ระดับมัธยมศึกษา : สถานศึกษาสามารถจัดรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดและความสนใจ ทั้งรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นทางวิชาการ รายวิชาที่เป็นฐานอาชีพด้านงานเกษตร งานช่าง ฯลฯ เพื่อให้โอกาสผู้เรียนในการสำรวจเห็นแนวทางในการเลือกอาชีพ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพต่างๆ และประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัดของตน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. การจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน

การจัดการเรียนการสอนโดยโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงของชีวิต โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้จากความสนใจอยากรู้ของผู้เรียนเอง ผ่านการใช้กระบวนการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในการทำโครงงาน ผู้เรียน จะได้ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายรูปแบบผสมผสานกัน ได้แก่ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ และสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ อันเป็นการเตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และเรียนรู้อย่างท้าทาย ซึ่งความรู้ความสามารถและทักษะเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางรากฐานสำหรับการประกอบอาชีพต่างๆ ในอนาคต

การเรียนรู้โดยโครงงานประกอบด้วยขั้นตอนและกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 คิดและเลือกปัญหาที่จะศึกษา ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กำหนดปัญหา แนวคิดและวิธีการที่จะใช้แก้ปัญหาตามความสนใจอยากรู้ของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องเวลา ความรู้ความสามารถและแหล่งข้อมูลที่มี

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำโครงงาน ผู้เรียนจะต้องวางแผนการทำงานในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อป้องกันความผิดพลาดและสับสน ขั้นตอนดังกล่าวประกอบด้วย

1. กำหนดปัญหาและขอบเขตของการศึกษา
2. กำหนดวัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีการที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา สมมติฐานและนิยาม
3. วางแผนรวบรวมข้อมูล และค้นคว้าเพิ่มเติม

4. กำหนดวิธีดำเนินงาน ได้แก่ แนวทางการศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ การออกแบบการทดลอง การควบคุมตัวแปร การสำรวจและรวบรวมข้อมูล การประดิษฐ์คิดค้น การวิเคราะห์ข้อมูลการกำหนดระยะเวลาในการทำงานแต่ละขั้น

ขั้นที่ 3 ลงมือทำโครงการ ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 และถ้ามีปัญหาให้ขอคำแนะนำปรึกษาครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 เขียนรายงาน ผู้เรียนจะต้องเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้า เป็นเอกสารอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจและทราบถึงปัญหา วิธีการ และผลสรุปที่ได้จากการศึกษา พร้อมอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไปในการทำโครงการ แม้ว่าผู้เรียนจะมีอิสระในการเรียนรู้ และต้องลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน แต่ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการทำโครงการ
2. แนะนำให้ผู้เรียนรู้หลักการและวิธีการในการทำโครงการ
3. จัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหา
4. แนะนำแนวทางแก่ผู้เรียนในการเลือกปัญหาที่ศึกษา
5. ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการวางแผนดำเนินงานโครงการ
6. อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการทำโครงการ
7. ติดตามการทำโครงการของผู้เรียนทุกระยะ และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อจำเป็น
8. ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการเขียนรายงานโครงการ
9. ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงผลงานของตนเองในโอกาสและรูปแบบต่างๆ

ตามความเหมาะสม

10. ประเมินผลการทำโครงการของผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำโครงการของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

4. การเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ 3 ลักษณะได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติจากการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางฯ และเกิดทักษะการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนั้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงมีความสำคัญในการปลูกฝัง และวางพื้นฐานด้านพื้นฐานอาชีพแก่ผู้เรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามกรอบโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด คือ ระดับประถมศึกษา 120 ชั่วโมง/ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 120 ชั่วโมงปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 360 ชั่วโมง/3 ปี สัดส่วนเวลาเรียนของแต่ละกิจกรรมอาจแตกต่างกันไปตามบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา สำหรับกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น มีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการส่งเสริมการสอนด้านอาชีพ สถานศึกษาจึงควรพิจารณาดำเนินกิจกรรมอย่างมีระบบเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการทักษะอาชีพ

ความหมายของทักษะอาชีพ

อาชีพเป็นการทำมาหากินที่เกิดจากกิจกรรมหรือบริการใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ซึ่งเป็นงานประจำที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม คำว่า “อาชีพ” หมายถึงความสามารถในการปรับพฤติกรรม เพื่อการเรียนรู้งานอาชีพได้อย่างเหมาะสมและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคำดังกล่าวปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 (5) ตรงกับคำว่า “ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข”

1. ความหมายของทักษะ (Skill)

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563, น. 24) กล่าวว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดจากการฝึกฝนหรือการกระทำหรือการปฏิบัติบ่อยๆ

ราชบัณฑิตยสถาน (2559, น. 162) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 อธิบายว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Skill นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ยังได้ขยายความของคำว่า ทักษะมากขึ้นว่า หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำบ่อยๆ เช่น ครุมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม ทักษะที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, น. 19) ทักษะ หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้าง ขึ้นได้จากการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว

สรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการกระทำหรือ ปฏิบัติการซึ่งเกิดจากการฝึกฝน หรือกระทำบ่อยๆ

2. ความหมายของอาชีพ

นงนุช ชมภูเทพ (2560, น. 26) กล่าวไว้ว่า งานอาชีพ คือ ภาระหน้าที่ที่มนุษย์ต้องทำ เป็นประจำ ด้วยความถนัดความสนใจ ความรู้ ความสามารถ การฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ มีผลตอบแทน ในรูปแบบต่างๆ เป็นภารกิจหรือหน้าที่ที่ต้องการปฏิบัติงานหลายงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันรวมเข้า เป็นอาชีพ เป็นการประกอบกิจการงานเพื่อหารายได้ที่ต้องใช้ความคิดและการกระทำซึ่งมีการพัฒนา ตลอดเวลาจำเป็นต้องเรียนรู้ทางวิชาการในระดับสูง และต้องได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะจึงจะ ประกอบอาชีพนั้นได้

อนุชัย รามวงศ์ (2558, น. 106) งาน หรืออาชีพ หมายถึง ภารกิจหรือหน้าที่ ที่ต้องการปฏิบัติงานหลายงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันรวมเข้าเป็นอาชีพ และอาชีพที่กล่าวถึงเป็น งานซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติอยู่ไม่หมายรวมถึงอุตสาหกรรม กิจการ สถานการณ์ทำงาน หรือ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน

กัญญภัทร จำปาทอง (2558, น. 11) อาชีพ หมายถึง การทำงานอย่างเป็นประจำ เพื่อมีรายได้มาเลี้ยงตนเอง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, น. 12) อาชีพ หมายถึง หน้าที่การงานที่พึงประสงค์ต่อสังคม และสร้างผลตอบแทนที่เป็นรายได้ ตรงตาม ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่าอาชีพ หมายถึง ภารกิจการทำงานเป็นประจำ สร้างผลตอบแทนเป็นรายได้ เพื่อมาเลี้ยงชีพตนเอง เพื่อการดำรงชีพ

ซึ่งจากการข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้นำคำว่า “ทักษะ” และ คำว่า “อาชีพ” มารวมกัน เป็น “ทักษะอาชีพ” หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดจากการปฏิบัติ บ่อยๆ ในการประกอบอาชีพ เป็นงานที่พึงประสงค์ต่อสังคมและก่อให้เกิดรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพตนเอง

ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21

ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษ ที่ 21 เป็นความสามารถในการนำเอากระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม การบริหารเวลาอย่างชาญฉลาดเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงาน ปรับตัวอยู่ในภาวะการแข่งขันสูงในโลกปัจจุบันได้ทุกสถานการณ์อย่างมี

คุณธรรมนำชีวิต จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ที่กล่าวถึง ทักษะอาชีพ (Career Skills) ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 17 - 20) ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมอบหมายภารกิจให้สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย ดูแลการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่มีทักษะชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตเฉพาะบริบท สภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป นำไปสู่การเผยแพร่เทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะ เกิดเป็นกลยุทธ์การขยายเกิดผู้ประกอบการในงานอาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะงานอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้มีเท่าทันในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตและทักษะงานอาชีพจึงควรมีการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) เป็นทักษะเพื่อการเรียนรู้ การทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องทำเพื่อการบรรลุเป้าหมายแบบมีหลักการและไม่เลื่อนลอยภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่คาดคิด ทั้งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลาและการมีคู่แข่งโดยใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ในด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่แตกต่างไป งานที่มีกำหนดการที่เปลี่ยนไปและบริบทที่เปลี่ยนไป ในด้านความยืดหยุ่นเป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผลมีการจัดการเชิงบวกต่อคำชมคำตำหนิและความผิดพลาด สามารถนำความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายทั้งของคณะทำงาน หรือข้ามวัฒนธรรมคณะทำงาน มาทำความเข้าใจต่อร่องสร้างคุณภาพและทำให้งานลุล่วง ดังนั้นความยืดหยุ่นจึงทำเพื่อการบรรลุผลงานไม่ใช่เพื่อให้ทุกคนสบายใจ

2. การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self Direction) เป็นทักษะที่สำคัญมากในการทำงานและดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีการกำหนดเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นที่เป็นเชิงยุทธวิธี และเป้าหมายระยะยาวที่เป็นเชิงยุทธศาสตร์ มีการคำนวณประสิทธิภาพการใช้เวลากับการจัดการภาระงาน การทำงานต้องทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเองโดยกำหนดตัวงานติดตามผลงานและลำดับความสำคัญของงานได้เอง นอกจากนั้นการทำงานยังต้องฝึกทักษะการเป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่มีการมองเห็นโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญในงานของตนเอง มีการริเริ่ม

การพัฒนาทักษะไปสู่ระดับอาชีพแสดงความเอาใจใส่จริงจังต่อการเรียนรู้และทบทวนประสบการณ์ในอดีตเพื่อคิดหาทางพัฒนาในอนาคต

3. ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross – Cultural Skills) เป็นทักษะทำให้คนในศตวรรษที่ 21 สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่แปลกแยก ทำให้งานสำเร็จ การพัฒนาทักษะนี้จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดีในเรื่องกาลเทศะ เกิดการทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี ที่มีการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมตอบสนองความเห็นและคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้างเพื่อยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมสู่การสร้างแนวความคิดวิธีทำงานใหม่สู่คุณภาพของผลงาน

4. การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Productivity and Accountability) เป็นการกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานในการสร้างชิ้นงาน ผลงาน หรือผลิตภัณฑ์อย่างมีหลักการตามทฤษฎีความรู้ ที่ต้องมีทักษะความชำนาญการซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการโครงการที่มีการกำหนดเป้าหมายและวิธีการบรรลุเป้าหมายภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ โดยการกำหนดลำดับความสำคัญ วางแผนและการจัดการผลิตภัณฑ์ ผลงานที่ได้จากการผลิตต้องมีคุณภาพเพื่อแสดงถึงทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการผลิตนำไปใช้ประโยชน์แก่บุคคล ชุมชน ได้อย่างไม่มีผลกระทบทางลบ แต่ถ้ามีจะต้องออกมายอมรับข้อบกพร่องอย่างไม่ปิดบัง อันนำไปสู่การปรับแก้ไขหรือยกเลิกเพื่อแสดงจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) ในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการภาวะผู้นำและความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาทจากการรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงานและรับผิดชอบแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตร การทำงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายของผลงานร่วมกัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์และทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นให้เห็นเป้าหมายร่วมกันและทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นใช้ศักยภาพหรือความสามารถสูงสุด โดยการทำตัวอย่างที่ไม่ถือผลประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งและไม่ใช้อำนาจโดยขาดจริยธรรม และคุณธรรม ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

กัญญาณัฐ ปูนา (2562, น. 135 - 148) ได้กล่าวว่า ทักษะอาชีพ ประกอบด้วยทักษะด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ทักษะด้านริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านการมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร (2560, น. 32) ได้กล่าวถึงทักษะอาชีพไว้ 6 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ 2) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ 3) ทักษะการใช้คณิตศาสตร์

และการคำนวณ 4) ทักษะในการสื่อสาร 5) ทักษะในการบริหารจัดการ 6) ทักษะความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ

ทวิศกดิ์ จินดานุรักษ์ (2559, น. 168-169) ได้กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นกลุ่มความรู้ทักษะและนิสัยการทำงานที่เชื่อว่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะดังกล่าวนี้เป็นผลจากการพัฒนากรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนให้มีคุณภาพและเตรียมพร้อมที่จะมีชีวิตในคริสต์ศตวรรษที่ 21 โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills) เบอร์นี่ทริลลิงและชาลส์ แฟเดล (Bernie Trilling and Charles Fadel) ได้เสนอในหนังสือ 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times (2009) เป็นดังต่อไปนี้ 3Rs ประกอบด้วย ทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่

1. Reading ทักษะการอ่าน อ่านออก

2. Writing ทักษะการเขียน เขียนได้

3. Arithmetic ทักษะเลขคณิต คิดเลขเป็น

และ 7Cs ประกอบด้วย ทักษะ 7 ด้าน คือ

1. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) เป็นการคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญ

2. ด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (communications, information, and media literacy) เป็นการสื่อสารอย่างซับซ้อนและการประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อต่างๆ

3. ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork, and leadership) เป็นความสามารถในการนำผู้อื่นและความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาท

4. ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม (creativity and innovation) เป็นการใช้จินตนาการการประยุกต์และการประดิษฐ์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เรื่องใหม่

5. ด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) มีความรู้แหล่งสารสนเทศและสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและสามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

6. ด้านการทำงาน การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง (career and learning self-reliance) มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี มีความสามารถในการจัดการ ทำงานและเรียนรู้อย่างอิสระ

7. ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) มีปฏิสัมพันธ์ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำงานกับทีมงานที่มีความแตกต่างหลากหลายได้ดี

อัครเดช นีละโยธิน (2559, น. 12 - 15) กล่าวว่า ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนในองค์ประกอบหลักดังนี้

1. ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่สังเกตได้จาก องค์ประกอบย่อยโดยมีนิยามศัพท์เฉพาะของแต่ละองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการปรับตัวทำงานอย่างมีประสิทธิภาพรวบรวมความคิดเห็น ดำเนินการ จัดการความเข้าใจในความคิดที่แตกต่าง

1.2 การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของ นักเรียนถึงการมีการจัดการเป้าหมายและกำหนดเวลา สามารถทำงานได้ด้วยตนเองอย่างอิสระเป็นผู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออก ของนักเรียนถึงการมีการพูดและฟังอย่างมีกาลเทศะปฏิบัติตนโดยมีสัมมาคารวะให้ความเคารพกับ ผู้คนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีการตอบสนองอย่างเปิดเผยต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน มีความคิดใหม่และนวัตกรรมจากความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

1.4 การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ หมายถึง พฤติกรรมการ แสดงออกของนักเรียนถึงการมีการผลิตผลงาน มีการตั้งเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมาย มีการจัดลำดับ ความสำคัญการวางแผนและการบริหารงาน มีความรับผิดชอบตรวจสอบได้

1.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ถึงความเป็นผู้นำการปฏิสัมพันธ์และการแก้ปัญหา สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ มีคุณธรรมและ จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

2. ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ที่สังเกตได้จากองค์ประกอบย่อยดังนี้

2.1 ทักษะด้านสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึง การมีการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณและมีความรอบรู้จริง ใช้ข้อมูลอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ มีการจัดการการกระจายของข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง มีการเข้าถึงและใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมหรือถูกกฎหมาย

2.2 ทักษะด้านสื่อ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการและเหตุผลที่สื่อถูกสร้างขึ้นและวัตถุประสงค์มีการวิเคราะห์สื่อ มีการเข้าถึงและใช้สื่อ อย่างมีจริยธรรมหรือถูกกฎหมาย ใช้สื่อเหมาะสมและใช้ประโยชน์สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการ แสดงออกของนักเรียนถึงการมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการวิจัยการจัดการประเมินผลและ

การสื่อสารข้อมูลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมหรือถูกกฎหมาย

3. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่สังเกตได้จากองค์ประกอบย่อยดังนี้

3.1 การสื่อสารความคิด หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีการสื่อสารความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการติดต่อสื่อสารได้หลากหลาย มีการใช้อย่างเหมาะสม

3.2 การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจความหมาย มีความตั้งใจฟัง

3.3 การใช้การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการใช้การสื่อสาร มีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์จากสื่อ มีการติดต่อสื่อสาร

4. ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่สังเกตได้จากองค์ประกอบย่อยดังนี้

4.1 คิดอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนถึงการใช้เทคนิคในการสร้างความคิด มีความคิดใหม่ วิเคราะห์และประเมินความคิดของตนเอง

4.2 การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ถึงการมีการพัฒนาดำเนินการ และมีการสื่อสารความคิดใหม่ เปิดใจรับสิ่งใหม่ มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการทำงาน มีความเข้าใจคำว่าความล้มเหลว

4.3 การดำเนินการด้านนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนมีการสนับสนุน มีการดำเนินการ มีการนำไปใช้

5. ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่สังเกตได้จากองค์ประกอบย่อยดังนี้

5.1 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น มีการดำเนินการด้านนวัตกรรม

5.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการมีเหตุผลที่มีประสิทธิภาพ มีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการตัดสินใจ มีการแก้ปัญหา

5.3 การสื่อสารและความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการเรียบเรียงความคิดและมุมมอง การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพใช้

ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยี มีการติดต่อสื่อสาร มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบร่วมกัน

6. ทักษะการร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนที่สังเกตได้จาก องค์ประกอบย่อยดังนี้

6.1 การทำงานร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการให้ความเคารพกับความจริงจังกับเพื่อนร่วมงาน

6.2 ความรับผิดชอบร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน เห็นคุณค่าของผู้ร่วมงาน

6.3 ความยืดหยุ่น หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการมีความยืดหยุ่นกับสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม มีความเต็มใจในการที่จะประนีประนอม

ชนิดดา เทียนฤกษ์ (2558, น. 5) กล่าวว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลใช้ความรู้ความคิดเพื่อแก้ปัญหา สามารถอยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อดำรงชีวิตและเตรียมวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับบุคคลที่มีการแข่งขันด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557, น. 44) ได้กล่าวว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ โดยมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และดำเนินการเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถจัดการกับ คำชม คำวิจารณ์ ข้อผิดพลาดและข้อขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งจะช่วยให้คุณจะสามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้คนที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายได้เป็นอย่างดี

อนุชา โสมาบุตร (2556, ออนไลน์) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของทักษะอาชีพ (Career Skills) ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) ได้แก่

1.1 การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change) โดยปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด ปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น

1.2 เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน (Be Flexible) โดยสามารถหลอมรวมผลสะท้อนของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสมดุลและความเสมอภาคอย่างรอบด้าน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ของการทำงาน

2. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ (Initiative and Self - Direction) ได้แก่

2.1 การจัดการด้านเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time) โดยกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด สร้างความสมดุลในเป้าหมายที่กำหนดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และใช้เวลาและการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

2.2 การสร้างงานอิสระ (Work Independently) โดยกำกับติดตามจำแนกวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญและกำหนดภารกิจงานอย่างมีอิสระ ปราศจากการควบคุมจากภายนอก

2.3 เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง (Be Self - Directed Learners) โดยมุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะความรู้และขยายผลสู่ความเป็นเลิศ เป็นผู้นำเชิงทักษะขั้นสูง มุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ เป็นผู้นำในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และสามารถสะท้อนผลและเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากอดีตมุ่งสู่เส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอนาคต

3. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skill) ประกอบด้วย

3.1 ประสิทธิภาพเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (Interact Effectively with Others) โดยรอบรู้ในการสร้างประสิทธิภาพ จังหวะเวลาที่เหมาะสมในการฟัง-การพูดในโอกาสต่างๆ สร้างศักยภาพต่อการควบคุมให้เกิดการยอมรับในความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ

3.2 การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ (Work Effectively in Diverse Teams) โดยยอมรับในข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมและภารกิจงานของทีมงานที่แตกต่างกันหลากหลายลักษณะ เปิดโลกทัศน์และปลูกจิตสำนึกเพื่อมองเห็นการยอมรับในข้อแตกต่าง สามารถมองเห็นคุณค่าในความแตกต่างเหล่านั้น พึงระลึกเสมอว่าข้อแตกต่างเชิงสังคมและวัฒนธรรมนั้น สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นแนวคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้โดยการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการสร้างงานอย่างมีคุณภาพ

4. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) ประกอบด้วย

4.1 การจัดการโครงการ (Manage Projects) โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน และวางแผน จัดเรียงลำดับความสำคัญของงานและบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง

4.2 ผลผลิตที่เกิดขึ้น (Produce Results) โดยสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูงโดยมีจุดเน้นในด้านต่างๆ ได้แก่ การทำงานทางวิชาชีพที่สุจริต สามารถบริหารเวลาและบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นภารกิจงานในเชิงสหกิจ (Multi-tasks) การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน นำเสนอผลงานได้อย่างมืออาชีพ และยอมรับผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วยความชื่นชม

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) หมายถึง ความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น (Guide and Lead Others) โดยใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้เพื่อนำพาองค์การก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถ

ชี้แนะและนำพาทิศทางการก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน และเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผู้อื่นยอมรับ

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 18-58) ได้กล่าวถึงทักษะอาชีพไว้ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) ประกอบด้วย

1.1 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2 มีความยืดหยุ่น เป็นการนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผล มีการจัดการเชิงบวกต่อคำชม คำตำหนิและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น สามารถนำเอาความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายของทีมงานจากหลากหลายวัฒนธรรมมาทำความเข้าใจ ทำให้งานลุล่วง

2. การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (Initiative and Self - Direction) ประกอบด้วย

2.1 การจัดการเป้าหมายและเวลา

2.2 การทำงานได้ด้วยตนเอง

2.3 สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self - directed learner)

3. ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross - Cultural Skills) ประกอบด้วย

3.1 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดี

3.2 การทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี

4. การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability) ประกอบด้วย

4.1 การจัดการโครงการ

4.2 การผลิตผลงาน

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) ประกอบด้วย

5.1 สามารถชี้แนะและเป็นผู้นำแกผู้อื่น

5.2 มีความรับผิดชอบ

ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill)

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาในช่วงวัยเรียนอายุตั้งแต่ 5 ถึง 14 ปี และวัยรุ่นอายุตั้งแต่ 15 ถึง 21 ปี ครอบคลุมทั้งทางกาย ใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กล่าวคือให้เด็กทุกคนมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม ได้รับการปลูกฝังมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีต่างทั้งความเป็นคนดี ความมีระเบียบวินัยความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีภูมิคุ้มกันต่อพฤติกรรมเสี่ยง การก่อปัญหาหรืออาชญากรรม ได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถ

ความถนัดและความสนใจอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ มีทักษะชีวิตและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะพื้นฐาน เช่น ทักษะการเรียนรู้ การวางแผน การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความสามารถด้านภาษาการเงิน ศิลปะ และเทคโนโลยี รวมถึงความเป็นพลเมืองโลก ความสามารถในการปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นทางความคิด ตลอดจนทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงานในอนาคต มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้สังคมที่มีความแตกต่างระหว่างช่วงวัยและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป้าหมายการพัฒนาคนไทยช่วงวัยนี้ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งกายใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนทักษะพื้นฐานและทักษะที่เชื่อมโลกการทำงานในอนาคตที่สอดคล้องกับโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยหลักในการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนก่อนเข้าสู่สังคมวัยทำงานอย่างเต็มตัว ประกอบกับกลไกทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาภาคบังคับ รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยตรงและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น อีกทั้งประชากรปัจจุบันในช่วงวัยนี้ ได้แก่ Generation Z และ Alpha ยังเกิดและเติบโตในสภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564, น. 88 - 99) พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับชุดทักษะองค์ความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาในช่วงวัยนี้จำนวนมาก ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future skill) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ทักษะเชิงความรู้พื้นฐาน

ทักษะและองค์ความรู้ในสาระวิชาหลัก อาทิ ทักษะการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) และความรู้ทางภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาสากลของโลก ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการคำนวณ (Mathematics and Numeracy) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ภูมิศาสตร์ (Geography) ประวัติศาสตร์ (History) และความสามารถทางศิลปะ (Art) ยังคงมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และการเงิน (Economic and Financial Literacy) กับความรู้ทางธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Business and Entrepreneurial Literacy) เป็นทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพแห่งอนาคต จึงเริ่มมีการเรียนรู้ตั้งแต่ช่วงวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถประกอบอาชีพเสริมหรือเข้าสู่บริบทการทำงานได้เร็วขึ้น รองรับโครงสร้างอาชีพในโลกยุคใหม่และตอบโจทย์ปัญหาการขาดแคลนแรงงานซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. ทักษะเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นซึ่งมีบทบาทหลักคือการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner) ที่มีความกระตือรือร้นและลงมือทำเป็นทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นอย่างมาก ในทักษะกลุ่มนี้ เพราะการเรียนการสอนยุคใหม่มีแนวโน้มไปสู่การมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและไม่จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้นตามไปด้วย ความสามารถในการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ตลกลึกความคิดและเป็นผู้ลงมือหรือร่วมลงมือตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนมากกว่าเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว

3. ทักษะทางสติปัญญา

ทักษะทางสติปัญญาเป็นกลุ่มทักษะจำเป็นแห่งอนาคตที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปฐมวัย โดยการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทักษะเชิงความรู้และการรู้คิดสำหรับช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นนี้ จะมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิดตัวเอง (Metacognition) นอกจากนั้นยังมีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) พัฒนาให้เด็กเปิดรับมุมมองที่แปลกใหม่ รู้จักปรับปรุงและสร้างแนวคิดใหม่ที่หลากหลาย สร้างสรรค์แนวคิดให้กลายเป็นนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม มักกล่าวคู่กันกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

4. ทักษะทางอารมณ์และสังคม

ทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นอีกหนึ่งกลุ่มทักษะจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเอาตัวรอดในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและอาชีพ ทักษะในกลุ่มนี้ที่สำคัญสำหรับช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นประกอบด้วย ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของตัวเอง เช่น การกำกับตัวเอง (Self-regulation) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ความอดทน (Patience) และความรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมในฐานะพลเมือง รวมทั้งมีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ รับรู้และเชื่อมั่นในความสามารถของตน (Self-efficacy) และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การเข้าใจผู้อื่น (Empathy) การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Building) การสื่อสาร (Communication Skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative Skills) ทักษะทางอารมณ์และสังคม ทักษะสุดท้ายของช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ซึ่งสำคัญที่สุดก็คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจ เรียนรู้และปรับตัว (Adaptability) ให้เข้ากับโครงสร้างและบริบทสังคม เทคโนโลยี การเรียนรู้และอาชีพรูปแบบใหม่ได้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564, น. 40-41) กล่าวว่า จากงานในอนาคตและลักษณะของงาน แสดงให้เห็นว่าเราต้องพัฒนาคนในอีกหลายทักษะใหม่ๆ จึงจะทำงานแข่งกับหุ่นยนต์และดำเนินชีวิต ในอนาคต ซึ่งก็ต้องปรับตัวให้ทันเพื่อความอยู่รอดใน 3 ทักษะที่จำเป็นต่องานอนาคต ดังนี้

1. ทักษะดิจิทัล (Digital skills) ทักษะดิจิทัลไม่ได้หมายถึง การใช้งานอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตเท่านั้น เพราะทักษะดิจิทัลมีมิติที่ลุ่มลึกไปถึงการเข้าใจและ รู้เท่าทันถึงความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี โซเชียลมีเดียและอินเทอร์เน็ต

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Analytical abilities) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ จะยิ่งทวีคูณความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่หุ่นยนต์สามารถทำงานอัตโนมัติแทนแรงงาน มนุษย์ได้อย่างเกือบสมบูรณ์ เหตุผลเพราะความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับความคิด สร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาสูงมาก ซึ่งหุ่นยนต์ยังทำไม่ได้ในอนาคตอันใกล้แต่มนุษย์ยังทำได้ดีกว่า ดังนั้นจึงต้องเร่งปรับตัวและเพิ่มพูนทักษะในส่วนนี้โดยด่วนที่สุด

3. ความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous learning capabilities) ในโลกยุคใหม่ความรู้ไม่ได้อยู่ในโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือในห้องสมุด แต่ความรู้อยู่ทั่วไปหมด ทั้งในโลกออฟไลน์ และออนไลน์ และที่สำคัญที่สุดความรู้ในยุคนี้เปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก การรู้สิ่งใด สิ่งหนึ่งเป็นอย่างไรอีก 1 ปีข้างหน้า หรือน้อยกว่าก็อาจสำคัญน้อยลงหรือไม่สำคัญในโลกนี้อีกเลย ก็เป็นไปได้ ดังนั้นทักษะในการเรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ จึงสำคัญและจำเป็นอย่างมาก

The Future of Jobs Report 2020 (2020, p 26 - 39) การพัฒนาและเพิ่มทักษะของ มนุษย์และความสามารถผ่านการศึกษา การเรียนรู้และงานที่มีความหมายเป็นแรงผลักดันสำคัญของ เศรษฐกิจความสำเร็จของความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลและสังคมความผูกพัน การเปลี่ยนแปลงทั่วโลก สู่อนาคตของการทำงานถูกกำหนดโดยกลุ่มประชากรใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเทคโนโลยีและทักษะ การทำงานที่มีความต้องการในอนาคต มีดังนี้

1. ทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และนวัตกรรม การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การคิด เชิงวิพากษ์ความคิดสร้างสรรค์

2. ทักษะการจัดการตัวเอง การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การล้มแล้วลุกได้เร็ว การรับมือกับ ภาวะกดดัน และความยืดหยุ่น

3. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำและการสร้างอิทธิพลทางสังคม

ทักษะอาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การ จัด การศึกษาตามหลักสูตร ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยพัฒนาทั้งด้าน ความรู้ทางวิชาการและทักษะสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตรวมถึงการประกอบอาชีพ ซึ่งหลักสูตร

ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนพึงมีในการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ในส่วนของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพนั้น หลักสูตรแกนกลางฯ ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักยภาพในแข่งขันในสังคมไทย ประชาคมอาเซียนและสังคมโลก นอกจากนี้ที่ระบุไว้เป็นคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นจุดร่วมสำหรับพัฒนาผู้เรียนทุกคนในประเทศแล้ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรในส่วนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ บริบทและความต้องการของตนเอง การพัฒนาหลักสูตรในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ทุกระดับ ทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจในการระดมความคิดวางแผน ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

แนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับการเรียนพื้นฐานอาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง ทั้งผู้เรียนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศเฉพาะทางในด้านวิชาการ และมีทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ต้องการสร้างเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในสังคม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งรวมไปถึงทักษะในการวางแผนการทำงาน การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้และการจัดการ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่างๆ การจัดการศึกษาพื้นฐานอาชีพเพื่อการมีงานทำในอนาคตเป็นการวางรากฐานความรู้ในเรื่องการทำมาหากิน หรือการทำงาน หรือกิจกรรมใดๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เป็นงานที่สุจริตไม่ผิดศีลธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความหมายของทักษะอาชีพว่า หมายถึง ความสามารถที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมีซึ่งประกอบด้วย

1. ทักษะกระบวนการทำงาน หมายถึงการลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเองโดยมุ่งเน้นการฝึกฝนวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์งาน เป็นการมองภาพรวมของงานเมื่อได้รับเป้าหมายว่าเป้าหมายของงาน คืออะไรและทำอย่างไรจะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

1.2 การวางแผนในการทำงาน เป็นการกำหนดเป้าหมายของงานระยะเวลาในการดำเนินงาน กำลังคนที่ใช้ในการทำงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เป็นต้น

1.3 การลงมือทำงาน เป็นการลงมือทำงานตามแผนที่วางไว้ ด้วยความมุ่งมั่นอดทน และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

1.4 การประเมินผลการทำงาน เป็นการตรวจสอบ ทดสอบ หรือทดลองใช้ตั้งแต่การวางแผน การทำงานว่ารอบคอบรัดกุม

2. ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา จะช่วยให้เกิดความคิดในการหาทางออกเมื่อพบปัญหาในเวลา หรือสถานการณ์การทำงาน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 สังเกต นักเรียนควรฝึกตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต สามารถศึกษาหรือรับรู้ข้อมูลมองเห็นและเข้าใจปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นได้

2.2 วิเคราะห์เมื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ควรวิเคราะห์ว่าปัญหาที่มีมาน้อยเพียงใดและลำดับความสำคัญของปัญหา

2.3 สร้างทางเลือกควรสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาซึ่งอาจจะมีมากมาย โดยการสร้างทางเลือกนั้นอาจมาจากการศึกษาค้นคว้าการทดลอง การตรวจสอบเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา

2.4 ประเมินทางเลือกทางเลือกต่างๆ ที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าหรือการตรวจสอบต่างๆ ควรพิจารณาให้ละเอียดว่าทางเลือกใดที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาที่สุด

3. ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีขั้นตอนการทำงานมีหลักการดังนี้

3.1 รู้จักบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม ในการทำงานร่วมกับคนอื่นนั้น ควรรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง

3.2 มีทักษะในการพูดแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่ม เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นควรฝึกฝนที่จะเป็นผู้ฟังที่ดี ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

3.3 มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน เพื่อความสุขในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

3.4 สรุปลงผลโดยการจัดทำรายงาน การทำงานกลุ่มใดๆ ก็ตามควรมีการสรุปลงผลออกมาอย่างเป็นรูปธรรม อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดทำรายงาน

3.5 นำเสนองาน เมื่อมีรายงานออกมาอย่างชัดเจนเป็นเอกสารแล้ว ควรมีทักษะในการนำเสนองานการปฏิบัติงานของกลุ่มในรูปแบบต่างๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานอย่างมีกระบวนการตามขั้นตอนการทำงานและฝึกหลักการทำงานกลุ่ม โดยรู้จักบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม มีทักษะในการฟัง พูด มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน สรุปลงผลและนำเสนอรายงาน

4. ทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นวิธีการและกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูลความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้า การรวบรวม การสังเกต การสำรวจ และการบันทึก สามารถฝึกฝนได้จากการปฏิบัติต่อไปนี้

4.1 กำหนดปัญหาในการสืบค้นข้อมูลความรู้ คือ การตั้งหัวข้อ ตั้งประเด็นในการศึกษาค้นคว้า

4.2 การวางแผนในการสืบค้นข้อมูลความรู้ เมื่อคิดหาหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการจะสืบค้นได้แล้วควรวางแผนกำหนดเป้าหมายว่าจะสืบค้นข้อมูลความรู้จากที่ใด

4.3 การดำเนินการสืบค้นข้อมูลความรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ คือ การดำเนินการสืบค้นข้อมูลความรู้ ในหัวข้อที่ต้องการตามแผนงานที่วางไว้

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสืบค้นความรู้ การนำข้อมูลต่างๆ มาพิจารณาอย่างละเอียดถึงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล

4.5 การสรุปผลจากการสืบค้นความรู้และการบันทึกจัดเก็บ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้ออกมาตามต้องการ ควรบันทึกจัดเก็บข้อมูลที่รวบรวมมาได้ต่างๆ ในรูปแบบที่ง่ายต่อการค้นหา

5. ทักษะการจัดการ เป็นความพยายามของบุคคลที่จะจัดระบบงาน (ทำงานเป็นรายบุคคล) และจัดระบบคน (ทำงานเป็นกลุ่ม) เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 การจัดการระบบงาน โดยสามารถจัดสรรเวลาทำงานให้เป็นระบบปฏิบัติงานตามกฎระเบียบแบบแผนและขั้นตอนต่างได้

5.2 การจัดการระบบคน โดยมีความสามารถในการคัดเลือกคนเข้าทำงาน แบ่งปันจัดสรร ให้เหมาะสมกับงาน

จากข้อมูลสามารถสังเคราะห์ทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังตาราง 3

จากตาราง 3 สรุปได้ว่า ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการทำงานในวิชาชีพด้วยความเชี่ยวชาญ มีกระบวนการวางแผนในการทำงาน กำหนดเป้าหมาย และจัดลำดับความสำคัญในเรื่องเวลาในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ด้วยความมุ่งมั่นและอดทน มีกระบวนการประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีทักษะในการสื่อสารความคิด การฟัง และการใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการคิดหาทางออกเมื่อเจอปัญหาที่ซับซ้อน สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หลอมรวมผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ มีทักษะในการตัดสินใจในภาวะวิกฤต มีความสามารถในการปรับตัวในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ หรือพฤติกรรมให้ทำงานได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

3. ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการและกิจกรรมต่างๆ โดยการฝึกฝนให้เกิดจากการปฏิบัติในการกำหนดปัญหาในการสืบค้น การวางแผนการสืบค้น การดำเนินการสืบค้นตามแผนที่วางไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสืบค้นและการสรุปข้อมูลจากการสืบค้น ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ในด้านแหล่งข้อมูลสารสนเทศ สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องสร้างสรรค์ มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน หมายถึง ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม ใช้เทคนิคในการสร้างความคิด มีความคิดใหม่ๆ เพื่อสร้างวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสและปลูกจิตสำนึกในการยอมรับและเคารพการเห็นคุณค่าของความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย

5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการเป็นผู้นำทางด้านการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนการทำงานที่วางไว้ มีทักษะในการแก้ปัญหาระหว่างบุคคลมีความสามารถในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้นโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อสร้างผลผลิตอย่างมีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีและรูปแบบการบริหาร

นักวิชาการและนักการศึกษา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบ ดังนี้

ความหมายของรูปแบบ

กฤติมา มะโนพรหม (2562, น. 121) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิด ด้านหลักการที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของระบบ เพื่อเป็นแนวทาง ในการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

วีรชน บัวพันธ์ (2561, น. 127) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบแผนหรือแบบจำลองที่มี สภาพลักษณะครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญ รวมทั้ง วิธีและเทคนิคต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพนั้น เป็นไปตามทฤษฎีหลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้แบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ หรืออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

ชิรวัดน์ นิจนตร (2560, น. 75) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างและ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยหรือตัวแปรของสิ่งที่ศึกษาเพื่ออธิบายลักษณะสำคัญของ ปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้เข้าใจง่ายมองเห็นเป็นรูปธรรมใช้ข้อมูลเหตุผลและฐานคติมา ประกอบ สามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่งผลต่อการปรับปรุงหรือการยกระดับไปสู่ การพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบที่มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือได้ ทางสถิติ

ทิตินา แคมมณี (2559, น. 218) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง รูปธรรมของความคิด ที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบายเป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็น เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ ทั้งหลาย

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น. 124) ได้สรุปความหมายของรูปแบบไว้ 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบ ในความหมายนี้ จะเรียกทับศัพท์ว่า โมเดล ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น
2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อ ที่เรียกว่า Mathematical model
3. แผนภาพแสดงถึงองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของ ทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิดที่อธิบายแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นชุดของ ตัวแปร หรือองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเป็นแนวคิดที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ก็ได้

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบสามารถจำแนกได้หลายประเภท นักวิชาการและนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้

Smith (1980, p. 461) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ได้แก่ รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า และรูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการ ก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องฝึกหัดบิน

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Models) ได้แก่ รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายปฏิกิริยาธรรมดาดำเนินการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น และรูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988, p. 599) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถังน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิดอัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันเกณฑ์การศึกษา การย้ายออก การจบการศึกษา สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นและใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียวโดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ไว้ดังนี้

สมาน อัครภูมิ (2561, น. 11-12) ได้นำเสนอรายงานการพัฒนาารูปแบบ ควรประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นข้อกำหนดที่ระบุว่า “รูปแบบนี้สร้างขึ้นมาจากเพื่ออะไร”
2. หลักการของรูปแบบ เป็นการกล่าวถึง หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นหลักในการออกแบบรูปแบบนั้น โดยระบุหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีเหล่านั้น พร้อมกับอธิบายพอสังเขป

3. องค์ประกอบหลักของรูปแบบ เป็นองค์ประกอบของรูปแบบที่ค้นพบในการวิจัย ครั้งนั้นๆ ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญอะไรอย่างไร แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์ ฟังพาและร่วมกันทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นหนึ่งของรูปแบบนั้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปที่สร้างขึ้นอย่างไร ถ้าสามารถสรุปเป็นแผนภูมิหรือแผนภาพที่แสดงให้เห็น องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบได้ก็ควรทำ สาระขององค์ประกอบหลักนี้เป็นผลสำคัญของการพัฒนารูปแบบซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการวิจัยนั้นๆ และสาระส่วนนี้ก็จะ เป็นเนื้อหาหลักที่จะนำเสนอเป็นผลงานวิจัยในบทความด้วย

4. แนวทางในการประเมินผลรูปแบบ เป็นประเด็น วิธีการ และเครื่องมือ ซึ่งโดยทั่วไป ก็จะเป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั่นเอง

5. เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ เป็นข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไขสำคัญ ในความสำเร็จของการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมา มีเงื่อนไขมาก ก็จะไม่สะดวกในการนำไปใช้

อุไร ปัญญาสิทธิ์ (2561, น. 20) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับสิ่งที่ ต้องการศึกษ โดยต้องดูว่าสิ่งนั้นๆ มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งนี้ต้องดูปัจจัย หรือ ตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษาควรประกอบด้วยอะไรจำนวนเท่าใด ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและหลักการพื้นฐาน ในการกำหนดรูปแบบนั้นเป็นหลักซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะมีองค์ประกอบ ความสัมพันธ์ของการเสริม

วาโร เฟ็งส์วสต์ (2553, น. 6) ได้สรุปการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบ ไปด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์อย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ปัจจัยหรือ ตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐาน ในการกำหนดรูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก

Bardo and Hartman (1982, p. 70) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ ว่า การที่จะระบุว่ารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะ เหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ปรากฏการณ์นั้นๆ ตัวอย่าง เช่น รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบ ที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ปัจจัยนำเข้า
2. กระบวนการ
3. ผลผลิต
4. ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม

การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิด ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบจะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

สรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมา มีดังนี้

1. ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรอย่างมีโครงสร้าง
2. มีลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผล และสามารถตรวจสอบด้วย

ข้อมูลเชิงประจักษ์

3. กระบวนการทำงานของรูปแบบ มีโครงสร้างหรือกลไกเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ซึ่งจากที่สรุปมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามองค์ประกอบของรูปแบบที่ได้จากแนวคิดของนักการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

กษมา ชนะวงศ์ (2564, น. 114 - 118) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ผู้บริหารและครูผู้สอน 3) ขอบข่ายงานบริหารจัดการหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทของสถานศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 4 การนิเทศการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

การใช้หลักสูตร และองค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ โดยนักเรียนมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) คิดเป็น 2) ทำเป็น 3) อยู่เป็น ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนโดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ศตวรรษ มะละแหม่ม (2563, น. 201 - 205) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวคิดการเรียนรู้รับใช้สังคมและการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรที่สร้างขึ้นมี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของหลักสูตร ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้รับใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งให้นักศึกษารู้และเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน เรียนรู้ที่จะลงมือแก้ปัญหาชุมชน สามารถปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะและมีจิตสาธารณะที่ดีขึ้น 5) ผลการเรียนรู้ 6) โครงสร้างองค์ประกอบจิตสาธารณะ 7) โครงสร้างหลักสูตร 8) งบประมาณ 9) สื่อการเรียนการสอน 10) การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ (1) เตรียมความพร้อมสู่จิตสาธารณะและสำรวจชุมชน (2) เตรียมการจัดโครงการ (3) ปฏิบัติโครงการ (4) วิเคราะห์ผลโครงการ (5) สรุปและการอภิปรายผลโครงการ ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษามีจิตสาธารณะ หลังเรียนตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในชุมชน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

กมลฉัตร กล่อมอิม (2562, น. 180-183) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.710 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.00 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ละ 71.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด คือ ร้อยละ 50 หรือ ค่าดัชนีประสิทธิผลมากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริง 2) ผลการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษา มีค่าประสิทธิภาพ 82.02/92.00 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร

สะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดลองดังนี้ 3.1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรสะเต็มศึกษา พบว่า การทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.29 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) นักเรียนที่ใช้หลักสูตรสะเต็มศึกษามีทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและการใช้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเทียบกับเกณฑ์มีค่าเท่ากับ 70/70 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.54 คะแนน และ 17.86 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรณู บุญเสรรฐ (2561, น. 191-199) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระบวนการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ปัจจัยการบริหารหลักสูตร และแนวทางการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยการบริหารหลักสูตร กระบวนการบริหารหลักสูตร และประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ 2) รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (1) บริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน (2) ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู หลักสูตร สื่อ/แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ (3) กระบวนการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดทำหลักสูตรด้วยเครือข่ายสถานศึกษา การใช้หลักสูตรโดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การนิเทศหลักสูตรการประเมินหลักสูตร และ (4) ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563, น. 179 - 193) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการบริหารพบว่าด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงของสังคมมีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน ด้านบริหารบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียนครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย ด้านงบประมาณ มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ด้านการบริหารทั่วไป มีการส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน พบว่ามี 4 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยการบริหารงานหลัก 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (2) กระบวนการ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต นักเรียนมีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะในการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน และ (4) เงื่อนไขความสำเร็จเป็นองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อริยาพร โทรัตน์ (2560, น. 210-211) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อยและ 117 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลัก ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว มี 19 ตัวบ่งชี้ ด้านความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำมี 24 ตัวบ่งชี้ ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มี 24 ตัวบ่งชี้ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มี 26 ตัวบ่งชี้และด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดมี 24 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลโครงสร้างทักษะชีวิต

และอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ณรงค์ อภัยใจ (2560, น. 166 - 169) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัย พบว่า สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผล มีการประสานงาน เป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอและผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและ มีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ยุพยง วุฒวงศ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา มี 10 ทักษะ ได้แก่ การตัดสินใจและแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักตนเองและการเข้าใจผู้อื่น การควบคุมอารมณ์และการเอาชนะความกดดัน ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการชี้นำตนเอง ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การมีผลงานและความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและหน้าที่รับผิดชอบ โดยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับการริเริ่มและการชี้นำตนเอง มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด 2) กลยุทธ์ มี 3 กลยุทธ์หลัก คือ (1) การเสริมสร้างความตระหนัก การพัฒนาทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการริเริ่มและการชี้นำตนเองของนักเรียน (2) การเสริมสร้างและพัฒนาการยอมรับความเข้าใจ ในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน และ (3) การพัฒนาพฤติกรรม การพัฒนา การตัดสินใจและแก้ปัญหาการริเริ่มและการชี้นำตนเองของนักเรียน 3) กลยุทธ์มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรเดช เลิศวัฒนาวณิช (2560, น. 154 - 158) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและ

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับมะพร้าว ของดีประจำอำเภอบ้านแพ้ว มาสร้าง อาชีพและสร้างรายได้ให้กับนักเรียน โดยมีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีการนำผู้รู้ท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปราย โดยมีครู นักเรียน เพื่อนนักเรียน และประชาชนชาวบ้านเป็นผู้วัดและประเมินผล

2) ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) เป้าหมาย (3) แนวการจัดกิจกรรม (4) รูปแบบการจัดกิจกรรม (5) คำอธิบายรายวิชา (6) จุดประสงค์การเรียนรู้ (7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม (8) สื่อ (9) การวัดและประเมินผล และ (10) แผนการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน จำนวน 5 แผน แต่ละแผนจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และ คุณลักษณะในการประกอบอาชีพ 3) ผลการทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว จัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ให้ความรู้พื้นฐาน (2) เลือกหัวข้อที่สนใจ (3) วางแผน (4) ลงมือปฏิบัติ (5) นำเสนอและอภิปราย และ (6) การวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียนสนใจและ ตั้งใจในการสร้างสรรค์เป็นผลงานโครงการอาชีพ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว พบว่า (1) นักเรียนมีทักษะอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี (2) นักเรียน มีคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และ (3) นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง ของดีบ้านแพ้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เห็นควรให้มีการปรับปรุงกิจกรรมให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

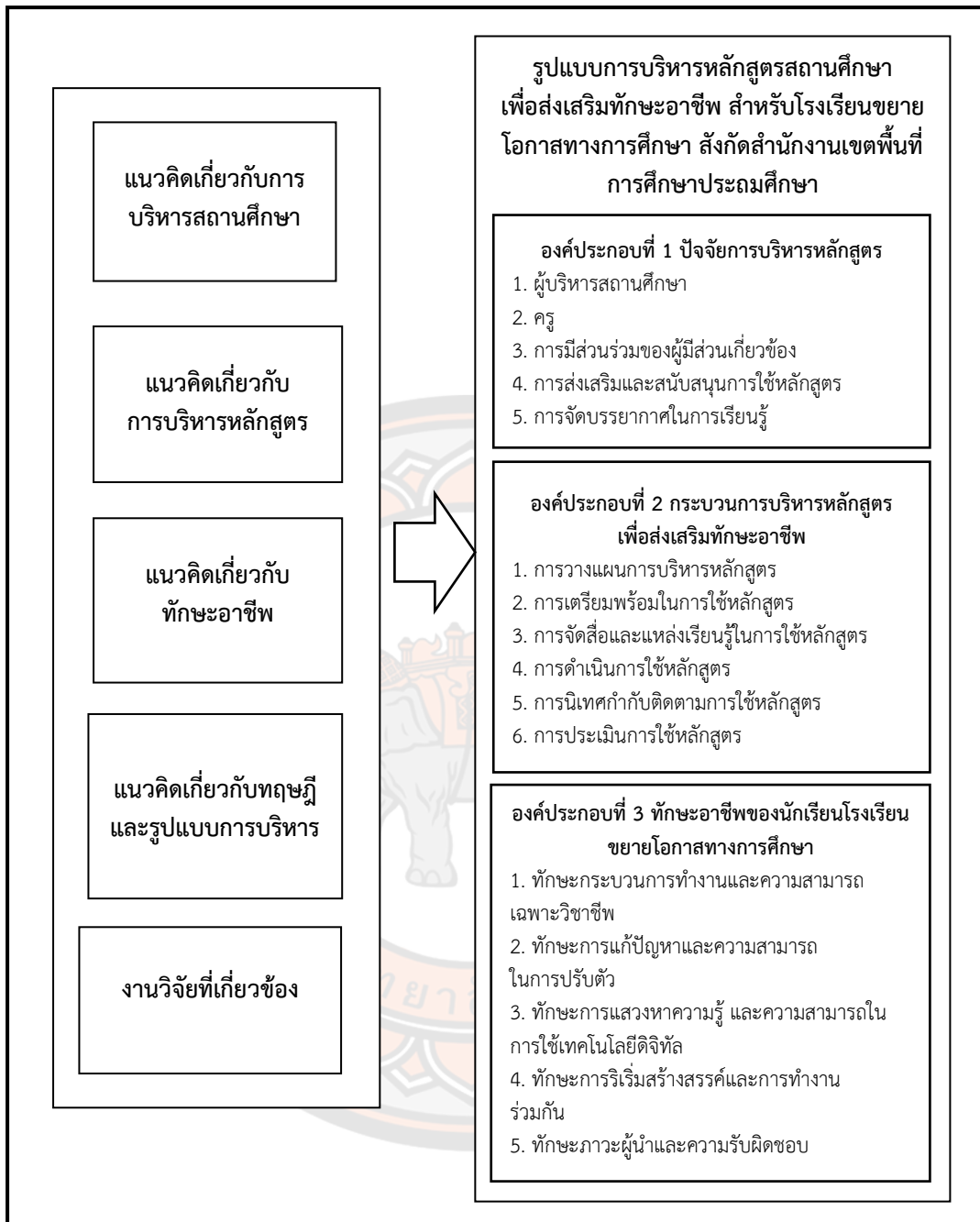
นางนุช ชุมภูเทพ (2560, น. 139 - 141) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริม อาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาบนพื้นที่สูงและทิวทัศน์ดงเขตภาคเหนือ ฝั่งตะวันตก ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพบริบทของพื้นที่สูงและทิวทัศน์ดงตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ หลักการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน เป็นการจัดการศึกษาด้านอาชีพที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนอย่าง รอบด้านและสมดุลทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อาชีพผ่านระบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพที่มีคุณภาพ ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชน โดยการพัฒนา ความรู้และทักษะที่จำเป็นอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ด้านสังคม (2) ด้านเศรษฐกิจ (3) ด้านสิ่งแวดล้อม ความต้องการในการพัฒนาอาชีพ ได้แก่ งานเกษตร งานอุตสาหกรรม งานคหกรรม งานสร้างสรรค์ งานบริการ งานตลาด และแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย (1) หลักการในการส่งเสริมอาชีพ (2) วิธีการส่งเสริมอาชีพ (3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริม อาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาบนพื้นที่สูงและทิวทัศน์ดงเขตภาคเหนือ

ฝั่งตะวันตก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการส่งเสริมอาชีพ องค์ประกอบที่ 2 คณะกรรมการส่งเสริมอาชีพ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพ องค์ประกอบที่ 4 เป้าหมายการส่งเสริมอาชีพ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาบนพื้นที่สูงและทิวทัศน์ดงภาคเหนือ ฝั่งตะวันตก ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แสดงดังภาพ 6

ภาพ 6 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research Development: R&D) ดำเนินการวิจัยรวม 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการวิจัยขั้นตอนที่ 1

ภาพ 8 แสดงขั้นตอนการวิจัยขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาของทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 183 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 6,854 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 345 คน จาก 115 โรงเรียนๆ ละ 3 คน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 115 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 115 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 115 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังนี้

ชั้นที่ 1 สุ่มจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 จังหวัด เป็นตัวแทน ได้แก่

1. จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 1 และเขต 2

2. จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 เขต 2 เขต 3 และเขต 4

3. จังหวัดลำปาง จำนวน 3 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 เขต 2 และเขต 3

4. จังหวัดน่าน จำนวน 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 และเขต 2

5. จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 และเขต 2

6. จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เขต 2 และเขต 3

7. จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 3 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เขต 2 และเขต 3

8. จังหวัดพิจิตร จำนวน 2 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และเขต 2

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie, & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) รวมกลุ่มตัวอย่าง 335 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 345 คน จาก 115 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 115 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 115 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 115 คน จากนั้นใช้วิธีการจับฉลากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ที่	จังหวัด	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง					
		โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ	รวม	โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ	รวม
1	สพป.แม่ฮ่องสอนเขต 1,2	66	66	66	66	198	9	9	9	9	27
2	สพป.เชียงรายเขต 1,2,3,4	165	165	165	165	495	23	23	23	23	69
3	สพป.ลำปางเขต 1,2,3	65	65	65	65	195	9	9	9	9	27
4	สพป.น่านเขต 1,2	68	68	68	68	204	10	10	10	10	30
5	สพป.อุดรดิตถ์เขต 1,2	57	57	57	57	171	8	8	8	8	24

ที่	จังหวัด	ประชากร					กลุ่มตัวอย่าง				
		โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระฯ	รวม	โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระฯ	รวม
6	สพป.พิษณุโลก เขต 1,2,3	166	166	166	166	498	23	23	23	23	69
7	สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1,2,3	163	163	163	163	498	22	22	22	22	66
8	สพป.พิจิตร เขต 1,2	80	80	80	80	240	11	11	11	11	33
	รวม	830	830	830	830	2,490	115	115	115	115	345

ที่มา: ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ทักษะ จำนวน 37 ข้อ ดังนี้

- 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ จำนวน 8 ข้อ
- 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว จำนวน 8 ข้อ
- 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 7 ข้อ
- 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน จำนวน 6 ข้อ
- 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ จำนวน 8 ข้อ

โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2.2 กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามจากกรอบแนวคิดการวิจัย

2.2.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้องสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.5 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยที่เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/จุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/จุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ตรงตามเนื้อหา/จุดประสงค์

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน

ได้แก่

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตยา ขาวพราย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2) ดร.พิทยา แสงสว่าง อาจารย์ประจำสาขาบริการการศึกษา ภาควิชาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) ดร.ชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

4) ดร.บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังขวัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

5) ดร.จิรันธิน คงจีน ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

2.2.6 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้
 ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์
 ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 (ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 292)

2.2.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านเกณฑ์การแก้ไขแล้วไปตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 (ผลการหาค่าความเชื่อมั่น อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 299)

2.2.8 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามหลังจากนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.2.9 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริงในลำดับต่อไป (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 245)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Google form) โดยกำหนดเป้าหมายในการเก็บจำนวน 345 ฉบับ และกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับภายใน 1 เดือน ถ้าไม่ได้รับข้อมูลจะดำเนินการติดต่อประสานทางโทรศัพท์เพื่อขอรับข้อมูลอีกครั้ง ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 345 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 รวบรวมแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาลงรหัสเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาของทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) ระบุดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนงานอาชีพ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาหลักสูตรและการสอน หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นหรือเคยเป็นรองคณบดีฝ่ายวิชาการ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีผลงานทางวิชาการ หรือ การเขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.วาริรัตน์ แก้ววไร อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

2. เป็นผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรทวิศึกษา ได้แก่ นายกิตติ เพื่อนฝูง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างอุตรดิตถ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. เป็นผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการบริหารการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพของนักเรียน ได้แก่ ดร.ธงชัย คำปวง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

4. เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ ดร.สุวิชญา ชินธนาชุกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

5. เป็นผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำเร็จการศึกษาระดับ

ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา หรือ ได้รับรางวัลทรงคุณค่าของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (OBEC AWARDS) ด้านวิชาการ ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ได้แก่ ดร.ศิริภัสสร ชุมภูเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วย

1) องค์กรประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ

2) องค์กรประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ได้แก่ การวางแผนการบริหารหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตรจำนวน 6 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้อง และความเหมาะสมในการใช้ภาษา เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์

2.2.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 คน ได้แก่

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตยา ขาวพราย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2) ดร.พิทยา แสงสว่าง อาจารย์ประจำสาขาบริการการศึกษา ภาควิชาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) ดร.ชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

4) ดร.บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังขวัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

5) ดร.จิรันธนิ นคงจัน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยเกณฑ์คัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70 - 71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้
 ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา
 ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00

(ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 296)

2.2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 250)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขออนุญาตเพื่อขออนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานเพื่อติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ เป็นรายบุคคลโดยการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดจากแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง ตามวัน เวลาที่กำหนด ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
1. รศ.ดร.วารินทร์ แก้วอุไร	30 พฤษภาคม 2566	13.00 – 15.00 น.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร
2. นายกิตติ เพื่อนฝูง	23 พฤษภาคม 2566	10.00 – 12.00 น.	วิทยาลัยสารพัด ช่างอุตรดิตถ์
3. ดร.ธงชัย คำปวง	4 กรกฎาคม 2566	09.00 - 12.00 น.	สพป.พะเยา เขต 1

ผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
4. ดร.สุวิชญา ชินธนาชูกิจ	9 มิถุนายน 2566	13.00 – 16.00 น.	โรงเรียน ราชประชา นุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น
5. ดร.ศิริภัตสร ชุมภูเทพ	26 พฤษภาคม 2566	13.00 – 15.00 น.	โรงเรียนป่าไม้ อุทิศ 4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือโรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียนๆ ละ 3 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคุณสมบัติดังนี้

โรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการส่งเสริมทักษะอาชีพ หรือได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบพัฒนาทักษะอาชีพระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ โรงเรียนที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่าของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC AWARDS) ด้านการบริหารวิชาการ ด้านครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และระบบทวิศึกษา

โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย

1. โรงเรียนวัดหนองเกตุน้อย ตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. โรงเรียนบ้านช่อง ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

3. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วย

1) องค์กรประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ

2) องค์กรประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ได้แก่ การวางแผนการบริหารหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตรจำนวน 6 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้ภาษา เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์

2.2.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content validity) และหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องตามนิยามศัพท์

เฉพาะ

ได้แก่

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 คน

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตยา ขาวพราย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2) ดร.พิทยา แสงสว่าง อาจารย์ประจำสาขาบริการการศึกษา ภาควิชาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) ดร.ชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

4) ดร.บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังขวัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

5) ดร.จิรันธรนิน คงจิ้น ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยเกณฑ์คัดเลือกข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
 ΣR แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

ถ้า $IOC \leq 0.50$ หมายถึง ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

(ผลการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ค หน้า 296)

2.2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 253)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขออนุญาตและเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานเพื่อติดต่อโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่กำหนดจากแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง ตามวัน เวลาที่กำหนด ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

โรงเรียน	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
1. โรงเรียนวัดหนองเกตุน้อย	14 มิถุนายน 2566	09.00 - 12.00 น.	โรงเรียนวัดหนองเกตุน้อย
2. โรงเรียนบ้านช่อง	22 มิถุนายน 2566	13.00 - 15.00 น.	โรงเรียนบ้านช่อง
3. โรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก	29 พฤษภาคม 2566	09.00 - 12.00 น.	โรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

การยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่

- 1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยพิจารณาจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 3.51 ขึ้นไป นำไปยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

- 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มายกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรและองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

2. นำร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3. นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางการบริหารจัดการทักษะอาชีพ และหรือหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 4 กลุ่ม จำนวน 9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต และมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านการบริหารองค์กร การบริหารการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรูประชีวิน ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด อาจารย์ประจำสาขาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กลุ่มที่ 2 เป็นหรือเคยเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับนโยบาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. ดร.ธวัช กงเต็ม ข้าราชการบำนาญ อดีตรองศึกษาธิการภาค 17 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. ดร.ละออ วันจิว รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. ดร.รังสรรค์ เกิดศรี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

กลุ่มที่ 3 เป็นหรือเคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับ ดุษฎีบัณฑิตมีผลงานและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบด้านทักษะ อาชีพ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1. ดร.รัตน์ เกตุจันทร์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชำร้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยสะแก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

3. ดร.ปรเมธ สมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโม่งประชาสรรค์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

กลุ่มที่ 4 เป็นหรือเคยเป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน หรือเคยเป็นผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีประสบการณ์ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พิษณุโลก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 โครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

2.1.2 ร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.1.3 แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และบันทึก ความคิดเห็นเพิ่มเติม (Open Form) (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในภาคผนวก ข หน้า 257)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2.2 กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการใช้ภาษา

2.2.3 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มาปรับปรุงแก้ไขทุกประเด็นเพื่อนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ในการทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มถึงผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ โดยแนบ 1) โครงร่างวิทยานิพนธ์ 2) ร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.3 ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้งทางโทรศัพท์

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ ที่ 8 กันยายน 2566 ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Zoom ในการนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน ผู้ดำเนินการ สนทนากลุ่ม คือ นายอรรถพล ศิริมูล และผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม คือ นางสาวชนอนงค์ ชูรา ทั้งนี้ ก่อนการดำเนินการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย จากนั้นผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มได้อภิปรายซักถามและให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนความคิดเห็นเพิ่มเติมในการวิจัย ระหว่างการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเทปการสนทนากลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอผลการวิจัย และประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาจัดกระทำกับข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วดำเนินการแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยแบบสอบถามความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตากจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2,646 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (Random Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) รวมกลุ่มตัวอย่าง 338 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 354 คน จาก 118 โรงเรียน โดยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 118 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 118 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 118 คน ตามสัดส่วนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 9 จังหวัด โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified จากนั้นใช้วิธีการจับฉลากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามสัดส่วนขนาดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

ที่	จังหวัด	ประชากร					กลุ่มตัวอย่าง				
		โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระฯ	รวม	โรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูหัวหน้ากลุ่มสาระฯ	รวม
1	สพป.อุดรดิตถ์ เขต 1,2	57	57	57	57	171	8	8	8	8	24
2	สพป.สุโขทัย เขต 1,2	65	65	65	65	195	9	9	9	9	27
3	สพป.ตาก เขต 1,2	89	89	89	89	267	12	12	12	12	36
4	สพป. กำแพงเพชร เขต 1,2	98	98	98	98	294	13	13	13	13	39
5	สพป.พิษณุโลก เขต 1,2,3	166	166	166	166	498	22	22	22	22	66
6	สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1,2,3	163	163	163	163	489	21	21	21	21	63
7	สพป.พิจิตร เขต 1,2	80	80	80	80	240	11	11	11	11	33
8	สพป.นครสวรรค์ เขต 1,2,3	114	114	114	114	342	15	15	15	15	45
9	สพป.อุทัยธานี เขต 1,2	50	50	50	50	150	7	7	7	7	21
	รวม	882	882	882	882	2,646	118	118	118	118	354

ที่มา: ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา (2565)

2. เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู 3) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร 5) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

2. องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร

3. องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว 3) ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มากำหนดเป็นข้อคำถาม

2.2.2 ร่างข้อคำถามตามประเด็นที่กำหนดไว้แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณ 5 ระดับ (Rating Scales) โดยกำหนดค่าน้ำหนักระดับความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษาแล้วแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริงในลำดับต่อไป (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 275)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Google form) โดยกำหนดเป้าหมายในการเก็บจำนวน 354 ฉบับ และกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับภายใน 1 เดือน ถ้าไม่ได้รับข้อมูลจะดำเนินการติดต่อประสานทางโทรศัพท์เพื่อขอรับข้อมูลอีกครั้ง ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 รวบรวมแบบประเมินเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบประเมินโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) ระบุดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ส่วนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง n = 345	
	ความถี่	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	115	33.34
1.2 ครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	115	33.33
1.3 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	115	33.33
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
2.1 ปริญญาตรี	172	49.85
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	173	50.15
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	102	29.56
3.2 ระหว่าง 5 -15 ปี	154	44.64
3.3 มากกว่า 15 ปี	89	25.80
รวม	345	100.00

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 49.85 สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 50.15

ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.56 รองลงมา ระหว่าง 5 - 15 ปี มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 และมากกว่า 15 ปี มีจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม

ข้อ	ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถ เฉพาะวิชาชีพ	4.57	0.40	มากที่สุด	4
2	ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถ ในการปรับตัว	4.51	0.47	มากที่สุด	5
3	ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.59	0.43	มากที่สุด	3
4	ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน	4.65	0.43	มากที่สุด	2
5	ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.72	0.32	มากที่สุด	1
รวม		4.61	0.31	มากที่สุด	-

จากตาราง 9 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ

ข้อ	ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	มีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ	4.46	0.65	มาก	7
2	ความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนเองสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้	4.55	0.56	มากที่สุด	4
3	การกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.57	0.58	มากที่สุด	3
4	การจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	4.54	0.61	มากที่สุด	5
5	มีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	4.70	0.49	มากที่สุด	2
6	มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน	4.55	0.55	มากที่สุด	4
7	การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.48	0.61	มาก	6
8	มีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ	4.72	0.51	มากที่สุด	1
	รวม	4.57	0.40	มากที่สุด	-

จากตาราง 10 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว

ข้อ	ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	การคิดหาทางออกได้เหมาะสม เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนในการทำงาน	4.43	0.63	มาก	7
2	การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจอย่างเป็นระบบ	4.53	0.59	มากที่สุด	3
3	การนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.49	0.60	มาก	5
4	การแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้	4.50	0.61	มาก	4
5	ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน	4.57	0.61	มากที่สุด	1
6	การปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	4.56	0.61	มากที่สุด	2
7	การตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ	4.48	0.67	มาก	6
8	การปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม	4.56	0.60	มากที่สุด	2
รวม		4.51	0.47	มากที่สุด	-

จากตาราง 11 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะ การแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเข้าใจใน ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด ได้แก่ การคิดหาทางออกที่เหมาะสม เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ข้อ	ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	การมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.60	0.53	มากที่สุด	4
2	การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ได้อย่างเหมาะสม	4.61	0.54	มากที่สุด	3
3	การวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้น ได้อย่างถูกต้อง	4.53	0.61	มากที่สุด	5
4	การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	4.52	0.65	มากที่สุด	6
5	การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.62	0.58	มากที่สุด	2
6	การสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	4.66	0.55	มากที่สุด	1
7	การใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างอาชีพ	4.61	0.59	มากที่สุด	3
รวม		4.59	0.43	มากที่สุด	-

จากตาราง 12 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน

ข้อ	ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	การคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	4.54	0.66	มากที่สุด	6
2	ความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการทำงานใหม่ๆ	4.58	0.62	มากที่สุด	5
3	การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.59	0.61	มากที่สุด	4
4	การทำงานร่วมกันเป็นทีมได้	4.74	0.49	มากที่สุด	2
5	การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.71	0.50	มากที่สุด	3
6	การยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง	4.76	0.45	มากที่สุด	1
รวม		4.65	0.43	มากที่สุด	-

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การคิดค้น

สร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

ข้อ	ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	n = 345		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	การเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น	4.58	0.59	มากที่สุด	7
2	ความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้	4.63	0.56	มากที่สุด	6
3	ความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน	4.76	0.46	มากที่สุด	3
4	การทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	4.72	0.50	มากที่สุด	4
5	การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	4.76	0.46	มากที่สุด	3
6	ประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.67	0.53	มากที่สุด	5
7	ความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรม	4.82	0.43	มากที่สุด	2
8	การทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน	4.83	0.42	มากที่สุด	1
รวม		4.72	0.32	มากที่สุด	-

จากตาราง 14 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้

มีความยืดหยุ่น ในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สรุปได้ดังนี้

ตาราง 15 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
1.2 มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการวางแผนกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ฐานอาชีพของสถานศึกษา
1.3 มีความสามารถในการประสานงานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมอาชีพ
1.4 เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ กล้าพัฒนาและกล้าตัดสินใจ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเองให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงการจัดทำและการใช้หลักสูตร
2.2 มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน
2.3 มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา
2.4 มีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

- 3.1.1 สนับสนุนการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน
- 3.1.2 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา
- 3.1.3 ระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 3.1.4 เสนอแนะข้อคิดเห็น ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 3.1.5 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 3.2 เครือข่ายผู้ประกอบการ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ประกอบการ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

 - 3.2.1 การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้ประกอบการ
 - 3.2.2 ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน
 - 3.2.3 แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแนวคิด ระหว่างผู้ประกอบการ ครูและนักเรียน
 - 3.2.4 ประสานการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการกำหนดเป้าหมายหลักสูตรอาชีพของสถานศึกษา
 - 3.2.5 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่างๆ
 - 3.2.6 สร้างความตระหนักความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครู ชุมชน และผู้ประกอบการในการร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
 - 3.2.7 ช่วยเหลือดูแลนักเรียน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

 - 3.3.1 วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 3.3.2 ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 3.3.3 วางแผนและเตรียมความพร้อมปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

 - 3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ
 - 3.4.3 เสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา
 - 3.4.4 บูรณาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน สถานประกอบการ เครือข่ายในชุมชน ร่วมสนับสนุนในการจัด การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

- 4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน
- 4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศ ให้ความ พยายามในการจัดการเรียนรู้ของครู
- 4.3 สถานศึกษาทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก จัดหาวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญ แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน ได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริงเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

- 5.1 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายในที่มีอาคารสถานที่ โรงฝึกงาน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความปลอดภัยเพียงพอ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด
- 5.2 ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการเรียนรู้การฝึกอาชีพ ที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง ศึกษาแนวทางการจัดการของ ตลาดแรงงาน บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชนแบบสอบถาม
- 1.3 กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
- 1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในความสำคัญของการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
- 1.5 วางแผนร่วมกับชุมชนในการจัดหาและระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียน

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

- 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร ศึกษาวិเคราะห์หลักสูตร สำรองข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการด้าน การพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัด และ ประเมินผลให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของ ชุมชน และบริบทของสถานศึกษา
- 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากร โดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ และจัดครูเข้าสอนให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและมีจำนวนครูเพียงพอ
- 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลายเพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจาก การใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับกำกับการใช้หลักสูตร
- 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตาม มาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การจัดตั้งและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

- 3.1 ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน ทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการสอนอาชีพอย่างเพียงพอ ตามที่ครูในรายวิชาที่รับผิดชอบต้องการ อย่างเหมาะสม
- 3.2 ผู้บริหารประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ สถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สร้างความร่วมมือทางวิชาการสนับสนุนวิทยากร บุคลากร สื่อและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ รวมถึงงบประมาณและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 3.3 สถานศึกษาใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และ ฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

- 4.1 ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและทักษะอาชีพ ตามเป้าหมาย
- 4.2 ครูใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับสถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน
- 4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้วิธีการหลากหลายโดยเน้นการวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

5. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร

- 5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศหลักสูตรให้ชัดเจน กำหนดและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามหลักสูตรที่เชื่อถือได้
- 5.2 ผู้รับผิดชอบดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแบบกัลยาณมิตร แบบนิเทศสอนงาน (Coaching) และแบบที่เลี้ยง (Mentoring) การประเมินแบบรอบทิศทาง 360 องศา โดยสร้างความเข้าใจและ เจตคติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการสะท้อนผลการนิเทศให้กับครู เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ครูสามารถปรับปรุงตนเองและการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community)
- 5.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผลการนิเทศ ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาทั้ง เจริญวิธีการและเชิงคุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม
- 5.4 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศการใช้หลักสูตร ไปพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

- 6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินการใช้หลักสูตร มาตรฐานการปฏิบัติ การวัดผลการทำงาน กำหนดวิธีการควบคุม เกณฑ์ การเปรียบเทียบการทำงานกับมาตรฐาน และการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

- 6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนทุกชั้นตอน มีการรายงานผลการติดตามเป็นระยะ
- 6.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผลการประเมินผลการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผล ปรับปรุงและพัฒนาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

จากการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน เกี่ยวกับองค์ประกอบของบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สรุปได้ดังนี้

ตาราง 16 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

- 1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้อาชีพของสถานศึกษา
- 1.3 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 1.4 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
- 1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและการใช้หลักสูตร
- 2.2 มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.3 มีทักษะในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

2.4 มีมนุษย์สัมพันธ์ มีธรรมาภิบาลที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาให้แก่คนรอบข้าง สามารถทำงานร่วมกับคนได้ทุกประเภท สามารถประสานงานกับองค์กร เพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.1.1 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของสาระการเรียนรู้อาชีพ และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

3.1.4 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา

3.1.5 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.1.6 กำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.2.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในสถานศึกษา

3.2.3 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่างๆ

3.2.4 ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.3.1 ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.3.2 สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.4.2 ร่วมกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้กับครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรสถานศึกษา

3.4.3 สนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา

3.4.4 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ

3.4.5 ร่วมพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

3.4.6 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากร ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพอย่างเพียงพอ และสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูและบุคลากรในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาครูและจะต้องใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรบเชิงปฏิบัติการ และจะต้องมีการประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา

5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะกับนักเรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	เป็นประธานกรรมการ
1.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา	เป็นรองประธานกรรมการ
1.1.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.4 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.5 ผู้แทนผู้ประกอบการ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.6 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.7 ผู้แทนสถาบันอาชีวศึกษา 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.8 ผู้แทนครู 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.9 ผู้แทนนักเรียน 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.10 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.11 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู และบุคลากร และภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตรผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคาร ฝึกปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง การวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัยและปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียน และเตรียมความพร้อมของครูในการนำหลักสูตรไปใช้

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตาม ตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

- 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผน จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความสามารถและความถนัดในสาขาอาชีพ
- 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลัง ทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- 2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจาก การใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร
- 2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมินรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

- 3.1 สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากรตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพ อย่างเพียงพอ และสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ
- 3.2 ครูและบุคลากรต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ มุมค้นคว้าให้เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยมีความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างครูกับผู้เรียน
- 3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ
- 3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา ใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการทำ ข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

- 4.1 ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริงจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน
- 4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้สำรวจและรู้จักตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสผลของโลกของการทำงานตามสภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมิน ความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร

- 5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลาการนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้
- 5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการ และข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือกำกับติดตาม
- 5.3 ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วยกระบวนการแบบนิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงาน จะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร
- 5.4 ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกัน สะท้อนผลปรับปรุงโดยการถอดบทเรียนและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

- 6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมิน การใช้หลักสูตร
- 6.2 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation)
- 6.3 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมี ความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

6.4 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะนำเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก

6.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ 1) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกร่างรูปแบบ โดยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 2.1 ผลการกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่

1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยพิจารณาจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 3.51 ขึ้นไป นำไปกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มากร่างรูปแบบการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร และองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

โดยสามารถสรุปผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดังนี้

ตาราง 17 แสดงสรุปแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร			
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
	1.2 มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการวางแผนกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้งาน	1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้งาน	1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของสถานศึกษา
	1.3 มีความสามารถในการประสานงานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิด	1.3 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง	1.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
			1.4 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	ความร่วมมือทั้งภายในและ นอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมอาชีพ 1.4 เป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ กล้าพัฒนาและ กล้าตัดสินใจ เป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ มีความคิด สร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเอง ให้ทัน ต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ 1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครู ในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากร ที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนา ตนเองให้สามารถออกแบบ และจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน	อื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่าย ให้เกิดความร่วมมือ ทั้งภายในและ นอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน 1.4 เป็นบุคคลแห่งการ เรียนรู้ มีความคิด สร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ เสมอ 1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครู ในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากร ที่จำเป็นต่อครูในการ พัฒนาตนเอง ให้สามารถ ออกแบบและจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน สนับสนุน และส่งเสริมการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับครูและ บุคลากรในสถานศึกษา	ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้เกี่ยวข้อง อื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้ เกิดความร่วมมือทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน 1.5 สนับสนุนครู ในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริม การสร้างขวัญกำลังใจให้กับ ครูและบุคลากร ในสถานศึกษา
2. คุณลักษณะ ของครูและ บุคลากร ที่เกี่ยวข้อง	2.1 มีความรู้และความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงการจัดทำและการใช้ หลักสูตร 2.2 มีทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) สามารถ	2.1 มีความรู้และความ เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ และการใช้หลักสูตร 2.2 มีทักษะในการ ออกแบบการเรียนรู้ที่ หลากหลาย สอดคล้องกับ หลักสูตรและเป้าหมายของ สถานศึกษา สามารถ จัดการเรียนรู้แบบ Active	2.1 มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำและ ใช้หลักสูตร ที่ช่วยส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 2.2 มีทักษะการออกแบบ การเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและ เป้าหมายของสถานศึกษา มีความเข้าใจในการจัด

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	ประยุกต์ใช้ สารสนเทศใน การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน โดยรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงในยุค ปัจจุบัน	Learning เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มี ทักษะในการประเมินผล งาน มีความรู้ความเข้าใจ ในการประเมินการเรียนรู้ ของผู้เรียน	กิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่สอนและ รับผิดชอบ สามารถ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน
	2.3 มีทักษะในการ ออกแบบการเรียนรู้ที่ หลากหลาย สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อ ส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนและเป้าหมายของ สถานศึกษา	2.3 มีทักษะในการพัฒนา ตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศขั้น พื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และ สื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและ การทำงานร่วมกัน หรือใช้ เพื่อพัฒนากระบวนการ ทำงาน สามารถ ประยุกต์ใช้สารสนเทศ ในการจัดการเรียน การสอน เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความ เปลี่ยนแปลงในโลก ปัจจุบัน	มีทักษะในการประเมินผล งาน มีความรู้ความเข้าใจใน การประเมินการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และความสำเร็จของ การจัดกิจกรรม 2.3 พัฒนาตนเองอย่าง สม่ำเสมอ มีความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำ เครื่องมือ อุปกรณ์ และ เทคโนโลยี ดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเล็ต โปรแกรม คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือ ใช้เพื่อพัฒนากระบวนการ ทำงาน สามารถประยุกต์ ใช้สารสนเทศในการจัด การเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนโดยรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงในโลก
	2.4 มีทักษะ ในการประเมินผลงาน มี ความรู้ความเข้าใจในการ ประเมินการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	2.4 มีมนุษยสัมพันธ์	

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		มีอธยาศัยที่ดี เป็น แบบอย่างที่ดี สร้าง ความศรัทธาให้แก่คนรอบ ข้าง สามารถทำงาน ร่วมกับคนได้ทุกประเภท สามารถประสานงานกับ องค์กร เพื่อสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนความร่วมมือ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน	ปัจจุบัน 2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ อธยาศัยที่ดีเป็นแบบอย่างดี สามารถประสานงานกับ องค์กร หรือ บุคคลภายนอก เพื่อสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนความร่วมมือ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน
3. การมีส่วนร่วม ของผู้เกี่ยวข้อง	3.1 คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.1.1 สนับสนุนการ ทำงานร่วมกับสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ นักเรียน 3.1.2 กำหนดแผนพัฒนา สถานศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา 3.1.3 ระดมทุน จัดหา งบประมาณและทรัพยากร ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม	3.1 คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.1.1 พิจารณาความ สอดคล้องของสาระ การเรียนรู้อาชีพกับ หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน 3.1.2 พิจารณาความ ถูกต้องความสมบูรณ์ของ สาระการเรียนรู้อาชีพ และ ความสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น 3.1.3 ให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษา 3.1.4 กำหนด	3.1 คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.1.1 พิจารณาความ สอดคล้องของสาระ การเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 3.1.2 พิจารณาความ ถูกต้องความสมบูรณ์ของ สาระการเรียนรู้อาชีพ และ ความสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น 3.1.3 ให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษา 3.1.4 กำหนดแผนพัฒนา สถานศึกษา ด้านวิชาการ

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน 3.1.4 เสนอแนะ ข้อคิดเห็น ต่อการ บริหารงานหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.1.5 ให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น 3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของเครือข่าย ผู้ปกครอง ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.2.1 การดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างสถานศึกษากับ ผู้ปกครอง 3.2.2 ผู้ปกครองมีส่วน ร่วมในการจัดกิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้และ พฤติกรรมของนักเรียน 3.2.3 แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแนวคิด ระหว่างผู้ปกครอง ครูและ นักเรียน 3.2.4 ประสานการมีส่วน ร่วมของผู้ปกครอง ในการกำหนดเป้าหมาย	แผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ กิจกรรม กำหนด นโยบาย เป้าหมายและ ทิศทางการพัฒนาทักษะ อาชีพของสถานศึกษา 3.1.5 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษารายได้ 3.1.5 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษารายได้ ทรัพยากรและทรัพยากร จากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียน การสอน ตลอดจนวิชา วิทยากรภายนอกและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.1.6 ส่งเสริมและกำกับ ติดตามการใช้วิทยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของเครือข่าย ผู้ปกครอง ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.2.2 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และแนวคิด ด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน 3.2.3 สนับสนุนการระดม	บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาทักษะ อาชีพของสถานศึกษา 3.1.5 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษารายได้ ทรัพยากรและทรัพยากร จากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียน การสอน ตลอดจนวิชา วิทยากรภายนอกและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.1.6 ส่งเสริมและกำกับ ติดตามการใช้วิทยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของเครือข่าย ผู้ปกครอง ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.2.2 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และแนวคิด ด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน 3.2.3 สนับสนุนการระดม

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	หลักสูตรอาชีพของ สถานศึกษา 3.2.5 สนับสนุนการ ระดมทุน จัดหางบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็นต่อ การจัดกิจกรรมการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน และให้ การสนับสนุนสถานศึกษา ในด้านต่างๆ 3.2.6 สร้าง ความตระหนัก ความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครู ชุมชน และผู้ปกครอง ในการร่วมมือ เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.2.7 ช่วยเหลือดูแล นักเรียน มีส่วนร่วม ในการเสนอแนะข้อคิดเห็น ต่อการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน 3.3 เครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ บทบาทหน้าที่ของเครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน มีดังนี้ 3.3.1 วางแผนการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาและ การจัดการเรียนการสอน ร่วมกัน ระหว่าง	นักเรียนในสถานศึกษา 3.2.3 สนับสนุนการ ระดมทุน จัดหา งบประมาณและทรัพยากร ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน และให้ การสนับสนุนสถานศึกษา ในด้านต่างๆ 3.2.4 ช่วยเหลือดูแล นักเรียนในการฝึกทักษะ อาชีพของนักเรียน 3.3 เครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ บทบาทหน้าที่ของ เครือข่ายสถาบันการศึกษา อื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน มีดังนี้ 3.3.1 ร่วมทำบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา 3.3.2 สนับสนุนปัจจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเปิดสอนวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	ทุน จัดหางบประมาณและ ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน และให้ การสนับสนุนสถานศึกษา ในด้านต่างๆ 3.2.4 ช่วยเหลือดูแล นักเรียนในการฝึกทักษะ อาชีพของนักเรียน 3.3 เครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ บทบาทหน้าที่ของเครือข่าย สถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน มีดังนี้ 3.3.1 ร่วมทำบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา 3.3.2 สนับสนุนปัจจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิด สอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด สนับสนุน การช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา	สนับสนุนการช่วยเหลือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน	เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน 3.4 เครือข่ายองค์กร ภายนอกทั้งภาครัฐและ เอกชนนอกจากรัฐและ เอกชนบทบาทหน้าที่ของ เครือข่ายองค์กรภาย
	3.3.2 ทำบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา (MOU)	3.4 เครือข่ายองค์กรภาย นอกจากทั้งภาครัฐและ เอกชนบทบาทหน้าที่ของ	นอกจากทั้งภาครัฐและ เอกชน ในการส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน มีดังนี้
	สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา	เครือข่ายองค์กรภาย นอกจากทั้งภาครัฐและ เอกชน ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้	3.4.1 สนับสนุนการ ช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้าน บุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ของหลักสูตรสถานศึกษา
	3.3.3 วางแผนและ เตรียมความพร้อมปัจจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิด สอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด สนับสนุนการ ช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพ ของนักเรียน	3.4.1 สนับสนุนการ ช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจน วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการ เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน	3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็น วิทยากรในฐานะภูมิปัญญา ท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงาน อาชีพให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะอาชีพ
	3.4 เครือข่ายองค์กร ภายนอกทั้งภาครัฐและ เอกชนบทบาทหน้าที่ของ เครือข่ายองค์กรภาย นอกจากทั้งภาครัฐและ เอกชน ในการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน	3.4.2 ร่วมกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้ กับครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน คุณลักษณะพึง ประสงค์ ตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด หลักสูตรสถานศึกษา	3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และสถานศึกษา
		3.4.3 สนับสนุน การจัดการเรียนรู้ โดยยึด ผู้เรียน เป็นสำคัญ ของ	

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	มีดังนี้ 3.4.1 สนับสนุนการ ช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัด การเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตร สถานศึกษา 3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่ง ฝึกงานอาชีพให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ทักษะอาชีพ 3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และสถานศึกษา 3.4.4 บูรณาการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนสถาน ประกอบการ เครือข่าย ในชุมชนร่วมสนับสนุน ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน	สถานศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนตามมาตรฐาน การเรียนรู้ตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา 3.4.4 ส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่ง ฝึกงานอาชีพให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ทักษะอาชีพ 3.4.5 ร่วมพัฒนาสื่อ การเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ ในกระบวนการจัด การเรียนรู้ ตามหลักสูตร ของสถานศึกษา 3.4.6 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และสถานศึกษา	
4. การส่งเสริม	4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	4.1 สถานศึกษามี

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
และสนับสนุนการใช้หลักสูตร	จัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนในการจัด การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน อย่างเพียงพอ และ สอดคล้องกับความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอน	จัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยาการ ตลอดจน ทรัพยากรที่จำเป็นในการ จัดการเรียนรู้และสอน อาชีพอย่างเพียงพอ และ สนับสนุนเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อ การเรียน การสอนที่หลากหลาย ทันสมัย เป็นปัจจุบัน สอดคล้อง กับความ ต้องการ	งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่ง วิทยาการ ตลอดจน ทรัพยากรที่จำเป็น ในการจัดการเรียนรู้และสอน อาชีพอย่างเพียงพอ และ มีเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อ การเรียนการสอนที่ หลากหลายทันสมัยเป็น ปัจจุบันสอดคล้องกับ ความต้องการ
	4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามี การจัดหาและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง และจัดระบบ สารสนเทศ ให้มีความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ของครู	4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนครูและบุคลากร ในการพัฒนาตนเองด้าน	4.2 ครูและบุคลากรมีการ พัฒนาตนเอง ด้านการสอน ทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการ พัฒนาตนเองด้าน
	4.3 สถานศึกษาทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่าย ภายนอก จัดหาวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญ แหล่ง เรียนรู้ภายนอก สถาน ประกอบการต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ และเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพ จริงเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน	การสอนทักษะอาชีพอย่าง ต่อเนื่อง ให้ปรับเปลี่ยน กระบวนการที่ดำเนินการพัฒนา หลักสูตร การจัดการ เรียนรู้ รวมทั้งการวัดและ ประเมินผล เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ ในการจัด การเรียนรู้ทักษะอาชีพ โดยใช้รูปแบบการพัฒนา ครูและจะต้องใช้การเรียนรู้ แบบบูรณาการ การฝึก ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นทีม และการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดู งาน การฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ และจะต้องมี การประเมินผลการพัฒนา	ทัศนในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้ง การวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ทักษะ อาชีพ
			4.3 เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน ตลอดจนพิจารณา คัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วม จัดการศึกษาอาชีพ

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		เป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุง การพัฒนาบุคลากรให้มี คุณภาพและประสิทธิภาพ	
5. การจัด บรรยากาศในการ เรียนรู้	5.1 สถานศึกษามี สภาพแวดล้อมภายในที่มี อาคารสถานที่ โรงฝึกงาน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความ ปลอดภัยเพียงพอ เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด 5.2 ครูจัดบรรยากาศในชั้น เรียนให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับบริบทของ สถานศึกษาในการจัด การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียนให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ มีการจัด สภาพแวดล้อมให้ เหมาะสมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับ บริบทของสถานศึกษา 5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกให้ เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อม ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้การเลือก โครงการและกิจกรรม ตามหลักสูตร 5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือ ให้ผู้เรียนมี ความปลอดภัยและเกิด การเรียนรู้	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียนให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้มีการจัด สภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ เชื่อมโยงกับบริบทของ สถานศึกษา โดยเฉพาะ การใช้อาคารสถานที่ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรม ของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน 5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกให้ เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อม ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฝึกอาชีพ การสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและ กิจกรรมตามหลักสูตร 5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็น ผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมี ความปลอดภัยและ เกิดการเรียนรู้
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ			

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
1. การวางแผน การบริหาร หลักสูตร	1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษา	1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ บริหารหลักสูตร สถานศึกษา ประกอบด้วย	1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย
	ของนักเรียนในการเรียนรู้ การฝึกอาชีพ ที่สอดคล้อง กับทักษะความสามารถของ ตนเอง ศึกษาแนวทางการ ต้องการของตลาดแรงงาน	1.1.1 ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นประธาน กรรมการ	1.1.1 ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นประธาน กรรมการ
	บริบทความต้องการของ ชุมชนและสถาน ประกอบการต่างๆ โดย การทำเวทีประชาคมแผน ชุมชน แบบสอบถาม	1.1.2 ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นรอง ประธานกรรมการ	1.1.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ
	1.3 กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะ อาชีพของนักเรียน มาตรฐาน ตัวชี้วัด และ เป้าหมายของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน	1.1.3 ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน เป็นกรรมการ	1.1.3 ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน เป็นกรรมการ
	1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักใน ความสำคัญของการส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน ให้กับบุคลากรใน สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง	1.1.4 ผู้แทนองค์กร ชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ	1.1.4 ผู้แทนสถาน ประกอบการ 1 คนเป็น กรรมการ
	1.5 วางแผนร่วมกับชุมชน ในการจัดหา และระดม ทรัพยากรเพื่อส่งเสริม การเรียนการสอนทักษะ อาชีพของนักเรียน	1.1.5 ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน เป็นกรรมการ	1.1.5 ผู้แทนสภานักเรียน 1 คน เป็นกรรมการ
		1.1.6 ผู้แทนสถาน ประกอบการ 1 คน	1.1.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็น กรรมการ
		1.1.7 ผู้แทนสถาบัน อาชีวศึกษา 1 คน เป็นกรรมการ	1.1.7 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้
		1.1.8 ผู้แทนครู 1 คน เป็นกรรมการ	กำหนดนโยบาย ทิศทาง การพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน ที่สอดคล้องกับ ทักษะความสามารถของ ตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเป้าหมายของ
		1.1.9 ผู้แทนสภา นักเรียน 1 คน เป็น กรรมการ	สถานศึกษาในการพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของ
	1.1.10 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็นกรรมการ		

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		<p>1.1.11 รong ผู้อำนวยการ หรือ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและ เลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะ อาชีพของนักเรียนที่ สอดคล้องกับทักษะ ความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและ เป้าหมายของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน บริบทความ ต้องการของชุมชนและ สถานประกอบการต่างๆ โดยการทำให้ประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ</p>	<p>ชุมชนและสถาน ประกอบการต่างๆ โดย การทำเวทีประชาคม แผน ชุมชน แบบสอบถาม หรือ แบบสำรวจ วิเคราะห์ ตรวจสอบความชัดเจน ความสมบูรณ์ทันสมัยของ หลักสูตรความสอดคล้องของ องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ของ หลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมกระบวนการจัด การเรียนรู้ และการ ประเมินการเรียนรู้ต้องมี ความสอดคล้องกัน รวมทั้ง ตอบสนองความต้องการของ สังคม ก่อนที่จะนำหลักสูตร ไปใช้</p>
		<p>1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการประชาสัมพันธ์ หลักสูตรทั้งภายใน สถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่ม สาระ ครูและบุคลากร และภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ผู้ใช้ ผลผลิตของหลักสูตร ผ่าน</p>	<p>1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตร สํารวจข้อมูลที่ เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับ ทักษะ อาชีพของนักเรียนใน สถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ภายในสถานศึกษา รวมทั้ง ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ สภาพปัญหา จุดเน้นความ ต้องการด้านการพัฒนา ทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน</p>

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		<p>ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร</p> <p>1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึก ปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง การวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัยและปลอดภัย มีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและผู้เรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด</p> <p>1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพ เพื่อเพิ่ม</p>	<p>ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องตามมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชน และบริบทของสถานศึกษา</p> <p>1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร</p> <p>มีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร</p> <p>1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุน</p>

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		<p>ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเตรียมความพร้อมของครูในการนำหลักสูตรไปใช้</p> <p>1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศ การใช้หลักสูตรที่หลากหลายเพื่อศึกษาปัญหา ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร</p>	<p>การใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึก ปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง</p> <p>การวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอทันสมัยและปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและนักเรียนให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด</p> <p>1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนเพิ่มเติมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน</p>
2. การวางแผนการใช้หลักสูตร	2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร สํารวจ	2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำ	2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจ

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับ ทักษะอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาและบริบท ต่างๆ วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการด้าน การพัฒนาทักษะอาชีพของ สถานศึกษา ความต้องการ ของผู้เรียน ผู้ปกครองและ ชุมชนแนวทางการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพการวัดและ ประเมินผลให้สอดคล้อง ตามมาตรฐานหลักสูตร แกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการด้าน อาชีพของชุมชน และบริบท ของสถานศึกษา	ความเข้าใจในการใช้ หลักสูตรกับครูและ บุคลากรในการวิเคราะห์ หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มี ความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้ แนวการปฏิบัติเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการเตรียมความ พร้อมของครูและบุคลากร ในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความ เข้าใจในการทำแผน การสอน กำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัด การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนโดยการจัด อบรม ประชุม สัมมนาและ กระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนา ครูและบุคลากรให้มีทักษะ และความรู้ด้านการจัด การเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาชีพที่หลากหลาย	ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับ ครูและบุคลากร ในการวิเคราะห์หลักสูตรที่ จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจ ตรงกัน เพื่อให้แนว การปฏิบัติเป็นไปในทิศทาง เดียวกันและสอดคล้อง ต่อเนื่องกัน 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการเตรียม ความพร้อมของครูและ บุคลากรในการนำหลักสูตร ไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการทำ แผนการสอน กำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผล ผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและ กระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีทักษะและความรู้ด้าน การจัดการเรียนการสอน อาชีพ และความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาชีพที่หลากหลาย	

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	การจัดการเรียนการสอน อาชีพ และความสามารถใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ และจัด ครูเข้าสอนให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและมีจำนวน ครูเพียงพอ	และมีประสิทธิภาพ 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผน จัดครู เข้าสอนได้ ตรงตามความสามารถและ ความถนัดในสาขาอาชีพ 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา เตรียมความพร้อมของ ผู้เรียน โดยให้ครูมีการ วิเคราะห์ผู้เรียนว่ามี ความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะอาชีพที่จะเรียนใน หลักสูตรโดยมีข้อมูล เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิ หลังทางครอบครัว ความ สนใจและความถนัดด้าน อาชีพของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการออกแบบการจัด การเรียนรู้ที่เหมาะสม	และมีประสิทธิภาพ 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนจัดสรรบุคลากร อย่างมีประสิทธิภาพ จัดครู เข้าสอนได้ตรงตาม ความสามารถและความถนัด ของอาชีพที่นักเรียนสนใจ 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา เตรียมความพร้อมของ ผู้เรียน โดยให้ครู มีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามี ความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะอาชีพที่จะเรียน ในหลักสูตร โดยมีข้อมูล เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลัง ทางครอบครัว ความสนใจ และความถนัดด้านอาชีพ ของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
	2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการกำกับติดตาม การใช้หลักสูตร โดยใช้ รูปแบบการนิเทศการใช้ หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจาก การใช้หลักสูตร โดยใช้ กระบวนการนิเทศที่ วางแผนร่วมกันของ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการ นิเทศ รวมทั้งวางระบบ การติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับการใช้หลักสูตร	2.5 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการกำกับติดตาม การใช้หลักสูตร โดยใช้ รูปแบบการนิเทศการใช้ หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น จากการใช้หลักสูตร โดยใช้ กระบวนการนิเทศที่ วางแผนร่วมกัน ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการ นิเทศ รวมทั้งวางระบบ การติดตามตรวจสอบ	2.5 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนการกำกับติดตาม การใช้หลักสูตร โดยใช้ รูปแบบการนิเทศการใช้ หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น จากการใช้หลักสูตร โดยใช้ กระบวนการนิเทศที่วางแผน ร่วมกันของผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้นิเทศและครู ผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวาง ระบบการติดตามตรวจสอบ
	2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา วิจัยและติดตามผลการใช้ หลักสูตร ดำเนินการ ติดตามผลการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตาม มาใช้เป็นข้อมูลพิจารณา ปรับปรุงหลักสูตรให้มี คุณภาพและมีความ		

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	เหมาะสมยิ่งขึ้น	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับการใช้ หลักสูตร 2.6 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนประเมินการใช้ หลักสูตร กำหนดเครื่องมือ ที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปและเขียน รายงานการประเมิน การใช้หลักสูตร	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับการใช้หลักสูตร 2.6 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนประเมินการใช้ หลักสูตร กำหนดเครื่องมือ ที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปและเขียนรายงาน การประเมินการใช้หลักสูตร
3. การจัดสื่อและ แหล่งเรียนรู้ใน การใช้หลักสูตร	3.1 ผู้บริหารจัดสรร งบประมาณเงินอุดหนุน ทรัพยากร ที่จำเป็น ในการจัดการสอนอาชีพ อย่างเพียงพอ ตามที่ครูใน รายวิชาที่รับผิดชอบ ต้องการอย่างเหมาะสม 3.2 ผู้บริหารประสานงาน กับเครือข่ายต่างๆ สถาบัน อาชีวศึกษาในพื้นที่ เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน สร้าง ความร่วมมือทางวิชาการ สนับสนุนวิทยากร บุคลากร สื่อและอุปกรณ์ แหล่ง เรียนรู้ รวมถึงงบประมาณ และเทคโนโลยีในการ จัดการเรียนการสอน 3.3 สถานศึกษาใช้สถาน	3.1 สถานศึกษาจัดสรร งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากรตลอดจน ทรัพยากรที่จำเป็นใน การจัดการเรียนรู้และ สอนอาชีพอย่างเพียงพอ และสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องใช้สื่อการเรียนการ สอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับ ความต้องการ 3.2 ครูและบุคลากรต้อง จัดสภาพแวดล้อม ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่ง เรียนรู้ต่างๆ มุมค้นคว้า ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีความสัมพันธ์ ที่ดี	3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณเงิน อุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียนอย่าง เพียงพอ และสอดคล้องกับ ความต้องการในการจัด การเรียนการสอน 3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดหาและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง และจัดระบบ สารสนเทศให้มีความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ของครู 3.3 ครูเลือกใช้สื่อ แหล่ง เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับกิจกรรม การเรียนรู้

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	<p>ประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และ ฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน</p>	<p>ระหว่างครูกับผู้เรียน</p> <p>3.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ประสานงานกับเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน ตลอดจน พิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็น วิทยากรในการร่วมจัด การศึกษาอาชีพ</p> <p>3.4 ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนทางวิชาการ ในสถานศึกษา ใช้สถาน ประกอบการ ให้เป็นแหล่ง เรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพ ของนักเรียนโดยการทำ ข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน</p>	<p>3.4 สถานศึกษาจัดแหล่ง เรียนรู้ภายนอกสถาน ประกอบการต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ และเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพ จริง จัดวิทยากร หรือ ผู้เชี่ยวชาญ สื่อ อุปกรณ์ที่มี คุณภาพ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนที่ทันสมัย โดยทำ ข้อตกลง (MOU) กับ เครือข่ายภายนอก</p>
<p>4. การดำเนินการ ใช้หลักสูตร</p>	<p>4.1 ครูผู้สอนนำหลักสูตร สถานศึกษาไปกำหนด โครงสร้างรายวิชา และ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพและทักษะอาชีพ ตามเป้าหมาย</p> <p>4.2 ครูใช้หลักสูตร สถานศึกษาที่ยืดหยุ่นตาม ความเหมาะสม จัดเนื้อหา สารและกิจกรรมให้</p>	<p>4.1 ครูออกแบบหน่วย การเรียนรู้โดยยึดหลักการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และ เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ อาชีพโดยการปฏิบัติจริง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืด หุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและ</p>	<p>4.1 ครูออกแบบหน่วย การเรียนรู้โดยยึดหลักการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้น ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ โดยการปฏิบัติจริงจัดทำ แผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตาม ความเหมาะสม จัดเนื้อหา สารและกิจกรรม</p>

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับ สถาบันอาชีวศึกษา สถาน ประกอบการในพื้นที่ เพื่อ สร้างความร่วมมือทาง วิชาการ และแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกทักษะอาชีพของ นักเรียน	กิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของ ผู้เรียน 4.2 ครูจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย จัดประสบการณ์ให้ นักเรียนได้สำรวจและรู้จัก ตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่ เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมทั้งสนับสนุนและเปิด โอกาสให้นักเรียนได้สัมผัส โลกของการทำงานตาม สภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบการ แหล่ง เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ อาชีพและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับ สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือ ทางวิชาการ และแหล่ง เรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพ ของนักเรียน
	4.3 ครูจัดกระบวนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโดยใช้วิธีการ หลากหลายโดยเน้นการวัด ตามสภาพจริง (Authentic Assessment)	4.3 ครูจัดกระบวนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพ จริง (Authentic Assessment) เพื่อ ประเมินความก้าวหน้าของ ผู้เรียนและการแสดงออก ของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วย เครื่องมือที่หลากหลาย	4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการใน รายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ บูรณาการ ส่งเสริมทักษะอาชีพ ในรายวิชาเพิ่มเติมจัด รายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้กับ นักเรียนจัดกิจกรรมสร้าง เสริมประสบการณ์อาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ การฝึกประสบการณ์ของ การทำงานตามสภาพจริง จากครอบครัว สถาน ประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ครอบคลุมในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ อาชีพและคุณลักษณะ ที่พึง ประสงค์
		4.3 ครูจัดกระบวนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้	4.3 ครูจัดกระบวนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
			ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้า ของผู้เรียนและ การแสดงออกของผู้เรียน รายบุคคล ผ่านการปฏิบัติ จริงด้วยเครื่องมือที่ หลากหลาย
5. การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนและกำหนด ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ หลักสูตรให้ชัดเจนกำหนด และสร้างเครื่องมือ การนิเทศติดตามหลักสูตร ที่เชื่อถือได้ 5.2 ผู้รับผิดชอบดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร ในเชิงบวก แบบ กัลยาณมิตร แบบนิเทศ สอนงาน (Coaching) และแบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การประเมินแบบรอบทิศทาง 360 องศา โดยสร้างความ เข้าใจและเจตคติแก่ครูและ บุคลากรทางการศึกษา มี การสะท้อนผลการนิเทศ ให้กับครูเพื่อเป็น การช่วยเหลือให้ครูสามารถ ปรับปรุงตนเองและการ	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีม ผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ หรือ ครูหัวหน้า งานวิชาการ หัวหน้าสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลาการนิเทศและ สร้างเครื่องมือการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรที่ เชื่อถือได้ 5.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจต คติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับติดตามการใช้ หลักสูตรแก่ครูและ บุคลากร ร่วมกันกำหนด ความต้องการและข้อตกลง ร่วมกันในการนิเทศหรือ กำกับติดตาม 5.3 ทีมผู้นิเทศภายใน ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูล นิเทศติดตามการใช้ หลักสูตรด้วยกระบวนแบบ นิเทศสอนงาน (Coaching)	5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีม ผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ กำหนดเวลา การนิเทศและสร้างเครื่องมือ การนิเทศติดตามการใช้ หลักสูตรที่เชื่อถือได้ 5.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจตคติ ที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครู และบุคลากร ร่วมกันกำหนด ความต้องการและข้อตกลง ร่วมกันในการนิเทศหรือ กำกับติดตาม 5.3 ทีมผู้นิเทศภายใน ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูล นิเทศติดตามการใช้ หลักสูตรด้วยกระบวนแบบ นิเทศสอนงาน (Coaching)

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
	จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) 5.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผล การนิเทศ ข้อเสนอแนะ ต่างๆ รายงานต่อคณะ กรรมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา ร่วมกันสะท้อน ผลปรับปรุงและพัฒนาทั้ง เชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้ เหมาะสม 5.4 ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการนิเทศการใช้ หลักสูตร ไปพัฒนา การเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะ อาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	หลักสูตรด้วยกระบวนการแบบ นิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศ สอนงานจะเน้นไปที่ การพัฒนาผลการ ปฏิบัติงาน (Individual Performance) และ พัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครู สามารถจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศ จะคอยแนะนำให้ คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครู สามารถจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องทำให้ ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ หลักสูตร	ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้น ไปที่การพัฒนาผล การปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนา ศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะ คอยแนะนำให้คำปรึกษา ช่วยเหลือให้ครูสามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องทำให้ได้ร่วมกันแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจาก การใช้หลักสูตร 5.4 ทีมผู้นิเทศภายใน รายงานผลการนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงาน ต่อคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกัน สะท้อนผลปรับปรุงโดย การถอดบทเรียนและ จัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5.5 ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการนิเทศกำกับติดตาม การใช้หลักสูตรไปพัฒนา การเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
6. การประเมิน	6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	6.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

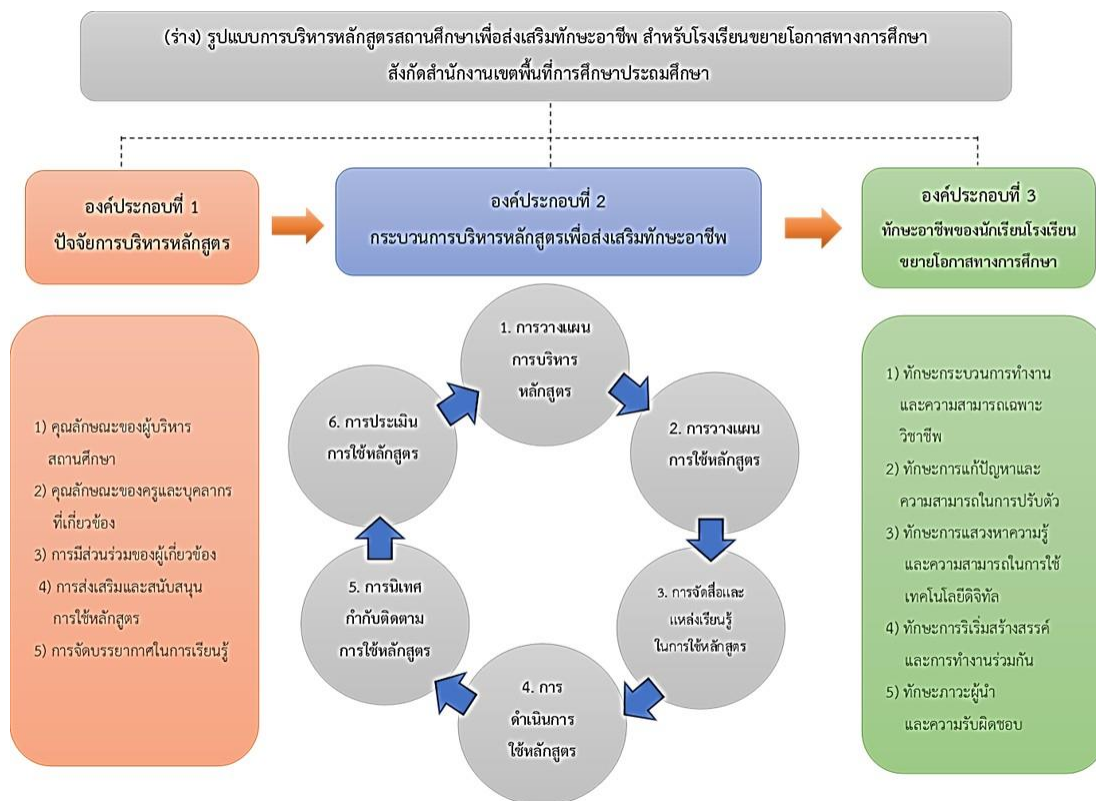
ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
การใช้หลักสูตร	กำหนดวัตถุประสงค์ของ การประเมินการใช้หลักสูตร มาตรฐานการปฏิบัติ การวัดผล การทำงาน กำหนดวิธีการควบคุม เกณฑ์การเปรียบเทียบ การทำงานกับมาตรฐาน และการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน 6.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วม ของทุก ภาคส่วน ให้มีการติดตาม ตรวจสอบการทำงาน บริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนทุกชั้นตอน มี การรายงานผลการติดตาม เป็นระยะ 6.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผล การประเมินผลการใช้ หลักสูตร ข้อเสนอแนะ ต่างๆ รายงานต่อคณะ กรรมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา ร่วมกันสะท้อน ผลปรับปรุงและพัฒนาทั้ง เชิงวิธีการ และเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้ เหมาะสม	กำหนดผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ ครูหัวหน้างาน วิชาการ หัวหน้าสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการ ประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมิน การใช้หลักสูตร 6.2 ทีมผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร ใช้รูปแบบการ ประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อ ประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้าน พฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะ ในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้าน ทักษะในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation) 6.3 ทีมผู้ประเมินการใช้	กำหนดผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ เป็น ผู้รับผิดชอบในการประเมิน การใช้หลักสูตร โดยกำหนด วัตถุประสงค์ของ การประเมิน ระยะเวลาของ การประเมิน รูปแบบของ การประเมินการใช้หลักสูตร 6.2 ผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร ใช้รูปแบบ การประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผล ด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation) 6.3 ผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูล จากการประเมินผลการใช้ หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผล

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	สรุปประเด็น
		<p>หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูล จากการประเมินผลการใช้ หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผล การประเมินต้องมี ความชัดเจน เป็นไปได้มี ความยุติธรรม ตรงตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 6.4 ทีมผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร รายงานผล การประเมินการใช้ หลักสูตร สรุป และ รายงานผลการวิเคราะห์ ข้อมูล และการรายงานผล จะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่ง ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตร มีคุณภาพหรือไม่เพียงใดมี ส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก 6.5 ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการประเมินการใช้ หลักสูตร ไปพัฒนา กระบวนการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทักษะอาชีพ ตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่คาดหวังไว้</p>	<p>การประเมินต้องมีความ ชัดเจน เป็นไปได้มีความ ยุติธรรม ตรงตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 6.4 ผู้ประเมินการใช้ หลักสูตร รายงานผล การประเมินการใช้หลักสูตร สรุป และรายงานผล การวิเคราะห์ข้อมูล และ การรายงานผลจะมุ่งเสนอ ข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ เพียงใดมีส่วนใดบ้างที่ควร แก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก 6.5 ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการประเมินการใช้ หลักสูตร ไปพัฒนา กระบวนการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ทักษะอาชีพ ตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่คาดหวังไว้</p>

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ทำให้ได้องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหาร หลักสูตรองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบเหล่านี้ มาใช้ในการยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้ทฤษฎีระบบ เป็นฐาน แสดงดังภาพ 9

ภาพ 9 แสดงร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพ 9 แสดงร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทำให้ได้องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบ

ที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

ปัจจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบผลสำเร็จ ได้แก่

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของสถานศึกษา

1.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

1.4 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

1.5 สนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและใช้หลักสูตร ที่ช่วยส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

2.2 มีทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและเป้าหมายของสถานศึกษา มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาที่สอนและรับผิดชอบ สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำเร็จของการจัดกิจกรรม

2.3 พัฒนาคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน สามารถ

ประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทัน
ความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ อธิบายที่ดี เป็นแบบอย่างดี สามารถประสานงานกับองค์กร หรือ
บุคคลภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะ
อาชีพของนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ
ของนักเรียน มีดังนี้

3.1.1 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

3.1.2 พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้อาชีพ และ
ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

3.1.4 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคาร
สถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา

3.1.5 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่ง
ต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.1.6 ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
มีดังนี้

3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะ
อาชีพของนักเรียน

3.2.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และ
นักเรียนในสถานศึกษา

3.2.3 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัด
กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษา
ในด้านต่างๆ

3.2.4 ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนมีดังนี้

3.3.1 ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.3.2 สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา

3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ

3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

4.1 สถานศึกษามีงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากร ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพอย่างเพียงพอ และมีเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ

4.2 ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ

4.3 เครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ

4.4 สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา ใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	เป็นประธานกรรมการ
1.1.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.3 ผู้แทนผู้ประกอบการ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.4 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.5 ผู้แทนสถานักเรียน 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน	เป็นกรรมการ
1.1.7 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ วิเคราะห์ตรวจสอบความชัดเจน ความสมบูรณ์ทันสมัยของหลักสูตร ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งตอบสนองความต้องการของสังคม ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรศึกษาวិเคราะห์หลักสูตร สํารวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชน และบริบทของสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู และบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึกปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริง การวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัยและปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนเพิ่มเติมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนจัดสรรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความสามารถและความถนัดของอาชีพที่นักเรียนสนใจ

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลังทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครู

3.3 ครูเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

3.4 สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริง จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ สื่อ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนที่ทันสมัย โดยทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

4.1 ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริงจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับสถาบันอาชีวศึกษา

สถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพ ของนักเรียน

4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการในรายวิชา พื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม จัดรายวิชาเพิ่มเติม อาชีพให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้การฝึกประสบการณ์ของการทำงานตามสภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์

4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้ การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและ การแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หรือ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลา การนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม การใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือ กำกับติดตาม

5.3 ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วย กระบวนการแบบนิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนา ผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทำ ให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร

5.4 ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะ ต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงโดยการถอด บทเรียนและ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร

6.2 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation)

6.3 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตร ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6.4 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก

6.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ 5 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ

- 1.1 นักเรียนมีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 1.2 นักเรียนมีความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้
- 1.3 นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 1.4 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 1.5 นักเรียนมีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 1.6 นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
- 1.7 นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.8 นักเรียนมีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว

- 2.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออก เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม
- 2.2 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ
- 2.3 นักเรียนนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.4 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้
- 2.5 นักเรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน
- 2.6 นักเรียนสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 2.7 นักเรียนสามารถตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ
- 2.8 นักเรียนมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

- 3.1 นักเรียนมีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 3.2 นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสม
- 3.3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่างถูกต้อง
- 3.4 นักเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
- 3.5 นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.6 นักเรียนมีความสามารถในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3.7 นักเรียนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ

4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน

- 4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการทำงานใหม่ๆ
- 4.3 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 4.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้

4.5 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

4.6 นักเรียนยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

5.1 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น

5.2 นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้

5.3 นักเรียนมีความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน

5.4 นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด

5.5 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

5.6 นักเรียนมีความสามารถในการประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.7 นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรม

5.8 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานภายใต้สถานการณ์ ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผลการตรวจสอบร่างรูปแบบฯ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาพรวมของรูปแบบฯ และ องค์ประกอบของรูปแบบส่วนใหญ่มีความเหมาะสม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยสรุปดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของ
ร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร	✓	คงเดิม
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา
1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมี ความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	✓	คงเดิม
1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของ สถานศึกษา	✓	คงเดิม
1.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ	✓	แก้ไขเป็น มีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง มีความคิด สร้างสรรค์ พัฒนาตนเองให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อยู่เสมอ
1.4 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วน ร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน และ ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม
1.5 สนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากร ที่จำเป็น ต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา	✓	คงเดิม
2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	✓	แก้ไขเป็น ครู
2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและใช้หลักสูตรที่ ช่วยส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	แก้ไขเป็น มีความรู้และ ความเข้าใจในการจัดทำและใช้ หลักสูตร
2.2 มีทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับ หลักสูตรและเป้าหมายของสถานศึกษามีความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในรายวิชาที่สอนและรับผิดชอบ สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีทักษะในการ ประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และความสำเร็จของการจัดกิจกรรม	✓	แก้ไขเป็น มีทักษะในการ ออกแบบการเรียนการสอน อาชีพ เข้าใจในหลักสูตรอาชีพ ที่สอน สามารถประเมินผลงาน และการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
2.3 พัฒนาคณะกรรมาธิการอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน	✓	แก้ไขเป็น พัฒนาคณะกรรมาธิการในการสอนอาชีพตามหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ สามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพ และการเรียนการสอนอาชีพ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่สืบค้นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีพให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต
2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ อธิษาคัยที่ดี เป็นแบบอย่างดี สามารถประสานงานกับองค์กร หรือบุคคลภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม
3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	✓	คงเดิม
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	✓	คงเดิม
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้		
3.1.1 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	✓	คงเดิม
3.1.2 พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้อาชีพ และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	✓	คงเดิม
3.1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา		ตัดทิ้ง เนื่องจากเป็นภาระงานทั่วไปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3.1.4 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา	✓	คงเดิม
3.1.5 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
3.1.6 ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	คงเดิม
3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้	✓	คงเดิม
3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม
3.2.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในสถานศึกษา	✓	คงเดิม
3.2.3 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนและให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่างๆ	✓	คงเดิม
3.2.4 ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม
3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้	✓	คงเดิม
3.3.1 ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	✓	คงเดิม
3.3.2 สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	คงเดิม
3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้	✓	คงเดิม
3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา	✓	คงเดิม
3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ	✓	คงเดิม
3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา	✓	คงเดิม

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
4.1 สถานศึกษามีงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่ง วิทยากร ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอน อาชีพอย่างเพียงพอ และมีเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ	✓	แก้ไขเป็น สถานศึกษามี งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แพลตฟอร์ม ในการส่งเสริมการเรียน การสอนอาชีพที่หลากหลาย ทันสมัยเป็นปัจจุบัน สอดคล้อง กับความต้องการของครูและ ผู้เรียน
4.2 ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพ อย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ	✓	คงเดิม
4.3 เครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วม ในการจัด การศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพ นั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ	✓	คงเดิม
4.4 สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา ใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของ นักเรียนโดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน	✓	แก้ไขเป็น สถานศึกษามีการทำ ข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ ในสถานศึกษา และใช้สถาน ประกอบการให้เป็นแหล่ง เรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของ นักเรียน
5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้	✓	คงเดิม
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะการใช้ อาคารสถานที่ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมของครู ในการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจัด สภาพแวดล้อมภายในให้เชื่อมโยง กับส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนจัดบรรยากาศ ที่ส่งเสริม ด้านอาชีพ เช่น จัดตลาดนัด นักเรียน จัดลานกิจกรรมแสดง ผลงาน ชิ้นงาน ผลผลิตจากการ เรียนรู้ด้านอาชีพ จัดสถานที่ให้ เป็นแหล่งการฝึกการเป็น ผู้ประกอบการ

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร	✓	คงเดิม
5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียน มีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้	✓	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	✓	คงเดิม
1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร	✓	คงเดิม
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ		ประกอบด้วย
1.1.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ		1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ
1.1.3 ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน เป็นกรรมการ		1.1.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน เป็นกรรมการ
1.1.4 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ		1.1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ
1.1.5 ผู้แทนสถานักเรียน 1 คน เป็นกรรมการ		1.1.4 ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน เป็นกรรมการ
1.1.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็นกรรมการ		1.1.5 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ
1.1.7 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ		1.1.6 ผู้แทนสถานักเรียน 1 คน เป็นกรรมการ
		1.1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็นกรรมการ
		1.1.8 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ 1 คน เป็นกรรมการ
		1.1.9 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
<p>บทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของ นักเรียน บริบทความต้องการของชุมชนและ สถานประกอบการต่างๆ โดยการทําเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ วิเคราะห์ตรวจสอบความชัดเจน ความสมบูรณ์ทันสมัยของหลักสูตร ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ วัตถุประสงค์ของ หลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการ ประเมินผล การเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งตอบสนองความ ต้องการของสังคม ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้</p>	✓	คงเดิม
<p>1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร สํารวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องสภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ ของนักเรียนในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ภายใตสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แนวทางการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้อง</p>	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิเคราะห์บริบทของ สถานศึกษา สํารวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพของ นักเรียนในสถานศึกษาและ บริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการด้านการพัฒนา ทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของ
<p>ตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชนและ บริบทของสถานศึกษา</p>		ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัด และประเมินผลให้สอดคล้อง ตามมาตรฐานหลักสูตร แกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
<p>1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรวางแผน การ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูและ บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรมีความรู้สึกที่ดีกับ หลักสูตร</p>	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้ง ภายในและภายนอก สถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู และบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิต ของหลักสูตร ผ่านช่องทาง

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่นงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึกปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริงการวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัย และปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและผู้เรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูได้ทราบ ประเมินผลการใช้หลักสูตร แนะนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรร่วมกับข้อมูลอื่นๆ และบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ	✓	ต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรมี ความรู้สึที่ดีกับหลักสูตร แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกับคณะครู จัดทำแผนการ ใช้งบประมาณ ในการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนอาชีพ โดยนำข้อมูลจากการจัด กิจกรรมในรอบปีที่ผ่านมา เป็น ฐานในการพิจารณาจัดสรร ทรัพยากรสนับสนุน เพื่อให้เกิด ความคุ้มค่า เหมาะสมและตรง กับความต้องการของครูและ ผู้เรียน
1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้าน การสอนทักษะอาชีพด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนเพิ่มเติม หลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกระบวนการพัฒนาครู ในการพัฒนาตนเองด้านการ สอนทักษะอาชีพ ด้วยการ อบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียน เพิ่มเติมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียน
2. การวางแผนการใช้หลักสูตร	✓	แก้ไขเป็น การเตรียมความ พร้อมในการใช้หลักสูตร
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดย ทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์ หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติ เป็นไป ในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา เตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้ หลักสูตรกับครูและบุคลากรใน การวิเคราะห์หลักสูตรที่จะ นำไปใช้ ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไป ใน ทิศทางเดียวกันและสอดคล้อง ต่อเนื่องกัน

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
<p>2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ</p>	✓	<p>แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา และกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ</p>
<p>2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนจัดสรรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความสามารถและความถนัดของอาชีพที่นักเรียนสนใจ</p>	✓	<p>แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสม ตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัดด้านอาชีพของครู</p>
<p>2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลังทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียนเป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p>	✓	<p>คงเดิม</p>
<p>2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับการใช้หลักสูตร</p>	✓	<p>แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกรอบการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ</p>

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร	✓	มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร
3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน	✓	คงเดิม
3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคาร สถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครู	✓	แก้ไขเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ในการฝึกอาชีพ สื่อ เทคโนโลยี แพลตฟอร์ม ออนไลน์ และสารสนเทศให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อาชีพของครู
3.3 ครูเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	✓	คงเดิม
3.4 สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริง จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ สื่อ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนที่ทันสมัย โดยทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก	✓	แก้ไขเป็น สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกโดยทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริงจัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ อาชีพ มาช่วยสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของครู

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
4. การดำเนินการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
4.1 ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริงจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนทำข้อตกลง (MOU) กับสถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน	✓	แก้ไขเป็น ครูจัดทำแผนการสอนอาชีพยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริง
4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม จัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ของการทำงานตามสภาพจริง จากครอบครัว สถานประกอบ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียน ให้ความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	✓	คงเดิม
4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย	✓	คงเดิม
5. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลาการนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้	✓	คงเดิม
5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกัน กำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือกำกับติดตาม	✓	คงเดิม
5.3 ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วยกระบวนการแบบนิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual	✓	คงเดิม

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร		
5.4 ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผล ปรับปรุงโดยการถอดบทเรียนและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	✓	แก้ไขเป็น ทีมผู้นิเทศภายใน รายงานผลการนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทบทวนหลังปฏิบัติงาน โดยใช้กระบวนการ AAR (After Action Review : AAR) เพื่อทบทวนวิธีการทำงานของครู ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น
5.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	✓	คงเดิม
6. การประเมินการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้กรงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร	✓	คงเดิม
6.2 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation/ Teamwork Evaluation)	✓	แก้ไขเป็น ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการ

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
		สื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation/ Teamwork Evaluation)
6.3 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผล การใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	✓	คงเดิม
6.4 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผล จะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใดมีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิก	✓	คงเดิม
6.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้	✓	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	✓	คงเดิม
1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ	✓	คงเดิม
1.1 นักเรียนมีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ	✓	แก้ไขเป็น นักเรียนมีความรอบรู้และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ
1.2 นักเรียนมีความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนเองสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้	✓	คงเดิม
1.3 นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจให้เกิดผลงานตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้	✓	คงเดิม
1.4 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	✓	คงเดิม
1.5 นักเรียนมีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	✓	คงเดิม
1.6 นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	✓	คงเดิม
1.7 นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
1.8 นักเรียนมีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ		ตัดออก

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว	✓	คงเดิม
2.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออกเมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม	✓	คงเดิม
2.2 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ	✓	คงเดิม
2.3 นักเรียนนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
2.4 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้	✓	คงเดิม
2.5 นักเรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน	✓	คงเดิม
2.6 นักเรียนสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	✓	คงเดิม
2.7 นักเรียนสามารถตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ	✓	คงเดิม
2.8 นักเรียนมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคิดและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม	✓	คงเดิม
3. ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	✓	คงเดิม
3.1 นักเรียนมีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย	✓	คงเดิม
3.2 นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสม	✓	คงเดิม
3.3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่างถูกต้อง	✓	คงเดิม
3.4 นักเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
3.5 นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
3.6 นักเรียนมีความสามารถในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
3.7 นักเรียนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ	✓	คงเดิม

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน	✓	คงเดิม
4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	✓	แก้ไขเป็น นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ
4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการทำงานใหม่ๆ	✓	รวมข้อ 4.2 และ 4.3 แก้ไขเป็น 4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอาชีพที่ตนเองสนใจ
4.3 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ	✓	รวมข้อ 4.2 และ 4.3 แก้ไขเป็น 4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอาชีพที่ตนเองสนใจ
4.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้	✓	คงเดิม
4.5 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	✓	คงเดิม
5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	✓	คงเดิม
5.1 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น	✓	คงเดิม
5.2 นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้	✓	คงเดิม
5.3 นักเรียนมีความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน		ตัดออก ชำ้ซ้อน
5.4 นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด	✓	คงเดิม
5.5 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	✓	คงเดิม
5.6 นักเรียนมีความสามารถในการประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	คงเดิม
5.7 นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรม	✓	แก้ไขเป็น นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
5.8 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน	✓	แก้ไขเป็น นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้

จากตาราง 18 แสดงรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยการบริหารหลักสูตร 2) กระบวนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และ 3) ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรแก้ไขภาพรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาให้มีความสวยงามและทันสมัย มีรายละเอียด แสดงดังภาพ 10

ภาพ 10 แสดงรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพ 10 แสดงรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

ปัจจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประสบผลสำเร็จ ได้แก่

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้อาชีพของสถานศึกษา

1.3 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอยู่เสมอ

1.4 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

1.5 สนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

2. ครู

2.1 มีความรู้และความเข้าใจในการจัดทำและใช้หลักสูตร

2.2 มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้การสอนอาชีพ เข้าใจในหลักสูตรอาชีพที่สอนสามารถประเมินผลงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

2.3 พัฒนาตนเองในด้านการสอนอาชีพตามหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ สามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่สืบค้นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ อธิบายที่ดี เป็นแบบอย่างดี สามารถประสานงานกับองค์กร หรือ บุคคลภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.1.1 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3.1.2 พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้อาชีพ และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.1.3 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา

3.1.4 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่ง ต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.1.5 ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพของนักเรียน

3.2.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และ นักเรียนในสถานศึกษา

3.2.3 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษา ในด้านต่างๆ

3.2.4 ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนมีดังนี้

3.3.1 ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา

3.3.2 สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา

3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ อาชีพ

3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็น ประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

4.1 สถานศึกษามีงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แพลตฟอร์ม ในการส่งเสริม การเรียนการสอนอาชีพที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการของครูและ ผู้เรียน

4.2 ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง สามารถ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ

4.3 เครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ

4.4 สถานศึกษามีการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในสถานศึกษา และใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะ อาชีพของนักเรียน

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมภายในให้เชื่อมโยงกับการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น จัดตลาดนัดนักเรียน จัดลานกิจกรรมแสดงผลงาน ชิ้นงาน ผลผลิตจากการเรียนรู้ด้านอาชีพ จัดสถานที่ให้เป็นแหล่งการฝึกการเป็นผู้ประกอบการ

5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร

5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ
 - 1.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.4 ผู้แทนผู้ประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.5 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.6 ผู้แทนสถานนักเรียน 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.8 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ 1 คน เป็นกรรมการ
 - 1.9 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีบทบาทหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ วิเคราะห์ตรวจสอบความชัดเจน ความสมบูรณ์ทันสมัยของหลักสูตร ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ต้องมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งตอบสนองความต้องการของสังคม ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา สํารวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรมีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร

4. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะครูจัดทำแผนการใช้งบประมาณ ในการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนอาชีพ โดยนำข้อมูลจากการจัดกิจกรรมในรอบปีที่ผ่านมา เป็นฐานในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า เหมาะสมและตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน

5. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกระบวนการพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอน ทักษะอาชีพ ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนเพิ่มเติมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษา จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสม ตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัดด้านอาชีพของครู

4. ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลังทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

5. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกรอบการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร

6. ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ในการฝึกอาชีพ สื่อเทคโนโลยี แพลตฟอร์มออนไลน์ และสารสนเทศให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อาชีพของครู

3. ครูเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

4. สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริง จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้อาชีพ มาช่วยสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของครู

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ครูจัดทำแผนการสอนอาชีพยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริง

2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม จัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียน

ได้การฝึกประสบการณ์ของการทำงานตามสภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์

3. ครูจัดกระบวนการวัดและประมวลผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้ การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและ การแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หรือ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลา การนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม การใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือ กำกับติดตาม

3. ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วย กระบวนการแบบนิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนาผล การปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร

4. ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทบทวนหลังปฏิบัติงาน โดยใช้กระบวนการ AAR (After Action Review: AAR) เพื่อทบทวนวิธีการทำงานของครู ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น

5. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบ ในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร

2. ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation)

3. ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือ ยกเลิก

5. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ 5 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ

- 1.1 นักเรียนมีความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ
- 1.2 นักเรียนมีความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้
- 1.3 นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.4 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ

1.5 นักเรียนมีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ

1.6 นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

1.7 นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว

2.1 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจ ได้อย่างเป็นระบบ

2.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออก เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม

2.3 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจ ในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้

2.4 นักเรียนนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 นักเรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน

2.6 นักเรียนสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

2.7 นักเรียนสามารถตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ

2.8 นักเรียนมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคิดและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

3.1 นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้อาชีพของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3.2 นักเรียนมีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3.3 นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 นักเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3.5 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่างถูกต้อง

3.6 นักเรียนมีความสามารถในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.7 นักเรียนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ

4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน

4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ

4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอาชีพที่ตนเอง สนใจ

4.3 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้

4.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและ วัฒนธรรมที่หลากหลาย

4.5 นักเรียนยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

5.1 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น

5.2 นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้

5.3 นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด

5.4 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบกับผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

5.5 นักเรียนมีความสามารถในการประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

5.7 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีต่อความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 354 คน โดยมีผลการประเมิน ดังตาราง 19

ตาราง 19 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

รายการ	n = 354	
	ความถี่	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	118	33.34
1.2 ครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	118	33.33
1.3 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	118	33.33
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
2.1 ปริญญาตรี	172	48.59
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	159	44.91
2.3 สูงกว่าปริญญาโท	23	6.50
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 1- 5 ปี	93	26.28
3.2 6 -10 ปี	152	42.93
3.3 11-15 ปี	75	21.19
3.4 15 ปีขึ้นไป	34	9.60
รวม	354	100.00

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผู้ตอบแบบประเมินจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 48.59 สูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 44.91 และสูงกว่าปริญญาโท มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50

ผู้ตอบแบบประเมิน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า 1- 5 ปี มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.28 รองลงมาระหว่าง 6 -10 ปี มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 42.93 11-15 ปี มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 และ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60

ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม

รายการประเมิน	n = 354						ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์	
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหาร หลักสูตร	4.76	0.22	มากที่สุด	4.80	0.23	มากที่สุด	ผ่าน เกณฑ์
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร หลักสูตรเพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพ	4.78	0.25	มากที่สุด	4.84	0.21	มากที่สุด	ผ่าน เกณฑ์
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	4.65	0.32	มากที่สุด	4.75	0.29	มากที่สุด	ผ่าน เกณฑ์
รวม	4.72	0.23	มากที่สุด	4.79	0.21	มากที่สุด	ผ่าน เกณฑ์

จากตาราง 20 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) ผ่านเกณฑ์ รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ผ่านเกณฑ์ และ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) ผ่านเกณฑ์ รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) ผ่านเกณฑ์ และ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ผ่านเกณฑ์

ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

รายการประเมิน	n = 354						ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์	
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	4.86	0.20	มากที่สุด	4.85	0.20	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
2. ครู	4.82	0.22	มากที่สุด	4.84	0.23	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง	4.65	0.38	มากที่สุด	4.71	0.41	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร	4.68	0.39	มากที่สุด	4.77	0.36	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้	4.75	0.28	มากที่สุด	4.80	0.23	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวม	4.75	0.22	มากที่สุด	4.79	0.23	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 21 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) ผ่านเกณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ผ่านเกณฑ์

ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

รายการประเมิน	n = 354						ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์	
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร	4.77	0.36	มากที่สุด	4.81	0.33	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร	4.82	0.32	มากที่สุด	4.87	0.27	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร	4.79	0.32	มากที่สุด	4.89	0.19	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตร	4.77	0.36	มากที่สุด	4.80	0.31	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร	4.83	0.31	มากที่สุด	4.88	0.30	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

รายการประเมิน	n = 354						ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์	
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร	4.71	0.31	มากที่สุด	4.88	0.30	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวม	4.78	0.25	มากที่สุด	4.84	0.21	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 22 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ผ่านเกณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$) ผ่านเกณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.81$) ผ่านเกณฑ์

ตาราง 23 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์กรประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

รายการประเมิน	n = 354						ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นประโยชน์	
1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ	4.67	0.35	มากที่สุด	4.76	0.31	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว	4.61	0.40	มากที่สุด	4.69	0.39	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
3. ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.63	0.41	มากที่สุด	4.73	0.37	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน	4.69	0.36	มากที่สุด	4.76	0.28	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.67	0.32	มากที่สุด	4.82	0.26	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวม	4.65	0.32	มากที่สุด	4.75	0.29	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 23 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์กรประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.69$) ผ่านเกณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) ผ่านเกณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) ผ่านเกณฑ์

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ชั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนงานอาชีพ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือ โรงเรียนในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แหล่งข้อมูล คือ ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญทางการบริหารจัดการทักษะอาชีพ และหรือหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โครงร่างวิทยานิพนธ์ ร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ในการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในการนำรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปใช้ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ โดยความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของ

นักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร 5) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารหลักสูตร 2) การวางแผนการใช้หลักสูตร 3) การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการใช้หลักสูตร 5) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร 6) การประเมินการใช้หลักสูตร

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการศึกษารองเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร 5) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารหลักสูตร 2) การวางแผนการใช้หลักสูตร 3) การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการใช้หลักสูตร 5) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร 6) การประเมินการใช้หลักสูตร

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทำให้ได้รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และ องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดโดยสรุปของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

ปัจจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 5 ด้าน มีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ทางนวัตกรรมการศึกษาและเป้าหมาย เข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของสถานศึกษา มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอยู่เสมอ มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

2. ครู มีทักษะในการออกแบบการเรียนการสอนด้านอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำ และการใช้หลักสูตร เข้าใจในหลักสูตรอาชีพที่สอน พัฒนาตนเองในการสอนอาชีพ ตามหลักสูตรอยู่เสมอ สามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพ และประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถประสานงานกับองค์กรหรือบุคคลภายนอกได้ ในการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ และเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน คอยสนับสนุน การจัดการศึกษาด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร สถานศึกษามีงบประมาณซื้อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แพลตฟอร์มต่างๆ ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพที่หลากหลาย ทันสมัย เพียงพอตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน มีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญร่วมเป็นวิทยากร ในการจัดการศึกษาอาชีพ สถานศึกษาทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนด้านวิชาการในสถานศึกษาโดยใช้สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้และการฝึกอาชีพของนักเรียน

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมภายใน ให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านอาชีพ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ตลาดนัดนักเรียน งานกิจกรรมแสดงผลงาน ชิ้นงาน ผลผลิตจากการเรียนรู้ด้านอาชีพ จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และผู้ประกอบการให้เหมาะสมกับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ให้สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ตามบริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับคณะครูจัดทำแผนการใช้งบประมาณในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีพ กำหนดกระบวนการพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน เตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัดด้านอาชีพของครู กำหนดกรอบการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร วางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ในการฝึกอาชีพ สื่อ เทคโนโลยี แพลตฟอร์มออนไลน์ และสารสนเทศ ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อาชีพของครู สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก โดยทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตร ครูจัดทำแผนการสอนอาชีพยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child

Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม จัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ จัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน กำหนดเวลาการนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้ สร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือกำกับติดตามทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทบทวนหลังปฏิบัติงาน เพื่อทบทวนวิธีการทำงานของครูทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น นำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผล ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ 5 ทักษะ มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

3.1 ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ นักเรียนมีความรอบรู้และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ สามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนเองสนใจได้สำเร็จตามแผน สามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ มีความมุ่งมั่น อดทน ในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ

3.2 ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดหาทางออกเมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม นำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงานสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม

3.3 ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นักเรียนมีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่างถูกต้อง สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ

3.4 ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอาชีพที่ตนเองสนใจ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

3.5 ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น มีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน บุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ข้อค้นพบ มีประเด็นที่สำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อ การเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีความสามารถในการเป็นผู้นำให้แก่ผู้อื่นในการทำงาน ความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการตนเองให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และพร้อมที่จะแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงตัวเองและความสามารถของตนเองมากขึ้นด้วย เพื่อเข้าสู่สังคมและตลาดแรงงานในอนาคต สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป นำไปสู่การเผยแพร่เทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะ เกิดเป็นกลยุทธ์การขาย เกิดผู้ประกอบการในงานอาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะงานอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้มีเท่าทันในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) ในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อแบบกระจายบทบาทจากการรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงานและรับผิดชอบต่อแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตร การทำงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายของผลงานร่วมกัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์และทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นให้เห็นเป้าหมายร่วมกันและทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของซันดดา เทียนฤกษ์ (2558) กล่าวว่า ทักษะอาชีพเป็นความสามารถที่บุคคลใช้ความรู้ความคิดเพื่อแก้ปัญหา สามารถอยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อดำรงชีวิตและเตรียมวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับยุคที่มีการแข่งขันด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

2. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้และความเข้าใจในการบริหารหลักสูตร มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจและสามารถวางแผนกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอรู้เท่าทันความเป็นแปลงของโลกและสภาวะแวดล้อมต่างๆ มีความสามารถในการประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนา ทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งจะต้องมีความรู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่อง หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรดา เวชญาลักษณ์ (2565) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นำและส่งเสริมสนับสนุน กำหนดทิศทางในการทำงานของ ครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของวาริรัตน์ แก้วอุไร (2564) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและงานวิชาการของ สถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2 ครู มีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอาชีพและสามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน เช่น คอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน โปรแกรม คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ต่างๆ มีทักษะในการเรียนการสอนอาชีพ ซึ่งถือว่าครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญ ในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ จัดการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเป็นผู้ใช้หลักสูตรในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนซึ่งครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและการใช้หลักสูตร มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และครูต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานและ ปรับบทบาทในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสมเกียรติ อินทสิงห์ (2563) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร ด้านผู้สอนจะต้องมี ความรู้ความสามารถในการออกแบบ การใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับแนวคิดของสิทธิพร เอี่ยมแสนและคณะ (2561) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้กำหนดหลักสูตรของโรงเรียนและออกแบบวิธีการ เรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และบรรลุในสิ่งที่โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายเอาไว้ และ สอดคล้องกับแนวคิดของ Nieveen & Paus (2009) ได้ระบุปัจจัยซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษา คือ การส่งมอบคุณค่าและมวลประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เรียนการบริหารหลักสูตร จะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอนเป็นสำคัญ

2.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษาต้องมีกลุ่มเครือข่าย องค์กรต่างๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายในการสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมเกียรติ อินทสิงห์ (2563) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการด้านคณะกรรมการการบริหารที่ต้องมีความเชี่ยวชาญ เช่นเดียวกับแนวคิดของของสิทธิพร เอี่ยมแสนและคณะ (2561) ได้กล่าวว่า ชุมชนและผู้ปกครอง กลุ่มของผู้ปกครอง และคนในชุมชนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อหลักสูตรของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาในชุมชน คือ โรงเรียนที่บุตรหลานของเขาเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจึงต้องการให้โรงเรียนได้พัฒนาลูกหลานของเขาตามที่เขาต้องการให้ได้รู้และได้เป็น

2.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แพลตฟอร์ม ที่ทันสมัยและเพียงพอ ตรงกับความต้องการในการใช้งานของครูและผู้เรียน มีการจัดทำตกลง (MOU) กับหน่วยงาน สถานประกอบการ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนอาชีพที่หลากหลาย และสถานศึกษาต้องสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนรู้ในการสอนด้านอาชีพ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในเรื่องการสอนอาชีพที่ตนเองรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องมาจากการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของบุคคล โดยเฉพาะในสถานศึกษาหรือองค์กรต่างๆ หลักสูตรสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคคลในหลายๆ ด้าน ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรมีความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉวีดา เวชญาลักษณ์ (2565) ได้กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านปัจจัยส่งเสริม/สนับสนุน ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ และระบบการบริหารจัดการ (4M) และสอดคล้องกับสายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหาร มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพ ในท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงของสังคมมีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพใน มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ

2.1.5 การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครู จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้อึดและเหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมด้านอาชีพ โดยครูจะต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมความต้องการความปลอดภัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและจัดบรรยากาศ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถใช้การฝึกทักษะอาชีพได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ จัดบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สามารถมีผลกระทบในการสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียน บรรยากาศที่ถูกจัดที่ดีสามารถกระตุ้นความสนใจและ การมุ่งมั่นในการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และสวยงามมีผลกระทบที่ดีต่อการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนรู้ การใช้ เทคโนโลยีการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หน้าจอ อินเทอร์เน็ตหรือโปรแกรมซอฟต์แวร์ ที่เหมาะสมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2563) ได้กล่าวว่า ปัจจัยประกอบเพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน เช่น การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะด้านการใช้อาคาร สถานที่ต่างๆ สอดคล้องกับกษมา ชนวงษ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตร การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เตรียมสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นระเบียบ สวยงามร่มรื่น น่าอยู่ มั่นคง ปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ เรณู บุญเสษฐ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารหลักสูตร ด้านสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศ ให้ปลอดภัย จัดบรรยากาศภายในให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สะอาดปลอดภัยแสงสว่างเพียงพอ โต๊ะเก้าอี้ มีสภาพเหมาะสม มีบรรยากาศที่มีความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการ ทำงาน และการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

2.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการบริหารหลักสูตร เป็นกระบวนการขั้นตอนแรก ที่สำคัญในการสร้างและดำเนินการหลักสูตรการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนการบริหาร หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เป็นกระบวนการที่ต้องมีความสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้และผู้เรียนที่เฉพาะเจาะจงในบริบทของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณาความต้องการด้านอาชีพของผู้เรียน เพื่อใช้กำหนดวัตถุประสงค์และความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เริ่มต้นโดยการระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้หลักสูตรบรรลุถึงและความต้องการของผู้เรียนมีความเข้าใจถึงความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2563) ได้กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย การวางแผนเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การขับเคลื่อนหลักสูตรสู่การปฏิบัติและการประเมินผลการใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับ นงนุช ชุมภูเทพ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาบนพื้นที่สูงและทิวทัศน์เขตภาคเหนือฝั่งตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนต้องประกอบด้วยข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเรณู บุญเสรษฐ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารหลักสูตรในขั้นตอนแรก ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร

2.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนสำคัญ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมพร้อมช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้และการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ ทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกันในเป้าหมายการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อให้แนวปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน และวางแผนปฏิบัติในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มารุต พัฒนาผล (2562) ที่กล่าวว่า การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เชื่อมโยงมาจากระบบการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย การขออนุมัติใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย การวางแผนการใช้หลักสูตร การกำหนดทรัพยากรของหลักสูตร การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และการกำกับดูแลคุณภาพ ประเมินการใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้กล่าวว่า เป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษาจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัยของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจ รู้จักและค้นพบตนเอง จนสามารถวางแผน

ตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษา และการประกอบอาชีพในอนาคตได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัด

2.2.3 ขั้นตอนที่ 3 การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตรมีความสำคัญสำหรับการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากก่อนที่จะเริ่มต้นจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุถึงจากหลักสูตรนั้นๆ ในการเลือกแหล่งเรียนรู้ สามารถใช้หนังสือเรียน คลิปวิดีโอ แอปพลิเคชัน หรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เลือกแหล่งที่ตรงกับเนื้อหาของหลักสูตรและรูปแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพของผู้เรียน โดยสื่อการเรียนรู้ควรถูกออกแบบเพื่อให้เหมาะกับผู้เรียนและวัตถุประสงค์ การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต้องมีการวางแผนและการจัดทำอย่างรอบคอบเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) ได้กล่าวว่า ในส่วนของการบริหารหลักสูตร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะและเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหาหมวดประสบการณ์ และจัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนกรอบ หรือกำหนดการพัฒนาผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับสายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ

2.2.4 ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการทำให้หลักสูตรที่ออกแบบไว้ใช้งานจริงมีประสิทธิภาพและสามารถประโยชน์ได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการใช้หลักสูตรต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารและการสร้างสรรค์เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียนของครูและผู้บริหารสถานศึกษา การรับฟังความต้องการของผู้เรียนและการปรับตัวตามอาจเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยครูต้องการเตรียมการ เข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรอย่างชัดเจน เตรียมสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นตามหลักสูตรหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและความต้องการของนักเรียน ออกแบบรายละเอียดของบทเรียนตามหลักสูตรกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และการสอนที่เหมาะสม เตรียมเอกสารประกอบการเรียนรู้ นำเสนอเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้อย่างชัดเจน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือการสอนที่เหมาะสม ให้คำแนะนำและการสนับสนุนสำหรับผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ

เพิ่มเติมสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทำการฝึกทักษะอาชีพจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564) ได้กล่าวว่า ด้านการดำเนินการระดับชั้นเรียน คือ การนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ในระดับชั้นเรียนโดยครู ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างรายวิชาการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กล่าวว่า การเสริมสร้างทักษะอาชีพในสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา โดยแนวทางเสริมสร้างทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม หรือจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้เรียนต่อเนื่องเป็นชุดรายวิชา

2.2.5 ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตามการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในระบบการศึกษาทุกระดับ เป้าหมายหลักของการนิเทศและกำกับติดตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน คือ การทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้รับประสบการณ์และทักษะอาชีพจากการฝึกปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาทักษะอาชีพที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ดังนั้นการนิเทศและกำกับติดตามหลักสูตรมีความสำคัญมากในการให้การศึกษาที่มีคุณค่าแก่นักเรียนหรือผู้เรียนในทุกระดับอายุและการศึกษาที่ต่างกันเป็นกระบวนการสำคัญในการศึกษาและการฝึกอบรมที่ให้ความรู้และทักษะต่างๆ แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ กระบวนการนี้มีความสำคัญเพราะมีผลต่อคุณภาพของการศึกษาที่มีการรับรอง หรือมีการประเมินอย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศและกำกับติดตามการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต้องมีการวางแผนและการดำเนินการอย่างรอบคอบเพื่อให้การศึกษาและการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพของผู้เรียนในหลักสูตรนั้นๆ ดังนั้น การร่วมมือระหว่างผู้วางแผนหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าการศึกษาเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีผลสำเร็จสูงสุดในท้ายที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา คือ กระบวนการบริหารจัดการรายวิชา หรือกิจกรรมทางการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและกำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ด้านการกำกับดูแลคุณภาพการดำเนินการในการกำกับดูแลคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายหรือตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรการประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับแนวคิดของรัตนา คำเพชรดี (2559) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากร

ทางการศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2.6 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีจุดประสงค์ในการวัดและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน และเกิดทักษะอาชีพหรือไม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา การร่วมมือระหว่างครูผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง มีความสำคัญในกระบวนการนี้ เพื่อให้การประเมินเป็นประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายของทุกคนในกรรวิธี การศึกษานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้และการสอนในระบบการศึกษา การประเมินนี้มุ่งเน้นที่การวัดผลการใช้หลักสูตรเพื่อให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงหรือปรับแก้หลักสูตรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2563) ได้กล่าวว่า หลังการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่งแล้วควรจะมีการประเมินผลหลักสูตรตามวัตถุประสงค์หลักสูตรที่กำหนด หรือตามตัวชี้วัดที่กำหนดและพัฒนาให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของจิตติมา วรณศรี (2557) ได้กล่าวว่า ประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการตรวจสอบโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทั้งครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อตรวจสอบว่า หลังจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแล้ว ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรเพื่อจะเป็นข้อมูลสารสนเทศไปใช้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ประกอบด้วยทักษะอาชีพ 5 ทักษะ ได้แก่

2.3.1 ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ นักเรียนมีความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ สามารถจัดลำดับความสำคัญในการทำงานอาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรู้และทักษะที่ต้องการในการประกอบอาชีพหรืองานที่เฉพาะเจาะจง ทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จในงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวว่า ความสามารถที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมีซึ่งประกอบด้วย ทักษะกระบวนการทำงาน หมายถึงการลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเองโดยมุ่งเน้นการฝึกฝนวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ การวิเคราะห์งาน เป็นการมองภาพรวมของงานเมื่อได้รับเป้าหมายว่า เป้าหมายของงานคืออะไรและทำอย่างไรจะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ การวางแผนในการทำงาน เป็นการกำหนดเป้าหมายของงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงาน กำลังคนที่ใช้ในการทำงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และสอดคล้องกับแนวคิดของวิภาวี ศิริลักษณ์ (2557) ได้กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติ หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ โดยมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และดำเนินการเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออกเมื่อเจอปัญหาที่ซับซ้อน สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หลอมรวมผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัวเป็นทักษะสำคัญที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ในหลากหลายสถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอนและความสามารถที่นักเรียนสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ตามประกาศสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมอบหมายภารกิจให้สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ดูแลการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส ได้กล่าวว่า เป็นทักษะเพื่อการเรียนรู้ การทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องทำการบูรณาการเป้าหมายแบบมีหลักการและไม่เลื่อนลอย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่คาดคิด ทั้งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลาและการมีคู่แข่งโดยใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ในด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่แตกต่างไป งานที่มีกำหนดการที่เปลี่ยนแปลงและบริบทที่เปลี่ยนไป ในด้านความยืดหยุ่น เป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผล และสอดคล้องกับ อัครเดช นิละโยธิน (2559) ได้กล่าวว่าความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนถึงการปรับตัว ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพรวบรวมความคิดเห็น ดำเนินการจัดการความเข้าใจในความคิดที่แตกต่าง

2.3.3 ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นักเรียนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการและกิจกรรมต่างๆ โดยการฝึกฝนให้เกิดจากการปฏิบัติในการกำหนดปัญหาในการสืบค้น การวางแผนการสืบค้น การดำเนินการสืบค้นตามแผนที่วางไว้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ในด้านแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทักษะสำคัญในสมัยปัจจุบันเนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในหลายด้านของชีวิตและการทำงาน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนปรับตัวกับอุตสาหกรรมและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การมีทักษะดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร การทำงาน การเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาทางเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

(2561) ที่กล่าวว่า ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นซึ่งมีบทบาทหลักคือการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง การเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Learner) ที่มีความกระตือรือร้นและลงมือทำเพราะการเรียนการสอนยุคใหม่มีแนวโน้มไปสู่การมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและไม่จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้นตามไปด้วย ความสามารถในการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ตลึงผลึกความคิดและเป็นผู้ลงมือหรือร่วมลงมือตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว และสอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564) กล่าวว่า จากงานในอนาคตและลักษณะของงานแสดงให้เห็นว่าเราต้องพัฒนาคนในอีกหลายทักษะใหม่ๆ จึงจะทำงานแข่งกับหุ่นยนต์และดำเนินชีวิตในอนาคตซึ่งก็ต้องปรับตัวให้ทันเพื่อความอยู่รอดใน ทักษะดิจิทัลไม่ได้หมายถึงการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตเท่านั้น เพราะทักษะดิจิทัลมีมิติที่ลุ่มลึกไปถึงการเข้าใจและรู้เท่าทันถึงความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยี โซเชียลมีเดียและอินเทอร์เน็ต

2.3.4 ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม ใช้เทคนิคในการสร้างความคิด มีความคิดใหม่ๆ เพื่อสร้างวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่การสร้างผลงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่นที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน เป็นทักษะสำคัญที่มีความสำคัญในการทำงานและการเรียนรู้ในสมัยปัจจุบัน เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้และมีผลที่สำคัญต่อความสำเร็จในหลากหลายสถานการณ์ ช่วยให้นักเรียนมีความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2559) ได้กล่าวว่า ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม (creativity and innovation) เป็นการใช้จ่ายเงินทางการประยุกต์และการประดิษฐ์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เรื่องใหม่ และด้านการทำงาน การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง (career and learning self-reliance) มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี มีความสามารถในการจัดการ ทำงานและเรียนรู้อย่างอิสระ และสอดคล้องกับ อัครเดช นีละโยธิน (2559) ได้กล่าวว่า การทำงานร่วมกัน เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการให้ความเคารพกับความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน มีความยืดหยุ่นกับสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม มีความเต็มใจในการที่จะประนีประนอม

2.3.5 ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางด้านการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนการทำงานที่วางไว้ มีความสามารถในการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม รับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่น นักเรียนสามารถเริ่มต้นโดยการศึกษาและเรียนรู้จากผู้นำที่เก่งและโดยการฝึกฝน

ความสามารถของนักเรียนในสถานการณ์จริง หรือโดยการเข้าร่วมอบรมและสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบและภาวะผู้นำซึ่งสอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership & Responsibility) ในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ แบบกระจายบทบาทจากการรับผิดชอบ ต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้อง เป็นคณะทำงานและรับผิดชอบต่อแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตรการทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมาย ของผลงานร่วมกัน เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นใช้ศักยภาพหรือความสามารถสูงสุด โดยการทำตัวอย่าง ที่ไม่ถือผลประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งและไม่ใช้อำนาจ โดยขาดจริยธรรมและคุณธรรมถือประโยชน์ ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และสอดคล้องกับ อัครเดช นิละโยธิน (2559) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำและ ความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงความเป็นผู้นำการปฏิสัมพันธ์และ การแก้ปัญหา สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีผลการประเมินความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหาร หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัย การบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีองค์ประกอบที่สอดคล้อง มีหลักในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริม ทักษะอาชีพที่ชัดเจนมีขั้นตอนการบริหารหลักสูตรตั้งแต่การวางแผนการบริหารหลักสูตร การเตรียมพร้อมในการใช้หลักสูตร การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้ หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรและการประเมินการใช้หลักสูตรที่ เชื่อมโยงกันและ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กษมา ชนะวงศ์ (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม

คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนโดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ณรงค์ อภัยใจ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหาร จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและสภาพแวดล้อมของรูปแบบดังกล่าวมีผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยวางแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้ชัดเจน ครอบคลุมตามความต้องการของนักเรียน และจัดทำโครงการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่ชัดเจน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพให้ชัดเจน และสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรจากเครือข่ายภายในและภายนอกตามบริบทของสถานศึกษา

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และมีการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาด้วย

1.4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหาและการปรับตัว ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องกำหนดนโยบายการส่งเสริมอาชีพเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา

1.5 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนา

ศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้มีความรู้ ทักษะในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยการบูรณาการท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรสร้างเครื่องมือวัดทักษะอาชีพที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพาสต์ภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรสะเต็มศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- กฤติมา มะโนพรหม. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กษมา ชนะวงศ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กัญญาณัฐ ปูนา. (2562). *ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(1), 135-148.*
- กัญญภัทร จำปาทอง. (2558). *แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตติมา วรณศรี. (2553). *รายงานการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จตุรงค์ ณะสีลังกูร. (2563). *ผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร Academic Leadership and Curriculum Development*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สงขลา: ชาญเมืองการพิมพ์.
- จักรพันธ์ ชัยทัศน์. (2562). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ชนิดดา เทียนฤกษ์. (2558). *การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี มณีโกศล. (2560). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชนสิทธิ์ สิทธิสุนทร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). *การจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง*. นนทบุรี: เอ็มดี ออล กราฟิก.
- ชีรวัดน์ นิจนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 4(2). 71-102.
- ชวลิต ชุกก่าแพง. (2561). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ: Curriculum Research and Development Concept and Process* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณิรดา เวชญาติภรณ์. (2565). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์. (2559). *ครูวิทยาศาสตร์มีอาชีพ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา เขมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). *การบริหารจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงนุช ชุมภูเทพ. (2560). *รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร เขตภาคเหนือฝั่งตะวันตก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2554). *การบริหารหลักสูตร: Curriculum Administration*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*.
กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ภารตี อนันต์นาวิ. (2555). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี:
มนตรี.
- ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร. (2564). *การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). *แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร*. สืบค้น 2 สิงหาคม 2565, จาก
<http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/1544651319.pdf>.
- มนสิข สิทธิสมบุรณ์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร มโนทัศน์และการประยุกต์ใช้*. พระนครศรีอยุธยา:
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ยุพยง วุฒวงศ์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะ
อาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพธนา เกื้อกุล. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์* (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: แพรคทีเคิล ดีไซน์ สตูดิโอ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2561). *หลักคิด การจัดการหลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2554). *การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คำสมัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2559). *พจนานุกรมไทย ฉบับนักเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เสริมวิทย์.
- เรณู บุญเสษฐ. (2561). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รังสรรค์ โยศรีคุณ. (2556). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัย
มหาภูมิราชวิทยาลัย.
- รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงศ์. (2557). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร : Curriculum
Development*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

- รัตนา คำเพชรดี. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). การพัฒนาหลักสูตร จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรรณิกา อภัยภักดี. (2561). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- วีรชน บัวพันธ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการเรียน การสอนหุ่นยนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญา นิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- สัมมา ธนินธ์. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท ส. เอเซียเพรส (1989).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). แนวทางการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2560). *การขับเคลื่อน การศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทย ปี2560/2561 ฐานข้อมูลกับการบรรลุตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). *หนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ รายวิชา ทักษะการประกอบอาชีพ (อช11002) ระดับประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2560). *บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร*. สมุทรสาคร: สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สุกัญญา จัตรงค์, และอภิชาติ เลนะนันท์. (2559). การบริหารหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 1473-1487.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษาหลักการและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทาง: การประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สรเดช เลิศวัฒนาภิช. (2560). *การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมเกียรติ อินทสิงห์. (2563). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิทธิพร เอี่ยมแสน และคณะ. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์ กราฟฟิคไซท์.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา และคณะ. (2554). *แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ : ข้อค้นพบจากการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศรีบุรณม์ คอมพิวเตอร์ การพิมพ์.
- ศตวรรษ มะละแหมม. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามแนวความคิด การเรียนรู้โดยใช้สังคม และการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัครเดช นิลโยธิน. (2559). *ตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธเชิงโครงสร้าง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์)*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- อริยาพร ไทรัตน์. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อนุชา โสมาบุตร. (2556). *ทักษะชีวิตและงานอาชีพสำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21* สืบค้น 2 สิงหาคม 2565, จาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/life-and-career-skills/>.D
- อนุชัย รามารังกูร. (2558). *กระบวนการค้นทางการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา, ขวลิต เกิดทิพย์, และศักดิ์จิต มาศจิตต์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- อุไร ปัญญาสิทธิ์. (2561). *รูปแบบการเสริมพลังเพื่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุชกุฎบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Bardo, J.W., & Hartman, J.J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. U.S.A.:
F.E.Peacock.
- Brain, C. (2014). *What is curriculum management*. Retrieved May 1, 2015,
(<https://www.One45.com/curriculum/what-is-curriculum-management>).
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : Harper
Collins Publishers.
- Drucker, P. F. (2005). *The effective executive*. Australia: Wadsworth.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill Book, Inc.
- Hoy, W., & Miskel, C. (2001). *Educational Administration: International Review of the
Literature*. Paris: CHEMS. Theory, Research
- Herbert, A. S. (1966). *Administrative Behavior*. New York: McMillan Company.
- Nieveen, N., & Paus, H. (2009). *Curriculum in development*. Netherlands Institute for
Curriculum Development (SLO), Enschede, the Netherlands.
- Keeves, J. P. (1988). *Models and model building, educational research, methodology,
and measurement*. Oxford U.K.: Pergamon.
- Saylor, J. G., & Alexander M. W. (1974). *Judgement and reasoning in the
child*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Saylor, J. G., & Alexander M. W.. (1974). *Planning Curriculum for Schools*.
New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Smith, R. H. (1980). *Measurement: Making organization perform*. New York: Macmillan.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the Curriculum* (3rd ed.). New York: Harper Collins.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York:
Harcourt, Brace And World.
- Tyler, R. W. (1969). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: University
of Chicago Press.
- Taylor, F. W. (1916). *The Principles of Scientific Management*. New York: Harper.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงวุฒิในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตยา ขาวพราย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
2. ดร.พิทยา แสงสว่าง อาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ดร.ชนิษฐา ม่วงศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
4. ดร.บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านวังขวัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
5. ดร.จิรันธิน คงจัน ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร	อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและ การสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. นายกิตติ เพื่อนฝูง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่าง อุดรดิตถ์ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
3. ดร.ธงชัย คำปวง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1
4. ดร.สุวิชญา ชินธนาชูกิจ	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
5. ดร.ศิริภัสสร ชุมภูเทพ	ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตาก เขต 2

รายนามโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการศึกษาแนวทางการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. โรงเรียนวัดหนองเกตุน้อย	ตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง
จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. โรงเรียนบ้านช่อง	ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา
จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี
เขต 2
3. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23	ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัด
พิษณุโลก สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน	ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด	อาจารย์ประจำสาขาการบริหารจัดการ การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ดร.รัช กงเดิม	ข้าราชการบำนาญ รองศึกษาธิการ ภาค 17 สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. ดร.ละออ วันจิว	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
5. ดร.รังสรรค์ เกิดศรี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
6. ดร.รัตน์ เกตุจันทร์	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านซำรัง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ดร.กัลยาณี รัตนบุตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยสะแก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. ดร.ประเมธ สมบูรณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะเฒ่า
ประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก
เขต 1
3. ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการ
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก
ผู้ดำเนินรายการ นายอรรถพล ศิริมูล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา น่าน
ผู้จัดบันทึก นางสาวชนอนงค์ ชูรา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปรือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
โดย นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 093-3086222 อีเมล : phonlawadk64@nu.ac.th
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สติพร เขาวนชัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนา
ทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น
5 ทักษะ ได้แก่

- 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ
- 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว
- 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน
- 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บและไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการทำงานของท่านและหน่วยงานต้นสังกัดของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งใด

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

1 – 5 ปี 6 – 10 ปี
 11 – 15 ปี 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีความหมายของระดับการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ						
1	มีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ					
2	ความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จ ตามแผนที่วางไว้					
3	การกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้					
4	การจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจ					
5	มีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ					
6	มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน					
7	การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิด ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ					
8	มีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ					
ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว						
9	การคิดหาทางออก เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่าง เหมาะสม					
10	การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพที่ ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ					
11	การนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพ					
12	การแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจ ในเหตุการณ์ ที่ยากลำบากได้					
13	ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน					
14	การปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่ แตกต่าง					
15	การตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ					
16	การปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะและพฤติกรรมในการ					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ทำงานได้อย่างเหมาะสม					
ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล						
17	การมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่ หลากหลาย					
18	การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่าง เหมาะสม					
19	การวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่าง ถูกต้อง					
20	การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็วและ มีประสิทธิภาพ					
21	การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
22	การสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ					
23	การใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ					
ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน						
24	การคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ ทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ					
25	ความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการทำงานใหม่ๆ					
26	การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน พัฒนาแนวคิด ใหม่ๆ อยู่เสมอ					
27	การทำงานร่วมกันเป็นทีมได้					
28	การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐาน ทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย					
29	การยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง					
ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ						
30	การเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น					
31	ความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ตามแผนงานที่วางไว้					
32	ความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน					
33	การทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด					
34	การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็น แก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน					
35	ประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
36	ความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรม					
37	การทำงานภายใต้สถานการณ์ ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน					

ขอพระคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้
นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

โดย นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 093-3086222 อีเมล : phonlawadk64@nu.ac.th

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สติพร เขาวนชัย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปยกร่างเป็นรูปแบบการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่อไป

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
2. ตำแหน่ง
3. สถานที่ทำงาน

4. หมายเลขโทรศัพท์
5. วันเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.
6. สถานที่ทำการสัมภาษณ์
7. เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. สิ้นสุดเวลา

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ควรประกอบด้วยใครบ้าง และมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

.....

.....

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรอย่างไร

.....

.....

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

ท่านคิดว่า การวางแผนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

5. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การประเมินการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากสถานศึกษา
ที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best practice)

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
โดย นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 093-3086222 อีเมลล์ : phonlawadk64@nu.ac.th
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สติรพร เซาว์นชัย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปกร่างเป็นรูปแบบการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต่อไป

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
2. ตำแหน่ง
3. สถานที่ทำงาน
4. หมายเลขโทรศัพท์
5. วันเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.
6. สถานที่ทำการสัมภาษณ์
7. เริ่มสัมภาษณ์เวลา น. สิ้นสุดเวลา

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ควรประกอบด้วยใครบ้าง และมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

.....

.....

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรอย่างไร

.....

.....

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

ท่านคิดว่า การวางแผนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

5. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

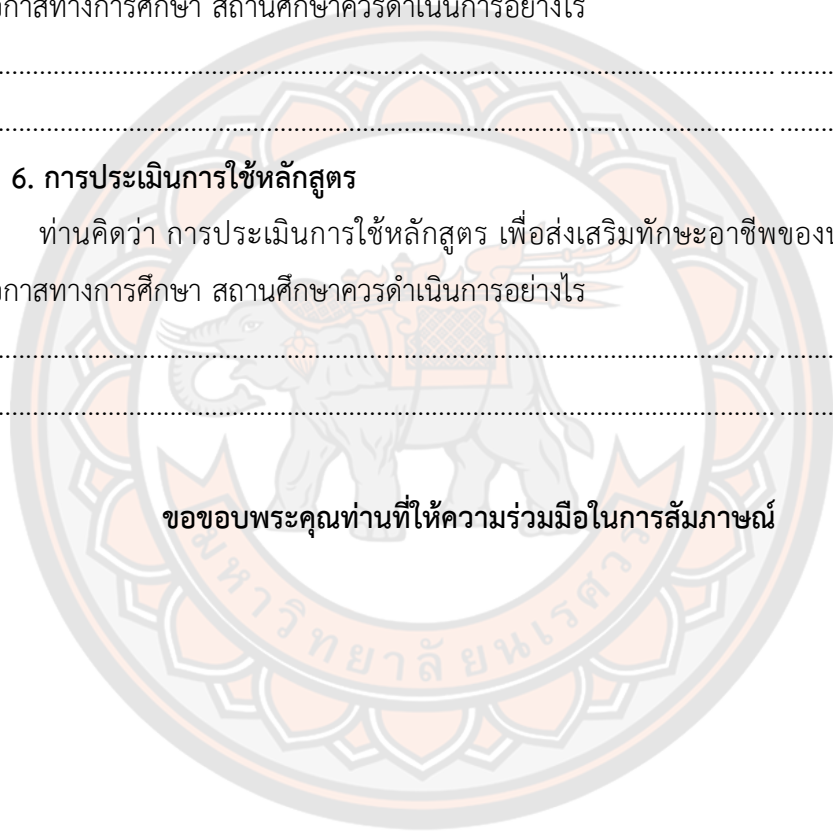
6. การประเมินการใช้หลักสูตร

ท่านคิดว่า การประเมินการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

แบบตรวจสอบความเหมาะสม

ของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สทิธร เขาวนชัย

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

**แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

โดย นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ติดต่อ เบอร์โทรศัพท์ : 093-3086222 อีเมล : phonlawadk64@nu.ac.th

อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สติรพร เขาวนชัย

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่องรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ของ นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สติรพร เขาวนชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นในการสนทนากลุ่มครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประเด็นสนทนากลุ่มขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบว่า

1. องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใดบ้างของรูปแบบที่มีความเหมาะสมแล้ว
2. องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยใดบ้าง ที่ควรปรับปรุงแก้ไข และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรเพื่อให้รูปแบบมีความเหมาะสม

ร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย

3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบย่อย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตร

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา		
1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา		
1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้อาชีพของสถานศึกษา		
1.3 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ		
1.4 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
1.5 สนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากร ที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา		
2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง		
2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
และใช้หลักสูตร ที่ช่วยส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
2.2 มีทักษะการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและเป้าหมายของสถานศึกษา มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา ที่สอนและรับผิดชอบ สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำเร็จของการจัดกิจกรรม		
2.3 พัฒนาดตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน		
2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ อธิปไตยที่ดี เป็นแบบอย่างดี สามารถประสานงานกับองค์กร หรือบุคคลภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง		
3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
3.1.1 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพ กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน		
3.1.2 พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้อาชีพ และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น		
3.1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา		
3.1.4 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา		
3.1.5 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทหารายได้ ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
3.1.6 ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น		
3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง		
บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้		
3.2.1 ให้ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
3.2.2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในสถานศึกษา		
3.2.3 สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่างๆ		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
3.2.4 ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน		
3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ		
<p>บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้</p> <p>3.3.1 ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา</p>		
<p>3.3.2 สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน</p>		
3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน		
<p>บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้</p> <p>3.4.1 สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากรการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา</p>		
<p>3.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ</p>		
<p>3.4.3 เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา</p>		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร		
4.1 สถานศึกษามีงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากร ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็น ในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพอย่างเพียงพอและมีเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ		
4.2 ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ		
4.3 เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ		
4.4 สถานศึกษามีการสนับสนุนทางวิชาการ ในสถานศึกษา ใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน		
5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้		
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมของครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
ให้เหมาะกับนักเรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร		
5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนมีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้		

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการ 1.1.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน เป็นกรรมการ 1.1.3 ผู้แทนผู้ประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ 1.1.4 ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน เป็นกรรมการ 1.1.5 ผู้แทนสถานักเรียน 1 คน เป็นกรรมการ 1.1.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน เป็นกรรมการ 1.1.7 รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ 		
มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของชุมชน		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
และสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ วิเคราะห์ตรวจสอบความชัดเจน ความสมบูรณ์ทันสมัยของหลักสูตร ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งตอบสนองความต้องการของสังคมก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้		
1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร สำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องสภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชนและบริบทของสถานศึกษา		
1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มี		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
ความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร		
1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่นงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึกปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติจริงการวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัย และปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูได้ทราบ ประเมินผล การใช้หลักสูตร แนะนำผลการประเมินไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรร่วมกับข้อมูลอื่นๆ และบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ		
1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนเพิ่มเติมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน		
2. การวางแผนการใช้หลักสูตร		
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไป ในทิศทางเดียวกันและสอดคล้อง ต่อเนื่องกัน		
2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
<p>สำคัญการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ</p>		
<p>2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนจัดสรรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความสามารถและความถนัดของอาชีพที่นักเรียนสนใจ</p>		
<p>2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลังทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียนเป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p>		
<p>2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการกำกับการใช้หลักสูตร</p>		
<p>2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์</p>		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมินการใช้หลักสูตร		
3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร		
3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน		
3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อ เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศ ให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครู		
3.3 ครูเลือกใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้		
3.4 สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริง จัดหาวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญ สื่อ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนที่ทันสมัย โดยทำข้อตกลง (MOU) กับ เครือข่ายภายนอก		
4. การดำเนินการใช้หลักสูตร		
4.1 ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอาชีพโดยการปฏิบัติจริง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับ สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อ		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
สร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน		
4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการส่งเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม จัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพให้กับนักเรียนจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ของการทำงานตามสภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์		
4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคลผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย		
5. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร		
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ ภาระงานอาชีพ กำหนดเวลาการนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้		
5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือกำกับติดตาม		
5.3 ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วยกระบวนการแบบนิเทศ		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
<p>สอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร</p>		
<p>5.4 ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผล ปรับปรุงโดยการถอดบทเรียนและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>		
<p>5.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรไปพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้</p>		
6. การประเมินการใช้หลักสูตร		
<p>6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมิน การใช้หลักสูตร</p>		
<p>6.2 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม</p>		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
(Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation/Teamwork Evaluation)		
6.3 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
6.4 ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมิน การใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใดมีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก		
6.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้		

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ		
1.1 นักเรียนมีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ		
1.2 นักเรียนมีความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้		
1.3 นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้		
1.4 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่อง		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
การทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ		
1.5 นักเรียนมีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ		
1.6 นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน		
1.7 นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
1.8 นักเรียนมีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ		
2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว		
2.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออกเมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม		
2.2 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ		
2.3 นักเรียนนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
2.4 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้		
2.5 นักเรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน		
2.6 นักเรียนสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง		
2.7 นักเรียนสามารถตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติในการทำงานและอาชีพ		
2.8 นักเรียนมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคิดและพฤติกรรมในการทำงานได้อย่างเหมาะสม		
3. ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล		
3.1 นักเรียนมีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนา		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
ตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย		
3.2 นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสม		
3.3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการสืบค้นได้อย่างถูกต้อง		
3.4 นักเรียนมีความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ		
3.5 นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
3.6 นักเรียนมีความสามารถในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ		
3.7 นักเรียนสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ		
4. ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน		
4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ		
4.2 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการทำงานใหม่ๆ		
4.3 นักเรียนมีความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ		
4.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้		
4.5 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย		
4.6 นักเรียนยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง		

องค์ประกอบย่อย	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	เหมาะสม	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ		
5.1 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น		
5.2 นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้		
5.3 นักเรียนมีความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน		
5.4 นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด		
5.5 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อกับผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน		
5.6 นักเรียนมีความสามารถในการประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
5.7 นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมจริยธรรม		
5.8 นักเรียนมีความสามารถในการทำงานภายใต้สถานการณ์ ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน		

**แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบบประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ต่อความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขอความกรุณาท่านช่วยตอบแบบประเมินตามความเป็นจริง ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

นายพลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งใด

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาโท

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

1 – 5 ปี 6 – 10 ปี
 11 – 15 ปี 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาต่อความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีความหมายของระดับการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ **อยู่ในระดับมากที่สุด**

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ **อยู่ในระดับมาก**

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	ความเป็นไปได้					ความเป็น ประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ครูผู้สอน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศทาง 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน (Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation)										
3. ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร										
4. ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุงหรือ ยกเลิก										
5. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตร ไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้										

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้นักเรียนมีทักษะอาชีพ 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว 3) ทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา										
1. ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ										
1.1 นักเรียนมีความรอบรู้ และความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนเองสนใจ										
1.2 นักเรียนมีความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จตามแผนที่วางไว้										
1.3 นักเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้										
1.4 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ										
1.5 นักเรียนมีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ										
1.6 นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน										
1.7 นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ										
2. ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว										
2.1 นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจได้อย่างเป็นระบบ										
2.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดหาทางออก เมื่อพบกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม										
2.3 นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพที่ตนสนใจ ในเหตุการณ์ที่ยากลำบากได้										
2.4 นักเรียนนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ										
2.5 นักเรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน										
2.6 นักเรียนสามารถปรับตัวในการทำงานและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง										

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.5 นักเรียนยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง										
5. ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ										
5.1 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น										
5.2 นักเรียนมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้										
5.3 นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด										
5.4 นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน										
5.5 นักเรียนมีความสามารถในการประสานงานและแก้ปัญหาระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ										
5.6 นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพ										
5.7 นักเรียนมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้										

ขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยาม ดังนี้

- +1 หมายถึง ท่านแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 หมายถึง ท่านไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 หมายถึง ท่านแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
		ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ							
1	มีความรอบรู้ในอาชีพที่ตนเองสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	ความสามารถปฏิบัติงานในอาชีพที่ตนสนใจได้สำเร็จ ตามแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	การกำหนดเป้าหมายในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจ ให้เกิดผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4	การจัดลำดับความสำคัญในเรื่องการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	มีความมุ่งมั่น อดทนในการปฏิบัติงานอาชีพที่ตนเองสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านความคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	มีทักษะด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
		ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว							
9	การคิดหาทางออก เมื่อพบกับปัญหา ที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจได้ อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	การนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการ ทำงานอาชีพมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ของตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
12	การแก้ปัญหาในการทำงานอาชีพ ที่ตนสนใจ ในเหตุการณ์ ที่ ยากลำบากได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง บุคคลในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	การปรับตัวในการทำงานและยอมรับ ความคิดเห็นที่แตกต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	การตัดสินใจเมื่อเกิดภาวะวิกฤติใน การทำงานและอาชีพ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
16	การปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมในการทำงานได้อย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล									
17	การมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนา ตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	การวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจาก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
		การสืบค้นได้อย่างถูกต้อง							
20	การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสืบค้น ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	การสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูล สารสนเทศที่น่าเชื่อถือ ได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	การใช้สื่อและเทคโนโลยีในเชิง สร้างสรรค์เพื่อสร้างอาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน									
24	การคิดค้นสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพ ที่ตนเองสนใจ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
25	ความคิดสร้างสรรค์ สร้างวิธีการ ทำงานใหม่ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการ ทำงาน พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	การทำงานร่วมกันเป็นทีมได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความ แตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและ วัฒนธรรมที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	การยอมรับและเคารพความคิดเห็น ที่แตกต่าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ									
30	การเป็นผู้นำในการทำงานแก่ผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
31	ความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ ให้ประสบความสำเร็จตามแผนงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
		ที่วางไว้							
32	ความรับผิดชอบที่ดีในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33	การทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34	การแสดงออกถึงความรับผิดชอบกับ ผลที่เกิดขึ้น โดยเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	ประสานงานและแก้ปัญหาระหว่าง บุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36	ความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	การทำงานภายใต้สถานการณ์ ที่ไม่แน่นอนได้ มีความยืดหยุ่น ในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความสอดคล้องกับนิยาม ดังนี้

- +1 หมายถึง ท่านแน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 หมายถึง ท่านไม่แน่ใจว่าข้อความมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 หมายถึง ท่านแน่ใจว่าข้อความไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร									
1	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณลักษณะอย่างไร	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ควรประกอบด้วยใครบ้าง และมีบทบาทหน้าที่อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ท่านคิดว่า การบริหาร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
	หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา ควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนการใช้หลักสูตร อย่างไร								
5	การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ท่านคิดว่า การบริหารหลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศ ในการเรียนรู้อย่างไร	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ									
1	การวางแผนการบริหารหลักสูตร ท่านคิดว่า การวางแผนการบริหาร หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สถานศึกษาควร ดำเนินการอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	การวางแผนการใช้หลักสูตรท่าน คิดว่า การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้ หลักสูตร ท่านคิดว่า การจัดสื่อและ แหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	การดำเนินการใช้หลักสูตรท่านคิดว่า การดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อ ส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
	โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร								
5	การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ท่านคิดว่า การนิเทศติดตามการใช้ หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สถานศึกษาควร ดำเนินการอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	การประเมินการใช้หลักสูตร ท่านคิดว่า การประเมินการใช้ หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สถานศึกษาควร ดำเนินการอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการตรวจสอบการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Scale: ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาพรวมทั้งหมด

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.961	37

ภาคผนวก ง ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ อาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แสดงผลการวิจัยได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

1.1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

“...การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดูแลในการบริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีภาวะ ผู้นำทางวิชาการ มองภาพรวมทั้งองค์กรให้ทะลุชัดเจน เข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการบริหาร หลักสูตรทุกชั้นตอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องแนะนำครูในการจัดการเรียนการสอนให้ได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...การมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งที่ควรมีที่สุดในการเป็นผู้บริหาร ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องเก่งงาน เก่งคน สามารถวางแผนพัฒนาหลักสูตรและบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้ หลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...สิ่งที่จำเป็นที่สุดในการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารควรจะมี คือภาวะผู้นำทางวิชาการ ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้บริหารงานอย่างเข้าใจ ผอ.ต้องวางเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารหลักสูตร วางแผนกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สามารถสื่อสารกับครู ผู้เรียน ชุมชน ให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันได้เป็นอย่างดี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.2 มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการวางแผนกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้งานอาชีพของสถานศึกษา

“...หนึ่งในหลายทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือ คนในแวดวงการศึกษาต้องมี คือการวางแผน และวิสัยทัศน์ ซึ่งความสามารถในวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นการมองภาพรวมขององค์กร ที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองภาพรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาและบริหารให้ออก สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ นโยบายที่เป็นไปได้ ในการปฏิบัติให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารโรงเรียน ต้องดูแลคนจำนวนมาก และยังเป็นผู้ชี้ทางในการนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น จึงต้องมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพของโรงเรียนให้ชัดเจน และสร้างความเข้าใจในการนำไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.3 มีความสามารถในการประสานงานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมอาชีพ

“...คุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี และใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายในการสนับสนุน คือ ความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนเหล่านี้ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านอาชีพ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ ซึ่งต้องใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกปฏิบัติงานด้านอาชีพของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการประสานงาน เป็นนักประสาน สิบทิศ โดยนำชาวบ้าน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ประกอบการในพื้นที่เข้ามา เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอาชีพในสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผอ.ต้องมีเทคนิค กลยุทธ์ วิธีการในการประสานงานและสร้างสัมพันธภาพ เครือข่าย ความร่วมมือ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“... ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีทักษะและความสามารถในการประสานงานกับ หน่วยงาน ภายนอกทุกภาคส่วน มาร่วมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพ ของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.4 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ กล้าพัฒนาและกล้าตัดสินใจ เป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นคนที่ทันสมัย ติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงอยู่ เสมอ ชอบเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ และ สำคัญของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คือ ต้องกล้าตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ไม่โมเล โดยอาศัยข้อมูล รอบด้านประกอบการตัดสินใจ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ต้องกล้าคิดนอกกรอบ แต่ต้องคิดอย่างสร้างสรรค์นะครับ ตัดสินใจอย่างถูกต้อง และมีความเด็ดขาด ต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้ตัวเองเป็นคนล้าหลัง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถ คูดี ภูมิฐาน ไบหน้ายิ้มแย้ม พูดจาชัดเจน กล้าคิดนอกกรอบ ตัดสินใจเด็ดขาด และที่สำคัญต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัยเสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ศูนย์กลางการบริหารสถานศึกษาและองค์กรทั้งหมดขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งคนจะเป็นผู้นำต้องกล้าเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ตื่นตัวในการทำงานเสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...คนจะเป็น ผอ. ต้องมีระบบความคิดที่ละเอียดรอบคอบ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เสมอ โดยเฉพาะด้านที่มีผลกระทบต่อโรงเรียนในระยะยาวต้องใช้ในการตัดสินใจที่เด็ดขาด ชัดเจน มีข้อมูลที่ต้องประกอบการตัดสินใจ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครูในการพัฒนาตนเองให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะมุ่งทำงานด้วยความเอาใจใส่ ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ แม้ว่าครูจะไม่ถนัดในการสอนอาชีพก็ตาม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นโค้ชชิ่ง (Coaching) หาวิธีการพัฒนาครูว่าทำอย่างไรครูถึงจะเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู หาวิธีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีทักษะและเทคนิคการสอนอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนทรัพยากรให้ครูด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...การส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านการสอนอาชีพ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในเรื่องการสอนอาชีพ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนอาชีพของครู และต้องจัดสรรงบประมาณ หาวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย พร้อมดูแลให้ความสนใจในการพัฒนาตามความต้องการของครูจริงๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ถ้าครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนเกี่ยวกับอาชีพแล้ว จะทำให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนอย่างแน่นอน แต่ถ้าครูไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาก็จะต้องหาวิธีพัฒนาครูเหล่านั้นให้สามารถจัดการเรียนการสอนอาชีพได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน รวมถึงการจัดทำและการใช้หลักสูตร

“...ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและใช้หลักสูตร รู้วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัดผลการเรียนรู้เป็นอย่างดี และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ต้องมีความมุ่งมั่นในความเป็นครู มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการผู้เรียน เข้าใจและสามารถจัดทำหลักสูตรได้ มีความรู้ในการวัดและประเมินผล”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ครูต้องเข้าใจในการใช้หลักสูตร ต้องเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ตนเองจะสอน เมื่อเข้าใจแล้วต้องสามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และต้องมีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ทักษะการนำเสนอและแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

2.2 มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

“...ยุคสมัยมันเปลี่ยนไปการหาความรู้สมัยใหม่อยู่แค่ปลายนิ้ว ยิ่งเป็นครูสมัยใหม่ ต้องมีความสามารถใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต อุปกรณ์ใหม่ๆครูจะต้องใช้เป็นและมีความเชี่ยวชาญ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการสอนอาชีพได้เป็นอย่างดี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูในศตวรรษที่ 21 ในยุคที่มีความทันสมัยอย่างน้อยในการใช้เครื่องมือ เช่น ไอแพด โน้ตบุ๊ค และอุปกรณ์การสอนต่างๆ เครื่องไม้เครื่องมือที่ทันสมัย ครูต้องใช้เป็น ใช้เก่ง ปรับประยุกต์ กับการจัดการเรียนการสอนได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ทักษะที่ครูควรมีในการสอนอาชีพ คือ ความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy เป็นทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน ซึ่งรวมถึงครูจะต้องใช้ Use เข้าใจ Understand สร้าง create เข้าถึง Access เทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ทักษะที่สำคัญที่ครูต้องใช้ในการสอนในยุคนี้ คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน Digital Literacy เพราะในการเรียนการสอนด้านอาชีพอาจจะต้องใช้ตัวอย่างในการสอน จากการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต ยูทูป ครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนในสมัยนี้ไม่ได้อยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ครูจึงต้องมีความรอบรู้รอบตัว มีทักษะและเทคนิคและสามารถนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

2.3 มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา

“...ครูต้องมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ต้องปรับบทบาทจากครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ สามารถจัดการชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความสามารถและความเข้าใจในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน มีทักษะและเทคนิคการสอน สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ตรงกับการสอนอาชีพนั้นๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ในการเรียนสอนอาชีพในโรงเรียน ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับวิชาและความต้องการของผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ครูจะต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ตรงตามหลักสูตร ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ต้องจัดหากิจกรรมที่นักเรียนสนใจอยากเรียนอยากทำเพราะการสอนอาชีพส่วนใหญ่จะเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่า”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

2.4 มีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

“...การวัดผล เป็นการสอบวัดว่าเมื่อกระบวนการเรียนการรู้ดำเนินไป ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ เปลี่ยนไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ครูจะต้องมีทักษะในการวัดและประเมินผล การใช้เครื่องมือวัดผลต่างๆ เป็นเครื่องวัด การใช้เครื่องมือสอบวัดแต่ละชนิดจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ ผลจากการสอบวัด อาจจะเป็น เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เช่น เป็นคะแนน เป็นคำร้อยละ หรือระดับคุณภาพ ซึ่งยังไม่สามารถตัดสินได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไรจนกว่าจะมีการประเมินผล”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูจะต้องมีความเข้าใจในการประเมินผลงานนักเรียน เพราะการสอนอาชีพนักเรียนจะใช้การประเมินจากชิ้นงานโดยดูจากสภาพจริงเป็นหลัก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...การวัดผลประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่จะบอกให้รู้ว่าเมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่เพียงใด ซึ่งความเป็นจริงแล้วการวัดผลและประเมินผลมิได้ทำเฉพาะเมื่อกระบวนการเรียนรู้จบลงแล้วเท่านั้น แต่เกิดขึ้นตลอดเวลาของการดำเนินจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นครูจะต้องวางแผนการประเมิน โดยเริ่มตั้งแต่ประเมินก่อนเรียน ประเมินขณะเรียน และประเมินหลังเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...การประเมินผลงานนักเรียนมีหลายรูปแบบหลายวิธี ครูจึงต้องเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสม ครอบคลุมและตรงกับเป้าหมายในการสอนอาชีพของสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ในการวัดผลและประเมินผลครูจะต้องมีความรู้และวัด ประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังนั้นก่อนสร้างเครื่องมือวัดครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ว่าเป็นจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมในด้านใด ระดับใด แล้วจึงกำหนดเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

- 1) สนับสนุนการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน
- 2) กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) ระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 4) เสนอแนะข้อคิดเห็น ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 5) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

“...การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ควรประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพร่วมกับสถานศึกษา ร่วมสนับสนุนทางวิชาการ สื่อ อุปกรณ์ ทรัพยากรในการจัดการศึกษา ให้ความเห็นชอบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมวางแผนและกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาในหลักสูตร ระดมทุนการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาในทุกด้านทั้งงบประมาณ วิทยากร สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ต่างๆด้านวิชาการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายต่างๆ ในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากรและความช่วยเหลือตามโอกาส ร่วมมือกับสถานศึกษาในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งข้อมูลทางวิชาการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการพิจารณาความสอดคล้อง ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ในหลักสูตรสถานศึกษา อนุมัติการใช้หลักสูตร สถานศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี การสนับสนุนความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาครู การสนับสนุนวิทยากร แหล่งเรียนรู้ และสถานฝึกอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

- 1) การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง
- 2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน
- 3) แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแนวคิด ระหว่างผู้ปกครอง ครูและนักเรียน ในสถานศึกษา
- 4) ประสานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำหนดเป้าหมายหลักสูตรอาชีพของสถานศึกษา
- 5) สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านต่างๆ
- 6) สร้างความตระหนักความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ครู ชุมชน และผู้ปกครอง ในการร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 7) ช่วยเหลือดูแลนักเรียน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...เครือข่ายผู้ปกครอง มีบทบาทในการร่วมมือกับสถานศึกษาในการเป็นสื่อกลาง ในการจัดการศึกษา ผู้ปกครองจะต้องดูแลนักเรียนในปกครองของตนเอง ร่วมสนับสนุนงบประมาณ ให้กับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เป็นวิทยากรในการสอนทักษะอาชีพให้กับนักเรียนได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยสามารถจัดตั้งเป็นเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน เครือข่ายผู้ปกครองต้องช่วยกันส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านอาชีพของโรงเรียน สนับสนุนเงิน วัสดุ อุปกรณ์และเป็นเครือข่ายการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ชมรมเครือข่ายผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดการ เรียนรู้ทักษะอาชีพ เพราะมีบทบาทในการสะท้อนความต้องการ แลกเปลี่ยนมุมมองด้านประสบการณ์ อาชีพ เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการระดมทุนทรัพย์และมีส่วนสำคัญ ในการดูแลนักเรียนเวลาทำกิจกรรมต่างๆ ในสถานประกอบการในการฝึกอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ ของนักเรียน มีดังนี้

- 1) วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2) ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
- 3) วางแผนและเตรียมความพร้อมปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ เช่น สถาบันอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง มหาวิทยาลัยที่สถานศึกษามีความสามารถไปใช้เป็นเครือข่ายทางการศึกษาได้ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ร่วมวางแผนหลักสูตรอาชีพคู่ขนาน เช่น หลักสูตรทวิศึกษา และที่สำคัญ จะต้องมีการทำข้อตกลง MOU เพื่อเป็นเครือข่ายสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ ในสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนอาชีพที่สำคัญสถานศึกษาต้องแสวงหาความร่วมมือจากภายนอก โดยเฉพาะหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพเป็นหลัก เช่น สถานศึกษาที่สังกัดอาชีวศึกษา เพื่อขอรับการสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญและเป็นแหล่งฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน มีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการเป็นเครือข่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...การสนับสนุนจากผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาที่ขาดไม่ได้เลยคือ เครือข่ายจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น เทคนิค อาชีวเสารพัชชัง มหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้วแต่พื้นที่ของสถานศึกษาตั้งอยู่ เครือข่ายเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมตั้งแต่การทำหลักสูตร การพัฒนาครู การทำ MOU ข้อตกลงในการสนับสนุน ทรัพยากรต่างๆในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

1) สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา

2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ

3) เสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ที่เป็นประโยชน์ต่อักเรียนและสถานศึกษา

4) บูรณาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน สถานประกอบการ เครือข่ายในชุมชน ร่วมสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของักเรียน

“...อีกหนึ่งอย่างที่สำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของักเรียน คือ แหล่งฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพ ซึ่งสถานศึกษาต้องสร้างเครือข่ายหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยเริ่มตั้งแต่วางแผนให้ตรงกับความต้องการด้านอาชีพ สนับสนุนวิทยากร และเป็นแหล่งฝึกงานอาชีพของสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านอาชีพ เพราะเขามีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านอาชีพ รวมทั้งมีอุปกรณ์พร้อมสนับสนุนไม่ว่าจะเป็น สถานประกอบการที่ต้องใช้เป็นแหล่งฝึกงาน ประชาชนชาวบ้านที่มาช่วยเป็นวิทยากรท้องถิ่น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพที่จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกไม่ว่าจะเป็น สถานประกอบการต่างๆ องค์กรชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อมาช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ในด้านอาชีพ ให้ใช้สื่อ ใช้สถานที่ที่เป็นแหล่งสอนงานด้านอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังกล่าวสัมภาษณ์ พบว่า

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

“...สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอในการบริหารหลักสูตร และให้ตรงกับที่ครูต้องการใช้สอนจริงๆ ทันสมัยและเป็นประโยชน์”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสำรวจความต้องการในการใช้เครื่องมือเครื่องมือ สื่อต่างๆ ที่ครูต้องการใช้สอน เมื่อสำรวจแล้วต้องสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการของครู”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...สนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนรู้อื่นๆ วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอตรงตามความต้องการครูและบุคลากร เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะส่งเสริมการสอนอาชีพให้ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียนที่วางไว้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ สื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดระบบสารสนเทศให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ของครู

“...การสอนอาชีพในสถานศึกษา ต้องเน้นการฝึกประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะติดตัว สถานศึกษาจึงต้องจัดหา พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่พร้อมและเหมาะสมกับการเรียนการสอน ด้านอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ห้องฝึกงานอาชีพต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้พร้อมเพื่อจัดการเรียนการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ห้องเรียนที่สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ การจัดอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้มีสภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านอาชีพมีความปลอดภัย มีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...อาคารสถานที่ต้องเหมาะสมปลอดภัย เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีเข้ามาผสมผสานในการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้อาคารสถานที่ต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

4.3 สถานศึกษาทำข้อตกลง (MOU) กับเครือข่ายภายนอก จัดหาวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญ แหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพและเรียนรู้ฝึกฝนจากสภาพจริงเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...สถานศึกษาต้องมีแหล่งฝึกงานรองรับไม่ว่าจะเป็นห้างร้าน สถานประกอบการต่างๆ ซึ่งจะต้องทำข้อตกลงที่เรียกว่า MOU ร่วมกันในการเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ใช้เครือข่าย MOU ที่สถานศึกษามีให้เกิดประโยชน์ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ฝึกงานของนักเรียน เช่น ในสถานประกอบการด้านอาชีพต่างๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำข้อตกลง MOU กับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านวิทยากร ความรู้ และแหล่งเรียนรู้ และต้องหาสถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่สอนในสถานศึกษาเป็นแหล่งฝึกทักษะด้านอาชีพของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังกล่าว คำสัมภาษณ์ พบว่า

5.1 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายในที่มีอาคารสถานที่ โรงฝึกงาน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความปลอดภัยเพียงพอ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

“...สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ แหล่งฝึกงาน สถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ต้องจัดทุกสถานที่ในโรงเรียนให้สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งฝึกทักษะ โดยจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมกับการใช้ฝึกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องคำนึงถึง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อในการจัดการเรียน การสอนอาชีพ สถานที่มีความปลอดภัย อุปกรณ์ใช้งานได้ดี นักเรียนเข้าถึงได้สะดวกและง่าย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...สถานศึกษาพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมและเอื้อต่อการจัดการเรียน การสอนอาชีพ มีความปลอดภัย ตรงกับความต้องการในการใช้งานของผู้สอนและผู้เรียนจริงๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

5.2 ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...ครูต้องสร้างบรรยากาศในการสอนอาชีพให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและส่งเสริมผู้เรียนสู่การเกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเกิดทักษะอาชีพตามที่โรงเรียนต้องการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูมีการจัดมุมวิชาการทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนจัดแสดงผลงานนักเรียนเพื่อเผยแพร่และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการจัดการบรรยากาศในการเรียนรู้และในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ครูต้องบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เน้นการร่วมมือและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ที่สะอาด ปลอดภัย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ครูส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จัดสภาพและบรรยากาศการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตรงตามหลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามหลักสูตร จัดสถานที่และแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เป็นระเบียบ สวยงาม ร่มรื่น ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน รองผู้อำนวยการหรือครูวิชาการที่รับมอบหมาย เป็นกรรมการ

ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนเป็นกรรมการ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดทำหลักสูตร งานวิชาการ มีความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ทำหน้าที่วางแผนกำหนดนโยบายในการใช้ หลักสูตร จนถึงการทำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมันกำหนด ไว้ให้มีตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร สถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ ให้การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาอยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา แต่งตั้งโดยผู้บังคับบัญชา เหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธาน กรรมการ ผู้ช่วยผู้บริหารที่บริหารศึกษามอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้าหมวด วิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ หัวหน้างานวัดและประเมินผล เป็นกรรมการ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.2 สสำรวจความต้องการของนักเรียนในการเรียนรู้การฝึกอาชีพ ที่สอดคล้องกับทักษะ ความสามารถของตนเอง ศึกษาแนวทางการความต้องการของตลาดแรงงาน บริบทความต้องการของ ชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม

“...ผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ความต้องการที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน อาจจะทำ เวทีประชาคม สอบถามผู้ปกครองนักเรียนก็ได้ หรือใช้วิธีอื่นๆ ก็ได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องพิจารณาหลักสูตร ความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตและต้องสอดคล้องกับบริบทชุมชนและมาตรฐานการศึกษา”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องพิจารณาหลักสูตร ความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตและต้องสอดคล้องกับบริบทชุมชนและมาตรฐานการศึกษา”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.3 กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเป้าหมายของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

“...ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาด้านอาชีพในหลักสูตร กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามหลักสูตร”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ทักษะอาชีพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในผู้เรียน จะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการวางแผนของสถานศึกษาในการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในหลักสูตร”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ทิศทางในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของสถานศึกษาต้องถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้การมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ มาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมาย มาตรฐานและตัวชี้วัดที่อยู่ในหลักสูตรอาชีพของสถานศึกษา”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในความสำคัญของการส่งเสริมทักษะอาชีพ
ของนักเรียนให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้กับ
ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รู้ถึงหน้าที่ บทบาท วิธีการตลอดจนกระบวนการต่างๆในการติดตามการใช้
หลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรอันนี้สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ
ความเข้าใจและสร้างความตระหนัก เพราะถ้าครูไม่รู้ ไม่เข้าใจอาจจะเกิดความผิดพลาดในการใช้
หลักสูตรได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอธิบาย ประชุม อบรม ชี้แจงทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้
หลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนให้ครูเข้าใจวิธีการใช้ในทุกระดับชั้นตอน เพื่อจะได้เกิด
ผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง
ภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตร และเป็นการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น
จากการใช้หลักสูตรด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

1.5 วางแผนร่วมกับชุมชนในการจัดหา และระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียน
การสอนทักษะอาชีพของนักเรียน

“...สถานศึกษาวางแผนการสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
ในด้านงบประมาณแหล่งเรียนรู้ แหล่งฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...วางแผนการสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ โดยการดึงชุมชน เครือข่ายผู้ปกครองและเครือข่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกระบวนการในขั้นตอนนี้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาวางแผนการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรให้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงผู้ผลิตของหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจในการใช้หลักสูตร แหล่งเรียนรู้และการระดมทุนเพื่อสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา จากชุมชนและผู้มีกำลังที่จะสนับสนุนในการจัดการศึกษาได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่า การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร สืบหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาและบริบทต่างๆ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนภายในสถานศึกษา รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพของชุมชน และบริบทของสถานศึกษา

“...ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร ร่วมกันสำรวจความต้องการด้านอาชีพของผู้เรียนและชุมชน จุดอ่อน จุดแข็งและสิ่งต่างๆที่สามารถสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดในการทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งอย่าลืมว่าต้องยึดกรอบหลักสูตรแกนกลาง 2551 เป็นตัวตั้ง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาต้องระดมสมองร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินผลต่อไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจไม่ว่าจะเป็นความต้องการของโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ รวมถึงนโยบายของรัฐบาลมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางที่หลักสูตรสถานศึกษาต้องการจะเกิดขึ้นกับนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากร โดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาและกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ และจัดครูเข้า สอนให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและมีจำนวนครูเพียงพอ

“...การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ เป็นการเรียนการสอนที่ให้เกิดทักษะ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญในการสอนด้านอาชีพ ผู้บริหารจะต้องเตรียม ความพร้อมของครู เช่นการจัดอบรม ประชุม สัมมนาให้ความรู้ด้านอาชีพเพิ่มเติม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...กระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC เป็นอีกหนึ่งวิธีการในการช่วยครูในเรื่อง การสอน ถ้าเวลาครูเจอปัญหา เพราะครูไม่ได้เชี่ยวชาญในทุกเรื่อง ถ้าได้สอนตามเอกวิชาที่เรียนมาก็ดี ถ้าสอน ไม่ตรงเอก ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางวิธีการส่งเสริมพัฒนาเขา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดสรรคนเข้าสอน โดยยึดหลักวางคนให้ตรงกับงาน จัดให้เขาได้สอนอย่างน้อยๆ ก็ให้ตรงกับความถนัดและความต้องการของครู เพื่อให้สามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ด้วย วิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดอบรม ประชุม สัมมนา จัดหาวิทยากรมาช่วยสอนครูให้มีความรู้ ในการสอนอาชีพมากขึ้น สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศ ที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้หลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...กระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมตามรูปแบบที่ครูใช้ในกิจกรรม อาจจะใช้รูปแบบการนิเทศโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบได้เอง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาต้องวางแผนการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตการณ์สอน การ PLC และมีเครื่องมือนิเทศที่ครอบคลุมสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรได้จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการใช้หลักสูตร การสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรแก่ผู้เกี่ยวข้อง การกำกับติดตามปัญหาในการใช้หลักสูตรต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการนิเทศ วางผู้รับผิดชอบในการนิเทศ กำหนดกรอบระยะเวลาการนิเทศ เครื่องมือการนิเทศและเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการออกแบบการนิเทศด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

“...การติดตามการใช้หลักสูตร ต้องกำหนดเป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือในการติดตาม และนำผลที่ได้ไปทำการปรับปรุงหลักสูตร หรือระหว่างการใช้หลักสูตรอาจจะใช้กระบวนการวิจัย ควบคู่กันด้วยเพื่อให้ได้ผลการใช้หลักสูตรที่ตรงกับเป้าหมายหรือไม่”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ควรใช้กระบวนการวิจัยเพื่อให้การติดตามการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ และสะท้อนผลจากการใช้หลักสูตรได้จริงๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...การติดตามการใช้หลักสูตรมีส่วนสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องขับเคลื่อนให้เกิดขึ้น ตั้งแต่กระบวนการจัดทำหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และกระบวนการประเมินผลการใช้ หลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อให้ทราบถึง ข้อมูลและผลของการใช้หลักสูตร อาจจะประเมินเป็นระยะก็ได้ ได้ผลการประเมินติดตามแล้วก็นำมา พิจารณาว่าควรปรับปรุงหลักสูตรอย่างไร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

3.1 ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน ทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการสอนอาชีพ อย่างเพียงพอ ตามที่ครูในรายวิชาที่รับผิดชอบต้องการอย่างเหมาะสม

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดเตรียมงบประมาณ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูให้ครบถ้วน เพียงพอ และต้องสอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาสนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ โดยสนับสนุนวิทยากร ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเงินงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดแหล่ง เรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ใช้ฝึกปฏิบัติทางด้านอาชีพที่เรียนได้จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่เหมาะสมให้ตรงกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน ทั้งเงินงบประมาณ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เทคโนโลยี วิชาการ และแหล่งเรียนรู้ โดยมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา จัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกจากหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแหล่งฝึกอาชีพให้กับผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่ทันสมัย อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและเพียงพอ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ สื่อ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

3.2 ผู้บริหารประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ สถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สร้างความร่วมมือทางวิชาการสนับสนุน วิทยากร บุคลากร สื่อและอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ รวมถึงงบประมาณและเทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอน

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประสานงานกับสถาบันอื่นๆที่สอนเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการสนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ สื่อการเรียนรู้อื่นๆ ให้กับครู”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องอาศัยเครือข่ายที่สถานศึกษามี เพื่อมาช่วยในการสนับสนุนทั้งคน งบประมาณ ความรู้ วิชาการต่างๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถประสานงานสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประสานงานกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เช่น วิทยาลัยเทคนิค สถาบันสารพัดช่าง วิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อให้เข้ามาสนับสนุนครูในการสอนอาชีพในสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

3.3 สถานศึกษาใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และ ฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

“...การฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดทักษะอาชีพตามหลักสูตร สถานศึกษาจึงต้องจัดหา ประสานงาน ทำข้อตกลงใช้สถานประกอบการในพื้นที่เพื่อเป็นที่ฝึกงานให้กับนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาควรทำสัญญา ทำข้อตกลง MOU กับห้างร้าน สถานประกอบการของเอกชนที่มีความพร้อมในการสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกวิชาชีพในการเรียนรู้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประสานงานกับผู้ประกอบการ นักธุรกิจ และภาคเอกชน เพื่อขอใช้เป็นแหล่งฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...สถานศึกษามีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อยู่แล้ว เช่น เครือข่ายชุมชนเครือข่ายผู้ประกอบการต่างๆ ก็ควรมีการทำข้อตกลงในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์หรือฝึกงานของนักเรียน โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสถานที่เป็นหลัก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

4.1 ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและทักษะอาชีพตามเป้าหมาย

“...ครูต้องกำหนดโครงสร้างการเรียนรู้ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูจัดผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพ โดยศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน จัดทำหน่วย/แผนการสอน จัดเตรียมความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้หรือวิทยากร จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมายและยั่งยืน โดยครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ตัวชี้วัด วิเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาพื้นฐานที่รับผิดชอบมีตัวชี้วัดใด มีเนื้อหาใดที่ควรจะนำมาเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ความสามารถในการฝึกฝนฝึกทักษะสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเน้นการฝึกอาชีพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

4.2 ครูใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ทำข้อตกลง (MOU) กับสถาบันอาชีวศึกษาสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

“...ครูใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยการทำข้อตกลง (MOU) กับหน่วยงานองค์กรต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชา เช่น การงานอาชีพกับเทคโนโลยี การงานอาชีพกับวิทยาศาสตร์ การงานอาชีพกับคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้มีการบูรณาการในรายวิชาอื่นๆ การจัดการเรียนรู้โครงการอาชีพ การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะอาชีพในสถานที่จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยการทำ MOU กับหน่วยงานองค์กรต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียน

การสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทั้งในชั่วโมงเรียน และชั่วโมงกิจกรรมลดเวลาเรียน จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับรายวิชาหรือกิจกรรมอื่นๆที่เหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ครูจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอาชีพ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสาขาอื่น เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้วิธีการหลากหลายโดยเน้นการวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

“...การวัดและประเมินผลเพื่อจะทราบว่าผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพตามหลักสูตรหรือไม่ ครูควรใช้การประเมินผลตามสภาพจริง Authentic Assessment ครูอาจจะสังเกต บันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงาน วิธีการ หรือสิ่งที่คุณเรียนปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจต่อตัวผู้เรียน การประเมินผลตามสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ครูต้องใช้ในการวัดผลที่หลากหลายตามสภาพและประเภทของอาชีพที่สอน ส่วนใหญ่การสอนอาชีพเป็นการฝึกปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่จึงต้องใช้ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ครูต้องคิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ครูกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...วิธีการประเมินตามสภาพจริงถ้าจะให้ได้มาซึ่งผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนนั้น ครูควรจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายๆ วิธีรวมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้าน รวมถึงมีเกณฑ์การประเมินชัดเจน และมีจำนวนมากเพียงพอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

5. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศหลักสูตรให้ชัดเจน กำหนดและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามหลักสูตรที่เชื่อถือได้

“...ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่ชัดเจน สร้างการรับรู้และความเข้าใจทั้งผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ กำกับ ติดตาม เครื่องมือนิเทศมีความชัดเจน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของการจัดการศึกษา แนวทางการนิเทศเป็นไปแบบกัลยาณมิตรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ครูและบุคลากร สะท้อนผลการนิเทศเพื่อการปรับปรุง แก้ไข ช่วยเหลือครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...กำหนดผู้รับผิดชอบการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรเพื่อจัดทำแนวทางการนิเทศทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วางแผนการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

5.2 ผู้รับผิดชอบดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวก แบบกัลยาณมิตร แบบนิเทศสอนงาน (Coaching) และแบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา โดยสร้างความเข้าใจและเจตคติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการสะท้อนผลการนิเทศให้กับครูเพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ครูสามารถปรับปรุงตนเองและการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community)

“...ดำเนินการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแบบกัลยาณมิตร แบบนิเทศสอนงาน (Coaching) จัดทำสรุปผลการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนและข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้ดำเนินการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยกำหนดเกณฑ์และวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมายแนวทางการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร สะท้อนผลการนิเทศให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อสามารถนำผลการนิเทศติดตามหลักสูตรไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...หลังจากการนิเทศการใช้หลักสูตรแล้ว ผู้นิเทศต้องสะท้อนผลการนิเทศให้กับครู เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ครูสามารถปรับปรุงตนเองและการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เข้ามา เป็น อีก หนึ่งวิธีการในการสะท้อนผลการนิเทศร่วมกัน”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

5.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผลการนิเทศ ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

“...ผู้รับผิดชอบกระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตรต้องรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทราบถึงผลการนิเทศ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้นิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งต้องรายงานผลการนิเทศเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องนำผลการนิเทศหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันสะท้อนผลการนิเทศ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

5.4 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการนิเทศการใช้หลักสูตร ไปพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำผลจากรายงานการนิเทศการใช้หลักสูตร มาวิเคราะห์ถึงจุดบกพร่อง ปัญหาที่พบและร่วมกับคณะครูและผู้เกี่ยวข้องหาวิธีปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผลการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องนำไปทบทวนและหาวิธีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนได้ต่อไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...หลังจากที่ได้รับรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตามหลักสูตรแล้ว ผอ. ต้องนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตร รวมทั้งข้อดี และผลสำเร็จ วิธีปฏิบัติที่ดีของครูผู้สอนที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ นำมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังคำสัมภาษณ์ พบว่า

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินการใช้หลักสูตร มาตรฐาน การปฏิบัติ การวัดผลการทำงาน กำหนดวิธีการควบคุม เกณฑ์การเปรียบเทียบการทำงานกับ มาตรฐาน และการตรวจสอบการปฏิบัติงาน

“...ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร กำหนด แนวทางหลักเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน โดยประเมินความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา ประเมินความสำเร็จของหลักสูตรโดยการวัดผลสัมฤทธิ์จากผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรว่าผู้เรียน มีทักษะอาชีพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน ระยะเวลา และกรอบการประเมินที่ชัดเจน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและครูผู้สอน โดยใช้การประเมินแบบรอบด้านอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ โดยมีกระบวนการประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตร มีหลักเกณฑ์ชัดเจน นำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ตั้งไว้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...ผู้ประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินการใช้หลักสูตร กรอบระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินที่เหมาะสม ครอบคลุมรอบด้านในการใช้ หลักสูตร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้มีการติดตามตรวจสอบ การทำงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนทุกชั้นตอน มีการรายงานผลการติดตามเป็นระยะ

“...สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีการรายงานผลการติดตามเป็นระยะ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการวัดผลการทำงาน กำหนดวิธีการควบคุม เกณฑ์การเปรียบเทียบการทำงานกับมาตรฐาน และการตรวจสอบการปฏิบัติงาน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 23 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารใช้การมีส่วนร่วมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้มีการติดตามตรวจสอบ เพื่อถ่วงดุลในการใช้หลักสูตรและรายงานผลการติดตามเป็นระยะ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 4 กรกฎาคม 2566)

“...การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษานอกจากจะดำเนินการจากคนในสถานศึกษาตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยังจะต้องมีการตรวจสอบจากเครือข่ายต่างๆ ของสถานศึกษาเพราะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

6.3 ผู้รับผิดชอบรายงานผลการประเมินผลการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

“...ขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินการใช้หลักสูตร สถานศึกษาต้องจัดทำสรุปผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการ และสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาทั้งเชิงวิธีการและเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 30 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้ประเมินรายงานข้อมูลผลการประเมินและปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 9 มิถุนายน 2566)

“...ผู้ประเมินการใช้หลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตร นำเสนอรายงานผลการประเมินการประเมินการใช้หลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 26 พฤษภาคม 2566)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาด้วยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แสดงผลการวิจัยได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยการบริหารหลักสูตร

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

1.1 เป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

“...การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดูแลในการบริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งต้องมองภาพรวมทั้งองค์กรให้ทะลุชัดเจนว่าจะวางแผนบริหารไปทิศทางใด โดยเฉพาะในเรื่องในการจัดทำหลักสูตร และการบริหารหลักสูตรทุกขั้นตอน ต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างยิ่งเลยคะ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านคือผู้นำหลักในการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรโรงเรียน”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...โรงเรียนก็เปรียบเหมือนเรือลำใหญ่ ซึ่งต้องมีกัปตันในการบังคับ ซึ่งเปรียบดัง ผอ.โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้นำจะต้องมีความคิดที่เฉียบแหลม กล้าตัดสินใจในทุกๆ เรื่อง”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...การจัดทำหลักสูตร หรือการใช้หลักสูตรที่จะสำเร็จได้ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความเป็นผู้นำ ท่านจะต้องเชี่ยวชาญในด้านวิชาการ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนการใช้หลักสูตร การจัดทำ และการบริหารหลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ดิฉันคิดว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำที่ดี มีความสามารถและความรู้ ด้านวิชาการเป็นอย่างดี”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

1.2 มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและ เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้อาชีพของสถานศึกษา

“...เป็นผู้บริหารอย่าเบื่อหน่ายการคิดกลยุทธ์ ต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ โดยอาจจะ กำหนดเป้าหมายที่ทำให้เกิดความสำเร็จหลายรูปแบบก็ได้ หลายๆ วิธีการก็ได้”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...การวางแผนในการทำงานก็มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะ ในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะสร้าง ความสำเร็จในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...แน่นอนว่าการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ สามารถวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายและกำหนดค่าความสำเร็จของการส่งเสริมอาชีพ ของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

1.3 มีความสามารถประสานงานและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...ผอ.โรงเรียนต้องเก่งในการประสานงานกับคน และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน เพื่อให้เขาเหล่านั้นมาเป็นเครือข่ายในการพัฒนาด้านอาชีพของนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถในการประสานงานเครือข่ายการศึกษาต่างๆ อาจจะใช้ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเชิญ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ห้างร้านต่างๆ เข้ามาสนับสนุนในการส่งเสริมการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาท่านต้องมีความสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือเข้ามา ส่งเสริมการสอนอาชีพในโรงเรียน ระดมทรัพยากร เครือข่ายการสนับสนุนต่างๆ เช่น ผู้ประกอบการ บริษัทต่างๆ และหน่วยงานภายนอก”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้ปกครอง ชุมชน ชาวบ้าน ร้านค้า โรงแรม ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน การสอนอาชีพในโรงเรียน ก็เป็นฝีมือและความสามารถในการประสานงานของ ผอ.ค่ะ”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

1.4 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ใฝ่รู้ ตื่นตัว มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

“...ถ้าเราไม่พัฒนาตนเอง ก็ไม่ทันโลก โลกเปลี่ยนอาชีพก็เปลี่ยน ผู้บริหารที่เป็นผู้นำ ต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เดี่ยวนี้ จะเรียนรู้อะไรมันง่ายนิดเดียวโลกอินเทอร์เน็ตย่อโลกทั้งใบให้อยู่ในมือเรา แต่เราก็ต้องหมั่นศึกษาเรียนรู้มันนะ จะได้เป็นผู้บริหารที่ทันยุคทันสมัย ทันเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...เราเป็นผู้บริหารจะหยุดนิ่งในการเรียนรู้ไม่ได้ ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคล
แห่งการเรียนรู้ ต้องใฝ่รู้ ใฝ่เรียน โดยเฉพาะเหตุการณ์ หรือความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาในมุมมองของดิฉันต้องเป็นคนทันสมัย เป็นคนที่ขยันคิดงาน
มีความสร้างสรรค์ในการทำงานเสมอ เป็นคนที่พร้อมจะเรียนรู้เสมอ”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความฉลาดรู้ คือ รู้เท่าทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง
เสมอ รู้จักการพัฒนาตนเอง”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

1.5 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อครู
ในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา

“...การเรียนการสอนด้านอาชีพต้องใช้ทรัพยากรมาก ผู้บริหารต้องจัดทรัพยากรให้
ครูอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ถ้าครูไม่มีความรู้ด้านการสอนอาชีพ เราจะต้องหาวิธีการพัฒนาครูให้มีความรู้ที่
สามารถจะนำไปสอนได้”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...การสอนอาชีพในโรงเรียน ครูบางคนไม่ได้จบวิชาเอกนี้มาโดยตรงอาจจะสอน
อาชีพลำบาก สอนไม่ได้ ไม่นัด นอกจาก ผอ.จะสนับสนุนในการพัฒนาตนเองของครูแล้ว
ในการเรียนการสอน ผอ.ต้องส่งเสริมให้กำลังใจให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่สอนด้วย
ครับ”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมครูในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอน อาชีพ เพราะบางคนไม่ได้ถนัดในเรื่องนั้นๆ และต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ครู มีความรู้ในการสอนอาชีพเพิ่มขึ้น และสอนได้ถูกต้องตามหลักวิชาชีพนั้นๆ”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

2. คุณลักษณะของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและการใช้หลักสูตร

“...ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพ ซึ่งครูจะต้องรู้ เข้าใจ เชี่ยวชาญทั้งการทำและการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา เข้าใจและรู้ขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การจัดทำจนถึงกระบวนการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...คุณครูต้องเข้าใจในตัวหลักสูตรเพราะจะต้องเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งจะต้อง กำหนดกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ รวมถึงการวัดผลในการจัดกิจกรรมต่างๆ”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...การกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมการจัดการเรียน รวมถึงการใช้แหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ครูต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร จึงต้องรู้และเชี่ยวชาญในทุกขั้นตอน ของหลักสูตรสถานศึกษา”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

2.2 มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและ เป้าหมายของสถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของ นักเรียนมีทักษะในการประเมินผลงาน มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

“...การจัดการเรียนการสอนในเรื่องของอาชีพ ครูจะต้องจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสม กับสภาพของวิชาชีพที่สอน ต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้นักเรียนปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ทฤษฎีเพียงอย่างเดียวครับ”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพของนักเรียน ซึ่งครูจะต้องออกแบบให้เหมาะสม จะต้องดูหลักสูตรเพื่อกำหนดกิจกรรมการสอนให้มีความปลอดภัย นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย”

(โรงเรียนที่ 2, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ในการเรียนการสอนอาชีพ ครูจะต้องออกแบบให้มีความหลากหลาย ตรงกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติ ใช้การเรียนการสอน Active Learning เพื่อสร้างประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ และการวัดผลครูจะต้องใช้วิธีการวัดที่หลากหลายและเหมาะสม”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

2.3 มีทักษะในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

“...ถึงแม้ไม่ได้เรียนเรื่องการสอนอาชีพมา ถ้าครูจะพัฒนาตนเองก็อย่างน้อยคนเดียวสามารถใช้การค้นคว้าจากแหล่งอื่นได้เสมอ โดยเฉพาะอุปกรณ์สมัยใหม่ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เปิดยูทูปก็เรียนรู้การสอนอาชีพที่ตนเองรับผิดชอบได้แล้ว”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานที่เขาเรียกว่า Digital Literacy ซึ่งเป็นพื้นฐานในการใช้เครื่องมือในการสืบค้น เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน รวมถึงการใช้สื่อออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลด้วย”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แล้วนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเอง”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ มีอัธยาศัยที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาให้แก่คนรอบข้าง สามารถทำงานร่วมกับคนได้ทุกประเภท สามารถประสานงานกับองค์กร เพื่อสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...บุคลิกภาพของครู ต้องเป็นคนที่มีความอัธยาศัยดี มีความรู้ นำศรัทธา ขยัน อดทน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องเป็นคนที่สามารถเข้าถึงได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี น่าเลื่อมใส ยิ้มแย้มแจ่มใส เข้ากับคนง่าย ใจดีมีเมตตา สามารถประสานงานโน้มน้าวกับบุคคลอื่นได้ดี”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูจะต้องมีความรู้ดี มีวิชาการ วิชาครู การสอนดี มีความสามารถในการถ่ายทอด มีจิตวิทยาที่ดี มีหลักและเทคนิคการสอนดี ความประพฤติดีเป็นแบบอย่างทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

1) พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้อาชีพกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้อาชีพ และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

- 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา
- 4) กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม กำหนดนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของสถานศึกษา
- 5) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน
- 6) กำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

“...ผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ชุดแรกคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ร่วมกับโรงเรียน สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เช่น สื่อ อุปกรณ์ ทรัพยากรในการจัดการศึกษา”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของโรงเรียน โดยร่วมกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาในหลักสูตร เป็นแกนนำในการระดมทุนการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาด้านอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...แต่ละโรงเรียนมีเครือข่ายการมีส่วนร่วมที่สำคัญ โดยที่ขาดไม่ได้เลยคือท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะท่านเหล่านี้เป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชน จึงมีความสามารถในการช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนเป็นอย่างดีในทุกๆ ด้าน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพในโรงเรียน เสนอแนะการจัดการศึกษา ประสานความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรต่างๆ ให้โรงเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

3.2 เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

1) ให้ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
ของนักเรียน

2) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดด้านอาชีพระหว่างผู้ปกครอง ครู และ
นักเรียนในสถานศึกษา

3) สนับสนุนการระดมทุน จัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัด
กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษา
ในด้านต่างๆ

4) ช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียน

“...โรงเรียนจะต้องจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองในระดับชั้นเรียน และเครือข่าย
ในระดับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายให้เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
ด้านอาชีพการสนับสนุนงบประมาณ ควบคุม สอดส่องดูแลนักเรียนในการฝึกอาชีพที่สถาน
ประกอบการ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...สำหรับผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดตั้งให้เป็นชมรม หรือ
เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้คำแนะนำในการเรียนการสอนอาชีพ เพราะผู้ปกครองมีหลากหลายอาชีพ
บางคนอาจจะมาเป็นวิทยากรในการสอนอาชีพก็ได้”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ต้องมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะบางที่โรงเรียนต้อง
ใช้บ้านผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพตรงกับที่โรงเรียนสอน เป็นแหล่งฝึกงาน จะทำให้การจัดการเรียน
การสอนครูสามารถควบคุมดูแลได้ง่ายครับ”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

3.3 เครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของ
นักเรียน มีดังนี้

1) ร่วมทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา (MOU) สถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา

2) สนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปิดสอนวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

“...โรงเรียนจะต้องมีพันธมิตรกับโรงเรียนหรือสถาบันอื่นๆ ที่สอนอาชีพโดยตรง เช่น สถาบันอาชีวะ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสสารพัชชัง มหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อเชิญเข้ามาสนับสนุน ทางด้านวิชาการให้ครู เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้สอนอาชีพ และทรัพยากรที่จำเป็นอื่นๆ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...โรงเรียนต้องทำ MOU หรือข้อตกลงในการสอนอาชีพในโรงเรียนกับสถาบัน อาชีวะ เพราะกิจกรรมบางอย่างโรงเรียนจัดเองไม่ได้ ก็ต้องอาศัยหน่วยงานที่เขาสอนด้านอาชีพเป็น หลักมาช่วยสนับสนุนให้ครูเราสอนได้”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...จะมีสถาบันอาชีวะเข้ามาส่งเสริมการจัดกิจกรรมครับ บางทีก็เอาครูมาช่วยสอน ในบางสาขาอาชีพที่โรงเรียนไม่มีครูสอนได้ เขาก็จะเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาเองเลย”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

3.4 เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน

บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มีดังนี้

1) สนับสนุนการช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

2) ร่วมกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้กับครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตร สถานศึกษา

3) สนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา

4) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ อาชีพ

5) ร่วมพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

6) เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา

“...โรงเรียนมีเครือข่ายจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการสอนอาชีพในโรงเรียน เพราะเขาเชี่ยวชาญกว่า ส่วนใหญ่เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ มาช่วยสอนนักเรียน และใช้เป็นแหล่งฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ซึ่งต้องใช้การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ เป็นต้น”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...เครือข่ายองค์กรภายนอกจากทั้งภาครัฐและเอกชน ถือเป็นเครือข่ายที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนในหลักสูตร วางแผนพัฒนาครูให้มีความรู้ในการสอนอาชีพ สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และที่สำคัญยังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกงานของนักเรียนอีกด้วย”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...เครือข่ายที่สำคัญอีกหนึ่งเครือข่าย คือ หน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านอาชีพ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งโรงเรียนต้องต้องการสนับสนุนในทุกด้านที่โรงเรียนขาดแคลนในการสอนอาชีพจากเครือข่ายนี้มาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

4. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยากร ตลอดจนจรรยาบรรณที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพอย่างเพียงพอ และสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ

“...ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพซึ่งเป็นวิชาเฉพาะ ผู้บริหารต้องจัดงบประมาณ สื่อ สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ ให้ครูผู้สอนตามที่ครูต้องการ”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผอ.ต้องมีการสำรวจความต้องการใช้ทรัพยากรของครูในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ แล้วสนับสนุนทรัพยากรตามความต้องการของครูให้ครบถ้วน และเพียงพอ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนรู้ สื่อ วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอตรงตามความต้องการครูและบุคลากร และเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูและบุคลากรในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาครูและจะต้องใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และจะต้องมีการประเมินผล การพัฒนาเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

“...การพัฒนาครูให้มีความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ครูรับผิดชอบ จะต้องเน้นการพัฒนาครู ตั้งแต่ตัวหลักสูตร การจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ ซึ่งจะต้องหารูปแบบในการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การอบรม การสอนงาน การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้หรือโรงเรียนที่จัดการเรียนด้านอาชีพที่เป็นแบบอย่างได้”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...สถานศึกษาต้องจัดการพัฒนาครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอาชีพได้ ผอ.อาจใช้วิธีแนะนำการสอน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และติดตามผลการพัฒนาครูเป็นระยะ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...โรงเรียนมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการสอนอาชีพต่างๆ โดยเชิญวิทยากรมาอบรมให้ครู เพื่อเพิ่มความรู้ให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอาชีพได้”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน

ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ

“...ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการประสานงานกับเครือข่ายต่าง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียน”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ดึงชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เข้ามาช่วยสอนและสนับสนุนด้านวิชาการแก่ครูและนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาประสานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนในด้านวิทยากร ความรู้ และงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนอาชีพของโรงเรียน”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

5. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา

“...การจัดห้องเรียนในการสอนอาชีพ ครูต้องจัดให้นักเรียนรู้สึกถึงบริบทของการประกอบอาชีพนั้นๆ จัดแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะได้เกิดความรู้สึที่ดีกับการเรียนการสอนอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยครูจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมกับการเรียนรู้ด้านอาชีพของนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่เอื้อในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมอาชีพ เช่น ตลาดนัดนักเรียน จัดแหล่งค้นคว้าด้านอาชีพของนักเรียนที่เพียงพอ”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

5.2 ครูจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการฝึกอาชีพ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเลือกโครงการและกิจกรรมตามหลักสูตร

“...ครูต้องศึกษาหลักสูตร เพื่อกำหนดและจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีพของนักเรียนให้เหมาะสมกับอาชีพที่สอน รวมถึงการจัดแหล่งฝึกงานต้องมีความปลอดภัยโดยครูต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้งานอาชีพ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องตามหลักสูตรกำหนด จัดแหล่งเรียนรู้ที่สะอาด ปลอดภัย”

(โรงเรียนที่ 2, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 22 มิถุนายน 2566)

“...การกำหนดแหล่งเรียนรู้ การใช้ห้องปฏิบัติการฝึกทักษะอาชีพต่างๆ ผู้สอนต้องควบคุมความปลอดภัย และศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนดไว้”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

5.3 ครูสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยและเกิดการเรียนรู้

“...ครูจะต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามหลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องคอยควบคุม ดูแลความปลอดภัยและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านอาชีพของนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

1. การวางแผนการบริหารหลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	เป็นประธานกรรมการ
2) ผู้บริหารสถานศึกษา	เป็นรองประธานกรรมการ
3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน	เป็นกรรมการ
4) ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน	เป็นกรรมการ
5) ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน	เป็นกรรมการ
6) ผู้แทนสถานประกอบการ 1 คน	เป็นกรรมการ
7) ผู้แทนสถาบันอาชีวศึกษา 1 คน	เป็นกรรมการ
8) ผู้แทนครู 1 คน	เป็นกรรมการ
9) ผู้แทนสถานักเรียน 1 คน	เป็นกรรมการ
10) ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน	เป็นกรรมการ
11) รองผู้อำนวยการ หรือ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของตนเอง มาตรฐาน ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน บริบทความต้องการของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ โดยการทำเวทีประชาคม แผนชุมชน แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ

“...โรงเรียนจะต้องมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 1 คณะ ซึ่งแต่งตั้งโดย ผอ. โดยจะประกอบไปด้วยประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นประธาน ผอ. เป็นรอง ผู้แทนท้องถิ่น ชุมชนผู้ปกครองนักเรียน ผู้ประกอบการ สถาบันอาชีวะ ครู ตัวแทนนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และให้รอง ผอ. หรือหัวหน้างานวิชาการก็ได้ เป็นเลขา ซึ่งคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น จะต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้านอาชีพ กำหนดตัวชี้วัดในหลักสูตร ซึ่งจะต้องเสนอความต้องการของชุมชนประกอบด้วย”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ในขั้นตอนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมีกรรมการบริหารหลักสูตรที่ทำหน้าที่มีส่วนร่วมกับโรงเรียนวางแผนการดำเนินงานด้านอาชีพ กำหนดเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงหาทรัพยากรที่จะมาซัพพอร์ตการจัดการเรียนการสอนด้วย คณะกรรมการจะประกอบไปด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนสถานประกอบการ ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนจากสถาบันการศึกษาที่สอนด้านอาชีพ รวมถึงบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน ครู และนักเรียนด้วย”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ในโรงเรียนประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ตัวแทนด้านละ 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชาวบ้านผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรต่างๆในชุมชน ซึ่งต้องเข้ามาสะท้อนความต้องการในการพัฒนาด้านอาชีพของนักเรียน ตามความต้องการของท้องถิ่น และร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานในหลักสูตรทุกชั้นตอน”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรทั้งภายในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูและบุคลากร และภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตรผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เอกสาร วารสาร การประชุม การสัมมนา เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีความรู้สึกที่ดีกับหลักสูตร

“...เมื่อมีหลักสูตรแล้ว ต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเพราะเขาจะรับรู้ได้ทราบว่า จะต้องเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียนอย่างไร อาจทำได้โดยมีวิธีการต่างๆ หลายช่องทางทั้งประชาสัมพันธ์ทางวารสาร เชิญประชุมชี้แจง เป็นต้น”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษา ท่านจะมีการประชุมผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อแจ้งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับตัวหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการประสานงานเพื่อหาเครือข่ายความร่วมมือ”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ครูผู้สอน รวมถึงสถานประกอบการ ชุมชน ได้รับข่าวสาร การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้แจง”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารฝึกปฏิบัติงานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกปฏิบัติจริง การวางระบบการระดมทรัพยากรศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียน การสอนทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความเหมาะสม เพียงพอ ทันสมัยและปลอดภัยมีมาตรฐานตรงกับความต้องการของครูและนักเรียน ให้สามารถรองรับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

“...ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการวางแผนการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ วางแผนสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการของ ครูผู้สอน ต้องเพียงพอและปลอดภัยทันสมัย มีมาตรฐาน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...การจัดสรรงบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ครูต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน อาชีพ ผอ.ต้องมีการดำเนินการวางแผนในการสนับสนุนให้ดี เพราะจะต้องจัดทำให้ครูได้ตรงกับความต้องการของครู และต้องวางระบบการระดมทุนเพื่อสนับสนุนงบประมาณจากเครือข่ายต่างๆ”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาครูในการพัฒนาตนเองด้านการสอนทักษะ อาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเตรียมความพร้อมของครูในการนำหลักสูตรไปใช้

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสำรวจและเทียบความรู้ของครูในการสอนอาชีพที่ครู รับผิดชอบว่าครูมีความสามารถสอนอาชีพได้แค่ไหน และต้องวางแผนพัฒนาครูด้วยวิธีการที่ หลากหลาย พัฒนาครูเขาให้สามารถสอนได้”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร รวมถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ ผู้บริหารต้องวางแผนในการพัฒนาครูให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการและความสามารถของครู”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ต้องเตรียมความพร้อมของครูในการใช้หลักสูตรให้พร้อม ให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองให้สามารถมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนอาชีพได้”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้อาชีพที่ตนเองรับผิดชอบ สัจหาวิธีการพัฒนาครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดขั้นตอนการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหาของครูในการใช้หลักสูตร ปัญหาด้านการสอนอาชีพ เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้สอนเพียงพอหรือไม่ ด้วยกระบวนการนิเทศที่หลากหลาย”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ในการนิเทศการใช้หลักสูตรของครู ผู้บริหารอาจจะใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นตั้งคณะทีมไปนิเทศ หรือใช้ ผอ.นิเทศคนเดียว แต่การนิเทศแต่ละครั้งต้องแจ้งให้ครูทราบในช่วงเวลาของการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ซึ่ง ผอ.จะต้องวางแผนในกระบวนการนี้ให้ชัดเจน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...เมื่อมีการใช้หลักสูตรแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดกระบวนการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นการติดตามครูให้ทราบถึงปัญหาในการใช้หลักสูตร ปัญหาในเรื่องการสอนอาชีพ เพื่อที่จะได้นำมาวางแผนแก้ไขปัญหาต่อไป”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

2. การวางแผนการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ โดยทำความเข้าใจในการใช้หลักสูตรกับครูและบุคลากรในการวิเคราะห์หลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้แนวการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

“...ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจในการใช้หลักสูตรให้กับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา วัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างการรับรู้ให้ครูและบุคลากรมีความเข้าใจในการใช้ไปทิศทางเดียวกัน เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดจากการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผอ.จะมีการเรียกประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการใช้หลักสูตร กระบวนการกำกับติดตาม และกระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ทีมวิชาการในการจัดหลักสูตร จะมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อกำหนดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน การสนับสนุนงบประมาณที่ได้รับและแหล่งฝึกงานที่ต้องใช้ในการสอนอาชีพ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรในการนำหลักสูตรไปใช้ อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา และกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ

“...ผู้บริหารต้องมีการเตรียมครูให้พร้อมที่จะสามารถสอนอาชีพได้ โดยการจัดการพัฒนาครู จัดประชุมสัมมนา จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการสอนอาชีพ และให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้วยกระบวนการ PLC

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...โรงเรียนมีกระบวนการและเปลี่ยนเรียนรู้ PLC เพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ผู้บริหารจัดอบรมและหาวิทยากรภายนอกมาพัฒนาครู ที่ยังไม่สามารถสอนอาชีพได้ และอบรมเรื่องการใช้หลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผน จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความสามารถและความถนัดในสาขาอาชีพ

“...วางคนให้ถูกที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนอาชีวะ ต้องจัดตามความถนัดของครูเป็นอันดับแรก การสอนถึงจะประสบความสำเร็จ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารต้องมีข้อมูลของครูในด้านความถนัดในการสอนอาชีพ โดยอาจจะสำรวจความคิดเห็น ความถนัด ความชอบและความรู้ของครู จะได้จัดครูลงไปสอนได้ตรงกับอาชีพจริงๆ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารต้องวางแผนจัดบุคลากรในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาชีพที่ครูสอน โดยจะต้องจัดให้ตรงกับวิชาเอก หรือความสามารถและความถนัดของครูเป็นหลัก”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะอาชีพที่จะเรียนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ภูมิหลังทางครอบครัว ความสนใจและความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

“...โรงเรียนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนด้านอาชีพของนักเรียน ซึ่งจะต้องให้ครูมีข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น การประกอบอาชีพของครอบครัว อาชีพที่อยากเป็นในอนาคตเพื่อจะเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารจะต้องใช้วางแผนในการจัดการเรียนรู้อาชีพของนักเรียนให้ถูกทาง”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ครูจะต้องวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนในการเรียนอาชีพ ว่านักเรียนอยากเรียนอะไร ชอบอาชีพแบบไหน แล้วนำข้อมูลมากำหนดกิจกรรมและออกแบบการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพส่วนใหญ่ต้องจัดให้นักเรียนตามความสนใจ ไม่บังคับเพราะถ้าเขาชอบอะไรเขาก็จะทำได้ดี การที่จะรู้ว่าเขาอยากเรียนอะไรเป็นสิ่งที่ครูจะต้องสำรวจ วิเคราะห์ เพื่อรายงานให้ผู้บริหารใช้ในการวางแผนต่อไป”

(โรงเรียนที่ 2, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ในขั้นตอนการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการเรียนอาชีพ โดยครูจะต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูล ทั้งภูมิหลังทางครอบครัว ความชอบด้านอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการนิเทศการใช้หลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร โดยใช้กระบวนการนิเทศ ที่วางแผนร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ รวมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการกำกับการใช้หลักสูตร

“...ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตรด้วยกระบวนการที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทการสอนอาชีพนั้นๆ เพื่อดูว่าการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาอะไรบ้างที่จะต้องนำมาแก้ไข”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ผู้บริหารต้องกำหนดวิธีการ เครื่องมือนิเทศ
วันเวลา และแจ้งให้ผู้รับการนิเทศทราบ อาจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาวางแผนการนิเทศร่วมกัน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...รูปแบบการนิเทศภายในมีหลากหลายวิธีการ ผู้บริหารจึงต้องวางแผนการนิเทศ
ภายใน นิเทศการสอนอาชีพของครูด้วยกระบวนการที่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนอาชีพ
มีเครื่องมือการนิเทศ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศด้วย ซึ่งจะ
ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงจุดหมายของการนิเทศและสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดจากการเรียน
การสอนได้ตรงจุด”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดเครื่องมือที่จะใช้
ประเมิน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงาน
การประเมินการใช้หลักสูตร

“...ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร กำหนด
เครื่องมือ วิธีการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนวางแผนการรายงานการใช้หลักสูตรให้ครบทุกขบวนการ”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...การประเมินการใช้หลักสูตร ผอ.แต่งตั้งทีมประเมินการใช้หลักสูตร ให้ทีมกำหนด
ระยะเวลาประเมิน ปฏิทินการประเมิน เครื่องมือและรูปแบบการรายงานผลการประเมินหลังจาก
เสร็จกระบวนการ”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการใช้หลักสูตร ซึ่งทำหน้าที่เก็บรวบรวม
ข้อมูล วิเคราะห์และรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

3. การจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

3.1 สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งวิทยาการตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้และสอนอาชีพอย่างเพียงพอ และสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายทันสมัย เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับความต้องการ

“...ผู้บริหารสถานศึกษาเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ สื่อ เทคโนโลยี และเตรียมแหล่งเรียนรู้ สถานที่ให้นักเรียนได้ฝึก โดยขอระดมทุนจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยสนับสนุน”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนด้านวิชาการ จัดหาวิทยากร ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ เงินงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ที่ครูจำเป็นต้องใช้ในกิจกรรมการสอนอาชีพ และจัดห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพในโรงเรียนให้มีความพร้อมให้นักเรียนได้ใช้ฝึกอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารต้องระดมทรัพยากรจากเครือข่ายต่างๆ มาสนับสนุนให้ครูใช้ในการจัดการเรียนอาชีพ ตามลักษณะอาชีพที่สอน โดยจะต้องตรงกับความต้องการ และทันสมัย มีความปลอดภัย”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...สถานศึกษาจัดงบประมาณ เงิน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและเพียงพอ โดยครูสามารถนำไปใช้สอนให้เหมาะกับนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

3.2 ครูและบุคลากรต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ มุมค้นคว้าให้เหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยมีความสัมพันธ์ที่กระหว่างครูกับนักเรียน

“...การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับอาชีพที่สอน ครูจะต้องคำนึงถึงการจัดให้ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เกี่ยวกับอาชีพที่เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนมากขึ้น”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...จัดมุมในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับที่นักเรียน ได้เรียนรู้เรื่องอาชีพที่นักเรียนสนใจ และกำลังศึกษา”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...การจัดโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพ ครูจะจัดให้นักเรียนสามารถใช้ห้องปฏิบัติการเหล่านี้ได้เต็มศักยภาพ ซึ่งครูจะต้องสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และครูกับนักเรียนต้องเรียนรู้แบบสนุกสนาน ได้ความรู้และมีความปลอดภัยในการฝึกอาชีพด้วย”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาประสานงานกับเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น ให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาชีพนั้นๆ ร่วมเป็นวิทยากรในการร่วมจัดการศึกษาอาชีพ

“...ครูโรงเรียนเราบางคนไม่ได้มีความรู้ด้านการสอนอาชีพ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องทำให้เกิดการพัฒนาในส่วนนี้ ซึ่งจะต้องดึงชุมชน องค์กรต่างๆในท้องถิ่น วิทยากรผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นวิทยากรร่วมในการสอนอาชีพคู่กับครู”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารจะต้องจัดหาและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถานประกอบการ สถาบันอาชีวะ เพื่อมาสนับสนุนทางวิชาการ เช่น การเป็นวิทยากรในการสอนอาชีพให้กับนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...งบประมาณเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรมาให้บางทีก็ไม่พอใช้ในการสอนอาชีพ ผอ. ต้องมีการระดมทุนสนับสนุนจากผู้ปกครอง เช่น ทำผ้าป่าการศึกษา เพราะการสอนอาชีพมันต้องใช้วัสดุสิ้นเปลืองเยอะ”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนทางวิชาการในสถานศึกษา ใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพของนักเรียนโดยการทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

“...ผู้บริหารสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในการสนับสนุนทางวิชาการ โดยการทำ MOU กับเครือข่ายต่างๆ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารจะต้องประสานและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถานประกอบการ สถาบันอาชีวะ โดยอาจจะใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวของ ผอ. เพื่อขอความร่วมมือให้เป็น แหล่งเรียนรู้ และสถานที่ฝึกงานให้กับนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

4. การดำเนินการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

4.1 ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ อาชีพโดยการปฏิบัติจริงจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

“...ครูต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กำหนด โครงสร้างการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามความ เหมาะสม”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...การเรียนการสอนอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะมากกว่าครู ต้องออกแบบการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การออกแบบ Backward Design เพื่อกำหนด กิจกรรมในการสอนให้สอดคล้องกับสภาพอาชีพและความถนัดความต้องการของผู้เรียน”

(โรงเรียนที่ 2, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 22 มิถุนายน 2566)

“...การกำหนดกิจกรรมและออกแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องดูว่ากิจกรรมเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่ ปลอดภัยแค่ไหนกับการใช้อุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

4.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้สำรวจและรู้จักตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ รวมทั้งสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสโลกของการทำงานตามสภาพจริงจากครอบครัว สถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

“...การเรียนการสอน ครูต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการต่างๆ โดยยึดหลักการผลลัพธ์ที่ได้ต้องตรงกับเป้าหมายของหลักสูตรและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วย”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูต้องหากิจกรรมที่เหมาะสมกับอาชีพที่ตนเองสอน สอนอย่างไร ใช้อุปกรณ์อะไรบ้างในการสอน ใช้แหล่งเรียนรู้แบบไหน ต้องมีการฝึกงานรีเปลา โดยครูต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ทำและฝึกปฏิบัติจริง จึงจะเกิดทักษะ”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...นักเรียนต้องได้ฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพจากแหล่งต่างๆ ฝึกงานในสถานประกอบการจริง ควบคู่กับการเรียนในห้องเรียนจึงจะเกิดทักษะในการเรียนอาชีพ”

(โรงเรียนที่ 1, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 14 มิถุนายน 2566)

4.3 ครูจัดกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยใช้การวัดตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและการแสดงออกของผู้เรียนรายบุคคล ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

“...การวัดผลในการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียนจะเป็นการวัดจากสภาพจริง โดยดูความสามารถในการฝึกปฏิบัติ ผลงานหลังจากเรียน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียน”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...อาชีพแต่ละอาชีพสอนไม่เหมือนกัน มีการปฏิบัติความยากง่ายแตกต่างกัน โรงเรียนจึงกำหนดรูปแบบในการประเมินผลให้ดูจากสภาพจริงเป็นหลัก ดูความสามารถของนักเรียน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูผู้ต้องมีเครื่องมือการวัดผลและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน สภาพการปฏิบัติงานด้านอาชีพ โดยเครื่องมือที่ใช้จะต้องมีความหลากหลาย”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

5. การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านคิดว่า การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นทีมผู้นิเทศภายใน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดเวลาการนิเทศและสร้างเครื่องมือการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรที่เชื่อถือได้

“...แต่งตั้งทีมผู้นิเทศภายใน โดยผู้บริหาร ซึ่งจะมีคณะทำงานเป็นรอง ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าสาระการงานอาชีพ เป็นผู้ดำเนินการนิเทศภายใน”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...คณะผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในต้องกำหนดเครื่องมือนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพและรูปแบบการสอนอาชีพ กำหนดกรอบระยะเวลาการนิเทศที่ชัดเจน”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรแก่ครูและบุคลากร ร่วมกันกำหนดความต้องการและข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศหรือกำกับติดตาม

“...กระบวนการในขั้นตอนการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจให้ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นทีมผู้นิเทศ หรือ ครูผู้รับการนิเทศ เพื่อแจ้งข้อกำหนดข้อตกลงและเป้าหมายในการนิเทศ”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ความต้องการ และข้อตกลงในการนิเทศร่วมกัน”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ครูผู้สอนจะมีส่วนร่วมเข้าไปกำหนดข้อตกลงในการนิเทศกับผู้บริหาร เพื่อจะได้เกิดการนิเทศที่ตรงจุด”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

5.3 ทีมผู้นิเทศภายในดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นิเทศติดตามการใช้หลักสูตรด้วย กระบวนแบบนิเทศสอนงาน (Coaching) ซึ่งการนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนา ผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร

“...ผู้รับผิดชอบกระบวนการนิเทศการใช้หลักสูตร ดำเนินการนิเทศกำกับติดตาม แบบสอนงาน เพื่อแนะนำและสะท้อนผลในการสอนของครูเวลาที่ไปนิเทศแล้วเจอปัญหา เราจะคุย แลกเปลี่ยนและหาวิธีการแก้ไขทันที”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนอาชีพจะเป็นการนิเทศเพื่อทราบ ปัญหาในการสอนของครู ซึ่งรูปแบบที่ใช้จะเป็นการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสอนงานกัน โดยจะดูที่ผลการปฏิบัติงานของครูเป็นหลัก ไม่ใช่การไปจับผิดแต่ไปช่วยแก้ปัญหา”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ส่วนใหญ่จะเป็นการนิเทศเพื่อมาติดตามว่าเราสอนมีปัญหาอะไรมั๊ย สอนแล้วเด็ก เข้าใจรีเปล่า แล้วจะมีการแลกเปลี่ยนกันเลยเพื่อจะได้นำไปปรับใช้ให้สอนถูกต้อง”

(โรงเรียนที่ 3, ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ, 29 พฤษภาคม 2566)

5.4 ทีมผู้นิเทศภายในรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะต่างๆ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันสะท้อนผลปรับปรุงโดยการถอดบทเรียนและ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“...ผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อได้รับรายงานผลการนิเทศจากทีมผู้นิเทศแล้ว จะต้องนำมาสะท้อนผลและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเพื่อสรุปผลการนิเทศ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารจัดประชุมสรุปผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร โดยการมีส่วนร่วมทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในการติดตามการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้บริหารหลังจากที่ได้มีการจัดถอดบทเรียนสรุปผลจากการนิเทศแล้ว ต้องนำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นรายงานต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรต่อไป”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

6. การประเมินการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ ได้ให้ความเห็นดังที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร

“...แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารเป็นผู้แต่งตั้ง ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดขอบเขต วิธีการ ขั้นตอนในการประเมิน รูปแบบของการประเมิน”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...ใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรเป็นรูปแบบทีมงาน ซึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการประเมิน”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

“...ก่อนการประเมินการใช้หลักสูตร จะมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนด วัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดเครื่องมือการประเมิน ระยะเวลาของการประเมิน รูปแบบของการประเมินการใช้หลักสูตร”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

6.2 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินแบบรอบทิศ 360 องศา (360-degree Feedback) เพื่อประเมินผลด้านการทำงาน(Performance Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Evaluation) และด้านทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Coordination Evaluation / Teamwork Evaluation)

“...ทีมประเมินหลักสูตร ใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ของโรงเรียนเราใช้ การประเมินแบบ 360 องศา ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทุกด้าน”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...การประเมินการใช้หลักสูตรจะต้องเป็นการประเมินรอบด้านทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กระบวนการใช้หลักสูตร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

6.3 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้หลักสูตร ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

“...ทีมผู้ประเมินต้องใช้เครื่องมือการประเมินที่มีความเหมาะสม ครอบคลุม ทุกตัวชี้วัด เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการประเมินต้องมีความชัดเจน เป็นไปได้มีความยุติธรรมตรง ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จะทำให้งานประเมินได้ผลที่เป็นจริงที่สุด”

(โรงเรียนที่ 1, หัวหน้างานวิชาการ, 14 มิถุนายน 2566)

“...หลังจากการประเมินการใช้หลักสูตรเสร็จสิ้น ก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้”

(โรงเรียนที่ 2, หัวหน้างานวิชาการ, 22 มิถุนายน 2566)

“...ผู้ประเมินการใช้หลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูล แล้วตัดสินใจผลการประเมินเพื่อจะได้นำข้อมูลเพื่อนำไปเป็นสารสนเทศในการนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา”

(โรงเรียนที่ 3, หัวหน้างานวิชาการ, 29 พฤษภาคม 2566)

6.4 ทีมผู้ประเมินการใช้หลักสูตร รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลจะมุ่งเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก

“...ผู้บริหารหลังจากรับรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรจากทีมผู้ประเมินแล้ว จะต้องร่วมกันสรุปผลการรายงานเพื่อเตรียมนำไปปรับปรุงหลักสูตรในปีต่อไป”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...นำผลการประเมินมาร่วมกันวิเคราะห์ ค่าความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้อาชีพในหลักสูตร เพื่อจะดูว่าสิ่งไหนที่ประสบความสำเร็จและสิ่งไหน ตัวชี้วัดไหนที่ต้องปรับปรุงหรือยกเลิก”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

“...มีการนำรายงานผลการใช้หลักสูตรที่ผ่านกระบวนการประเมินจากผู้รับผิดชอบนำมาวิเคราะห์และตัดสินใจหลักสูตรว่ามีความเหมาะสม หรือพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะอาชีพตามเป้าหมายของหลักสูตรได้จริง”

(โรงเรียนที่ 3, ผู้บริหารสถานศึกษา, 29 พฤษภาคม 2566)

6.5 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

“...ผู้บริหารศึกษาผลการประเมินการใช้หลักสูตร ทั้งความสำเร็จและอุปสรรคพร้อมหาวิธีการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทในปีการศึกษาหน้า”

(โรงเรียนที่ 1, ผู้บริหารสถานศึกษา, 14 มิถุนายน 2566)

“...เตรียมวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่พัฒนาทักษะผู้เรียนได้”

(โรงเรียนที่ 2, ผู้บริหารสถานศึกษา, 22 มิถุนายน 2566)

